

SBKP'nin eyleminde demokratik santralizm

Haydar Aliiev

*SBKP MK Politbüro aday üyesi,
Azerbaycan Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri*

Komünist ve işçi partilerinin toplumsal yaşamdaki etkisinin hızla artması çağdaş sosyal gelişmenin karakteristik bir çizgisidir. Reel sosyalizmin gitgide daha belirgin başarılar elde etmesi, sosyalist ülkelerde iktidardaki partilerin saygınlığını pekiştiriyor. Birçok kapitalist ülkede ve bir dizi az gelişmiş ülkede, komünist partileri, geniş halk yığınlarının yaşamsal çıkarları uğrunda yürüttükleri ardıcıl savaşım sayesinde saygın birer politik güç haline geldiler. Bu partiler, birçok bakımdan politik girişimi ellerinde tutuyor, bunalmışlar içinde kıvranan topluma reel bir gelişme alternatifi öneriyorlar. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, SBKP XXV. Kongresinde şunu belirtti: «Geçen beş yılın kayde değer olaylarından biri, kapitalist dünyada komünist partilerin etkisinin artmasıydı.» (1) Diyebiliriz ki, komünistler bütün dünyada kendi ülkelerinin yazgısı konusunda sorumluluğu yükümleniyorlar.

Bu sorumluluk gereği olarak, bugün, sözü geçen her parti, hem teorik alanda, hem de yığınları barış, demokrasi ve sosyalizm uğrundaki savaşımında pratik olarak örgütlenme alanında gayet karmaşık ödevlerle karşı karşıya geliyor. Komünistlerin, bizzat partinin kuruluşu ve gelişmesi problemlerine özel bir dikkat göstermeleri de bundan ileri geliyor. Bununla ilgili olarak görüşülen en önemli sorunlar arasında, demokratik santralizm ilkesinin önemi ve bunun somut koşullara uygulanması yer alıyor.

(1) L. İ. Brejnev. Lenin'in yolundan, c. 5, Moskova, Politizdat 1976, s. 482.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, XXV. Kongresinde, Sovyet toplumunun gelişme dinamizminin, komünizm kuruluşunda boyutların gitgide büyümesinin, partinin ve devletin uluslararası alandaki eyleminin, ekonomi ve kültürü geliştirmede parti yönetimi düzeyinin yükseltilmesini, yurttaşların eğitilmesini ve yığınlar arasında örgütlülük derecesinin ve politik çalışmanın iyileştirilmesini kesinlikle gerektirdiği sonucuna vardı. Bunun yanı sıra, kongrede belirtildiği üzere, partinin bütün halkların uyumlu, aktif ve amaca yönelik biçimde çalışmaları da büyük bir önem taşıyor. Kongrede okunan SBKP MK eylem raporunda şöyle deniliyor: «Bu hedeflere, ancak, Leninci parti yaşamı normları ve parti yönetimi prensipleri, demokratik santralizm ilkesi hiç sapmaksızın uygulanarak ulaşılabılır.»⁽²⁾

Bu sonuçlama, sözün tam anlamıyla temellendirilmiştir ve yasal bir nitelik taşımaktadır. Bugün, Büyük Oktobur'un 60. yıldönümü öncesinde, Leninci demokratik santralizm ilkesinin, partimizce çeşitli savaşım aşamalarında, değişik koşullarda denedikten sonra, komünistlerin örgütleme ve politik çalışmalarının başarısına daima yardım ettiği ve etmekte olduğu gerçeğinin büsbütün doğrulandığını tam bir güvenle söyleyebiliriz. SBKP'nin deneyi bir Marksist-Leninist partinin eyleminde bu ilkenin önemi ve somut uygulanışı konusunda çözümlene yapmaktır üzere bol bol materyal veriyor.

1.

Demokratik santralizm ilkesi, işçi sınıfını örgütleme, halkın geniş tabakalarını savaşıma götürme ve yığınları toplumun devrimci temeller üzerinde yeniden kurulmasına yöneltme yeteneğine sahip bir politik parti yaratılması reel gerekliliğine cevap olarak doğdu. Bilindiği gibi, demokratik santralizm fikri, daha K. Marks ve F. Engels'in yönetimi altında kurulan Komünistler Birliği'nin tüzüğünde vardı. Bu ilke, V. İ. Lenin'in bazı yapıtlarında etraflı olarak ve derinlemesine temellendirildi ve işlendi. Bu temellendirme ve işleme, Lenin'in yeni tipten partiyi yaratma yönündeki savaşımıyla bağlıydı, bütün Rusya proletaryasının ve bu proletaryanın öncüsünün savaşım aksiyonları deneyiyle, pratikle bağlıydı.

Rusya'da geçen yüzyılın sonunda ve bu yüzyılın başında, işçi sınıfının gitgide artan savaşımı en önemli olayı oluştuyordu. Bu savaşım 1905–1907 ilk Rus burjuva-demokratik devrimiyle sonuçlandı. Sınıf savaşları, özellikle çarlığa karşı ilk silâhlı çıkışlar sürecinde, Rus proletaryası, yüksek düzeyde örgütlenmedikçe, irade ve eylem birliğisiyle kaynaşmış bir öncüye sahip olmadıkça, büyük ölçüde merkezleşmiş burjuva-pomeşçik devletin dev baskı aygıtıyla birlikte yenemeyeceği bilincine varmaya başladı.

Lenin ve Bolşevikler şunu anlamışlardı: Kapitalizmin «biçim değiştirme»nin ve sosyalizme «dönüşmesi»nin başlayacağı ânı (ki oportünistler

(2) L. İ. Brejnev. Lenin'in yolundan, c. 5, s. 522.

buna yöneliyorlardı) beklemeyi değil, toplumu devrimci temeller üzerinde yeniden kurmayı gerçekten amaç ediniyorlarsa; bunun sonucu olarak parti işçi hareketinde kendiliğinden gelmeliğe yatkınlık göstermeyip, bu hareketi örgütlemeyi ve açıkça belirlenmiş son hedefe yöneltmeyi amaç ediniyorsa; parlamento tartışmalarına değil, olanağı bulunan her yerde yığınları savaşıma seferber etmeye başlıca savaşım aracı gözıyla bakıyorsa, o zaman bu parti, İkinci Enternasyonal sosyal-demokrat partileri tipinden bir biçimsiz organizma olamazdı. Bu partinin, bir ilke üzerinde, yani kendisine programlarını hazırlamada ve kararlar almada demokratizmi bu program ve kararları yerine getirmede merkezsiz örgütlülükle bağdaştırma olanağı veren ilke üzerinde çalışacak örgütlenmiş bir birlik olması gerekiyordu.

İlk Rus devriminin yenilgiye uğramasından sonraki yıllarda, parti içindeki bazı belirli elemanlar için, bu partinin yaşatılıp yaşatılmaması, davasının devam ettirilip ettirilmemesi sorunu doğduğu ve bunlardan bazılarının parti programından, taktiğinden ve örgütünden vazgeçme pahasına (ki buna «likidatörlük akımı» adı veriliyordu), daha önceki prensiplerine ihanete hazır buldukları halde, çoğunluk, tam tersine, başka ibret dersleri çıkarmıştı. V. İ. Lenin şöyle diyordu: «Bütün devrim öncesi dönemi ve devrimin (1905–1907) ilk 2,5 yılını tümüyle ele alın. Bu süre içinde bizim sosyal-demokrat partimizi, sıkı birlik ve topluluğu, örgütlülüğü, önceki kuşaktan gelme tekparça niteliği bakımından diğer partilerle kıyaslayın. *Bu bakımdan*, partimizin bütün diğer partiler üzerinde, kadetler üzerinde ve eserler vb. üzerindeki üstünlüğünün *kuşku götürmez* olduğunu itiraf edeceksiniz.»⁽³⁾ Parti, Lenin'in defalarca belirttiği üzere, ancak sıkı birliği, topluluğu ve örgütlülüğü sayesinde milyonluk yığınları çarlığa karşı savaşıma yönltebildi. Gericiliğin gemi azağına aldığı yıllarda ayakta kalabildi, daha sonra da halkını sosyalist devrimin utkusuna götürebildi ve bu utkuyu pekiştirebildi. Bugün bir de şunu ekleyebiliriz: Parti ancak bu sayededir ki, milyonluk yığınları yüce amaç yönünde, yani sosyalizm kuruluşu yönünde, faşizme karşı verilen utkusuz savaşta arkasından götürebildi. Bugün de çokuluslu devletimizde komünizmi kurma çalışmalarını başarıyla yönetiyor.

Partimizin örgütsel ve siyasal eylem ilkesi olarak demokratik santralizm, oportünizme karşı savaşım içinde doğdu ve kökleşti. Ama Rusya'da sosyal-demokratik harekette ve parti içinde asıl oportünizmin yayılması tehlikesinin bu ilkenin kökleşmesine neden olduğunu zannetmek yanlış olur. Böyle bir yaklaşım, lin özünü yozlaştırabilir, çünkü subjektif bir etkeni ön plana çıkarabilir. Lenin'in parti kuruluşuna ilişkin tezleri, objektif gerçeklik üzerindeki çözümlenmenin sonucuydu ve artık yukarıda söylediğimiz gibi partice çözülmesi gereken sorunlardan ileri geliyordu. Bununla birlikte,

(³) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 16, s. 102.

parti örgütüne ve her şeyden önce demokratik santralizme ilişkin Leninci ilkelerin, oportünistlerin çıkış noktası yaptıkları ve komünistlere dayatmaya yeltendikleri tasarımlara tam karşıt olduğu kuşku götürmez. Bu tam karşıtlık, sosyal gelişmeye ilişkin temel görüş ile işçi sınıfı partisinin bu gelişmedeki rolüne değgin tasarım arasında varolan çelişkiden doğuyordu.

Oportünizmin kendine göre şöyle bir mantığı vardı: Madem toplumu devrimci temeller üzerinde yeniden kurma amacı güdülmüyor, o halde, partide örgütlülük ve disiplin olmadan, demokratik santralizm ilkesi olmadan da geçilebilir. Sosyal-demokratlar, iktidara doğru ilerlerken ve iktidarı elde edince, kapitalist sistemde, özü bakımından özel mülkiyet ve emekçileri sömürme temeline dayanan bu düzende hiç bir şeyi esaslı olarak değiştirmeye genellikle yanaşmıyorlar. Evet, bu yönde çaba göstermiyor ve hiç bir şeyi değiştirmiyorlar. Birçok ahvalde, bu sosyal-demokratlar kapitalistler için gayet uygun ve elverişli partnörler oluyorlar. Bu nedendir ki, bizler, sosyal-demokratik harekette devrimci ve oportünist akımlar arasında ayrışmadan söz ederken, hareketin amacına ilişkin tasarımların daima bütün diğer hususları belirlediğini vurguluyoruz.

Oportünistlerin defalarca komünistleri aldatmaya, onları kendi yürüdükleri yola çekmeye, yani sıkı örgütten ve her şeyden önce demorkatik santralizm ilkesinden vazgeçme yoluna çekmeye kalkışmaları dikkate değer bir noktadır. Bu, özellikle, devrim sürecinin barışçı gelişmesi problemiyle ilişkilidir. Fakat böyle bir gelişme olanağı, komünist partileri için gerçekten demokratik santralizm ilkesinden vazgeçme gerekliliğini ve bunun amaç bakımından uygunluğunu mu doğuruyor? Partimizin deneyi bunun tam tersini gösteriyor.

Bilindiği üzere, Rusya'da burjuva-demokratik Şubat devriminden sonraki dönemde, devrimin barışçı yoldan gelişmesi olanağı doğdu. Ama bu böyle olsa da, parti örgütsel ilkelerini şu veya bu derecede yeniden gözden geçirme düşüncesi hiç kimsenin aklından bile geçmemişti. Tam tersine, V. İ. Lenin, Sovyetlerin tüm iktidarı ele geçirmeleri yolunda başarısızlıklara uğraması nedenlerinden birinin proleterlerin ve köylülerin yeterince bilinçli ve örgütlü olmamalarında gizlendiğini düşünüyör ve çoğunluğun kazanılabilmesi için proleter sınıfsal çalışmada birlik yaratılması gerekliliğini belirtiyordu. (4) Lenin, partiyi seferber etmenin, partinin bir savaşım biçiminden diğerine geçişe hazır olmasının ne denli önem taşıdığına defalarca işaret etmişti.

Tarihin de gösterdiği üzere, bu biricik doğru karardı. V. İ. Lenin, daha sonra 1917 Temmuz olaylarından çıkarılan sonuçları çözümlerken, kritik durumun işçi sınıfı (belki de yıkıma eşit bir hızla) olaylarda kendi iradesine bağlı olmayan bir dönüm yüzünden karşı-devrimci burjuvaziyle

(4) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 31, s. 147-148.

kapışmak ve iktidarı elde etmek zorunda kalacağı bir yöne götürdüğünü saptadı. (5) Bu durum, doğal olarak, proletaryanın ve partisinin azami bir dikkat ve sebat göstermelerini gerektiriyordu.

Fakat, sorunun, bütün belirginliği ancak daha sonra meydana çıkan bir başka yönü de vardır.

Partimiz, sosyalist devrimin utkusundan ve barışçı sosyalist kuruluş çalışmalarına geçilmesinden sonra, yığınları büyük yapıcı eylemler yönünde seferber etmenin, aynı zamanda işçi sınıfının sıkı bir birlik halindeki öncüsünün örgütleyici ve yönetici olmasını gerektirdiğine, bu koşullar içinde de partide örgütlülüğün (bunun temelleri ve biçimleri gelişmekte ve zenginleşmekte olsa da) öneminden bir şey yitirmediğine pratikte inanmış bulunuyor. O zamandan beri ve bugüne bugün, demokratik santralizm ilkesi, yeni toplumu kurmada partimizin bütün eyleminin sağlam temelidir. SBKP XXV. Kongresinde, Leninci partinin kuruluş ilkelerinin artık geçmiş bir aşama olmadığı belirtildi. Günümüzde de parti bu temel üzerinde gelişmektedir.

2.

Parti kuruluşu örgüt sorunları ile partinin ideolojisi arasında yasal bir bağıntı vardır. Bilindiği gibi, V. İ. Lenin, hiç bir ilkeye bağlı olmayan örgütlülüğün büsbütün saçma bir şey olduğunu söylüyordu. Partimizin XXV. Kongresinde de bu bağıntı vurgulandı ve gayet haklı olarak şu nokta belirtildi: «Leninci parti yaşam normlarının ve parti yönetim ilkelerinin gözetilmesiyle, parti sıralarının ideolojik ve örgütsel birliği daha fazla sağlaştı.» (6) İdeolojik bakımdan türdeş olmayan bir parti genellikle sözün tam anlamıyla örgütlenemez, zira SBKP'nin deneyinin gösterdiği üzere, işçi sınıfını ve geniş yığınları toplumda köklü dönüşümler uğrunda, toplumu en yüksek gelişme aşamasına yaklaştırmak uğrunda savaşıma götüren öncü için, program ve politikaya ilişkin şu veya bu somut sorunlar üzerinde görüşlerin geçici olarak uyumlaşması değil, ideolojik birlik önem taşır.

Sorun şu açıdan da ele alınabilir: Temelinde azınlığın çoğunluğa tabi olması yatan demokratik santralizm ilkesinin pratik olarak gerçekleştirilmesi nasıl mümkün oluyor? Şu veya bu sorun üzerinde görüşlerini ortaya koyan komünistler, son çözümde niçin çoğunluk tarafından alınmış olan karara boyun eğiyor ve bu karara göre hareket ediyor? Onların görüş ayrılıkları ana sorunlara değil, bölümsel sorunlara değgin olduğu için, örgüt ideolojik birlik temeli üzerinde kurulduğu için bu böyle oluyor. Demokratik santralizm, teori ve pratiğe ilişkin güncel problemlerin geniş ölçüde görüşülmesine, partinin ideolojik birliğinin güçlenmesine yardım eden ser-

(5) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 34, s. 147.

(6) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolundan, c. 5, s. 519.

best fikir değiştokuşuna kapalı değildir, tam tersine bunları gerektirmektedir. V. İ. Lenin, şu veya bu sorun üzerinde çeşitli görüşler olduğu takdirde, bütün bu görüşlerin gözler önüne serilmesine olanak verilmesi gerektiğini söylemiş bulunuyor. (7) Bununla birlikte parti için daima tartişma götürmez bazı istemler vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz: Görüşmeler Marksizm-Leninizm ideolojik temeline dayanılarak yürütülür; bu görüşmeler mutlaka bir karar alınmasıyla, somut kişisel ve toplu ödevler ve sorumluluklar altına girilmesiyle sonuçlanmalıdır; alınan karar kanun olur, ve parti kendi üyelerinden bu kararın zorunlu olarak yerine getirilmesini ister. V. İ. Lenin şunları yazıyordu: «Sorunun görüşülmesi, çeşitli görüşlerin belirtilmesine olanak verilmesi ve bunların dikkate alınması, örgütlü Marksistler çoğunluğunun fikrinin öğrenilmesi, bu fikrin ... karar haline getirilmesi, bu kararın da iyiniyetle yerine getirilmesi, dünyanın her yerinde, bütün sağduyu sahibi insanlar arasında birliğin ta kendisidir.» (8)

Bolşevikler, parti ideolojik birliğe gereken özeni göstermeyecek olursa, daha işin başlangıcından (parti sıralarına alınmaktan) itibaren, ideoloji alanında uzlaşmaya yer verilecek olursa, bu takdirde örgütün belirli koşullarda grupçuluk ve giderek parçalanma tehlikesi altına düşeceği kanısındaydılar. Partimiz, X. Kongresi (1921) ncesinde yapılan tartişmalar boyunca bunu elle tutulurcasına hissetti. O zamanlar önemli politik sorunlar tartişılıyordu ve parti örgütlerinde seçimler platformlar gereğince yapılıyordu. Onuncu Kongre için de delege seçimi politik platformlara göre yapılmıştı. Ne var ki, pratik, şu veya bu platforma «katılma» gerekliliğinin, komünistlerin kendi kişisel görüş ve tutumlarını ortaya koymalarına, fikirlerini serbestçe belirtmelerine, her sorunun görüşülmesine eylemde katılmalarına engel olduğunu kanıtladı. Grupa eylem, başlıca olarak «grup disiplini» yaratma isteğinde kendini gösterdi. Partinin sürüklendiği tartişma, herhangi bir yapıcı sonuç alınmasına yol açmadı. Trokistlere, «iş muhalefeti»ne ... ve partide çeşitli fraksiyon ve grupların varlığını legalize etmeye yeltenen diğer oportünist gruplar temsilcilerine karşı koyan X. Kongrenin kararları, partinin hayatında demokratikleşmeye doğru, her komünistin aktifliğini artırmaya ve haklarını genişletmeye doğru gerçek bir dönüm oldu. Parti yelerinin düzeyini yükseltme ve onların partinin tüm çalışmalarına aktif olarak katılmalarını sağlama sorunu, kongrenin kararında günün ana devi olarak belirtiliyordu. (9)

Bizce, demokratik santralizm ilkesinin doğru biçimde anlaşılıp uygulanması, ancak bilinçli disiplin özünü derinden derine anlamakla mümkündür. Bu disiplin, partiye girerken, insanın, gönüllü olarak politik seçimini yaptığı ve aynı zamanda kendi davranış ve eylemlerini kolektife

(7) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 8, s. 94.

(8) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 24, s. 192.

(9) Bak: «Kongre, konferans ve MK plenumları kararlarıyla SBKP». 8. bası, c. 2, Moskova, Politizdat, 1970, s. 209.

hazırlanmış olan ilkelere, normlara ve kurallara bilinçle tabi kıldığı anlamına geliyor. Ama biz, partiye yeni üyeler seçimi ve alımı sürecine olağanüstü bir önem vermekte olsak da, bunun yeterli olduğu gibi ilkelliğe özgü bir düşünceden uzak bulunuyoruz. Parti, ideolojik birliğini, bu suretle de örgütsel birliğinin temelini şöyle güçlendiriyor: Birincisi, yukarıda da belirttiğimiz üzere, güncel teorik ve ideolojik problemlerin görüşülmesine komünistlerin geniş tabakalarını çekerek (örneğin, partimizde, gelişmiş sosyalizmin büyük bir teorik ve pratik önemi olan birçok problemlerinin, parti kongrelerinde, MK plenumlarında, temsili teorik konferanslarda görüşüldüğü biliniyor): ikincisi, Marksizm-Leninizmi derinine öğrenmek ve bu öğretiyi hayatımıza uygulamak üzere komünistleri örgütleyerek. Hemen söyleyelim ki, ülkede yalnız parti eğitimi sistemi içinde halen 20 milyona yakın kişi öğrenim görüyor. Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde tüm parti eğitimi sistemi 300 bin komünisti ve partisizi kapsıyor. Komünistin bu suretle güçlenen ideolojik inancı, disiplinin en yüksek biçiminin, yani bilinçli disiplinin, sağlam temelidir. Parti disiplini, ideolojik inanç temelini dayandıktan başka, geniş ve etraflı demokratizm ortamında, her komünistin parti politikasını belirleme ve gerçekleştirmeye kendi örgütünün somut kararlarını yerine getirmeye aktif olarak katılması koşulları altında işleniyor. Bu, demokratik santralizm ilkesini pratikte gerçekleştirmenin temelinde yatan önemli yönlerden biridir, ve bu da aşağıda ele alacağımız sözkonusu ilkenin iki yanının diyalektiği sorunuyla ilişkilidir.

3.

Demokratik santralizm, bu ilkenin bütün belirliliğine bakılmaksızın, donmuş bir kalıp değildir. Tam tersine, bunun uygulanması, partinin yaşamındaki işlevi, partinin somut çalışma koşullarıyla sınıksız bağlıdır. Politik, ideolojik ve örgütsel bir organizma olarak bizzat partinin gelişmesiyle yanyana demokratik santralizmden doğan ve onun somut ifadesi olan parti yaşamı normları da gelişiyor. Uygulama bu ilkeyi zenginleştiriyor.

Bu ilkenin iki yanı arasındaki (demokratizm ve santralizm arasındaki) diyalektik bağıntı, partimizde daima somut tarihsel durum tarafından belirlenmiş bulunuyor. Partimizin tarihinde, durumun elverişli olmadığı, daha doğrusu somut sorunların görüşülmesinde ve çözüme bağlanmasında demokratik biçimler için engeller yaratıldığı ve aynı zamanda yukarıdan aşağıya sıkı bir disiplin gerektiği dönemler vardır. Burada, *illegal çalışma yılları, çarlık otokrasisinin despot rejimi koşulları sözkonusudur*. Bu koşullar altında demokratik temelın sona kadar gelişemediği apaçık bellidir. ⁽¹⁰⁾ Ama bu, hiç de durum ve koşulların değişmesi halinde par-

⁽¹⁰⁾ Şunu da belirtmeliyiz ki, o zaman da, *illegal eylem koşullarında Bolşevik Partisi*, kendi üyeleri arasında parti yaşamının en önemli problemleri üzerinde anketler yaptı. Örneğin, bu anketlerden biri, VI. Devlet Duması'nda başlıbaşına bir Bolşevik parlamento grubu oluşturul-

tinin santralizm ile demokratizm arasındaki bağıntıyı ikincisinin yararına değiştirmekten âciz olduğu anlamına gelmiyor. Bizim edindiğimiz deney, illegalliğin partinin eylemine nerdeyse yüzyıllar sürecek bir damga vurduğu yolundaki düşünceyi doğrulamıyor. Tam tersine, daha ilk Rus devrimi döneminde Bolşevik Partisi, diğer bütün partilerden önce, «seçim sistemiyle, örgütlü parti üyeleri sayısına göre kongrelerde temsil edilmekle legal örgütün demokratik yapılışı»nı oluşturmak üzere, «özgürlüğün geçici aydınlığı»ndan yararlandı. (11) 1917 Ekim'inden önce, 6 parti kongresi ve 7 parti konferansı yapıldı. Bu kongre ve konferanslarda alınan kararların hazırlanmasına bütün delegeler katıldı; Merkez Komitesi seçimleri yapıldı; MK oturumları düzenlendi. 1917 Şubat Devrimi'nin üstün gelmesinden sonra komünistler arasında daha büyük bir aktifleşme, kolektif çalışma biçimlerinde hızlı bir gelişme görüldü. O zaman parti sayıca hızla büyüdü. Bu büyüme, Lenin'in partisinin kendi örgütsel ilkeleriyle birlikte sadece dar bir illegal eyleme göre ayarlandığı yolu düşünceleri kendiliğinden yalanladı.

Leninci parti yaşamı normları ve parti yönetimi ilkelerinin, demokratik santralizm ilkesinin ardıcıl biçimde gerçekleştirilmesi boyunca, bunların çığnemesine karşı yürüttüğü savaşımında, parti yüksek bir ilkesellik gösterdi ve gösteriyor. SBKP MK eylem raporunda şöyle deniliyor: «Bu bakımdan, XX. parti kongresinin kararları büyük bir önem taşıyordu . . . Leninci parti yaşamı normları ve ilkelerinin güçlendirilmesinde ve geliştirilmesinde MK Ekim Plenumu'nun (1964), XXIII. ve XXIV. parti kongrelerinin kararları önemli bir rol oynadı.» (12)

Bugün, gelişmiş sosyalizm döneminde, halkın yaratıcı eyleminin çok yönlü gelişmesinin, milyonlarca yurttaşın ülke ekonomisini, devlet ve toplum işlerini yönetmeye celbedilmesinin sosyal ilerlemenin özellikle vurgulanan bir objektif istemine dönüştüğü sırada, partinin kendi yaşamında demokratik temelin genişletilmesi, parti politikasının, strateji ve taktiklerinin hazırlanmasında ve pratik olarak gerçekleştirilmesinde komünistlerin etkinliğinin artırılması, partinin bütün tedbir ve uygulamalarına geniş üye

ması ve Menşeviklerin bölücü eylemleri konusunda yerel parti örgütlerinin ne gibi bir tutum alacakları sorununun parti üyeleri arasında görüşme konusu yapıldığı 1913 yılında düzenlendi. V. İ. Lenin, bu görüşmenin sonuçlarını çözümlenerek şunları yazdı: «Rusya'da sözün tam anlamıyla hiç bir politik parti, genellikle bütün karşı-devrim dönemi, özellikle de 1913 yılı için parti yaşamına ilişkin olağanüstü önemli bir sorun üzerinde *bütün üyelerin fikrinin alındığı böyle bir açık ve yığınsal yoklama* gösteremez. Rusya'da açık eyleme geçen hiç bir parti, parası bol, bir entellektüel güce ve basın organlarına sahip liberal ve demokratik partilerden hiç biri, işçi sınıfı partisinin, illegallığe itilen yoksul proleterler partisinin hizmetiyle kıyaslanmaya değer bir şey verebilmiş değildir . . .» (V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 25, s. 409).

(11) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 16, s. 102.

(12) V. İ. Brejnev, Lenin'in yolundan, c. 5, s. 522.

yığınlarının yaratımla katılmalarının sağlanması da aynı derecede objektif bir gerekliliktir. Şu veya bu sorunun görüşülmesi süreci boyunca bunlar hakkında çeşitli grŐleri öğrenme ve karŐılaŐtırma, çok yanlı durum ve koşullar üzerinde düşünce, partisiz emekçilere danışma ve onların grŐlerini dikkate alma her zamankinden daha büyük bir önem kazanıyor. Bu objektif gereklilik parti tarafından bütün ciddiyetiyle kavranıyor ve parti yönetim organlarının kararlarında, her günkü pratikte yansıyor. Partinin XXIV. ve XXV. kongreleri kararlarının, MK plenumları kararlarının hayata geçirilmesi bütün halkalarda kolektif yönetimin derinleŐtirilmesine, partinin eyleminde demokratik biçim ve yöntemlerin geliştirilmesine yardım ediyor.

SBKP bugün karşı karşıya bulunduğu sorunların başarıyla çözümünün reel garantisini yerel parti örgütlerinin giriŐkenliđini ve kendi başına eylemini elden geldiğince yaygınlaŐtırmakta görüyor. Son yıllarda Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri Merkez Komitelerine, yakın geçmişe kadar SBKP MK'nin yetki kapsamı içinde bulunan bir dizi haklar devredildi. Yerel sorunların çözümü, her örgütün eylemindeki özellikler açısından parti genel politikasının hayata geçirilmesini sağlıyor. Parti semt komitelerinin hakları geniŐletildi. Taban örgütlerinin eyleminde demokratizmin daha öte derinleŐtirilmesine yol açan büyük değişiklikler oldu. Daha somut olarak, SBKP XXIV. Kongresinin kararları gereğince, atılırları altında 4 milyon komünisti birleştiren 170 bin taban rgt daha idarenin eylemi üzerinde kontrol hakkı kazandılar (bu hak üretim örgütlerine daha önceden tanınmıŐtı). Cumhuriyetimizde bu kontrol hakkına pratik olarak sayıları 8.591'i bulan bütün taban örgütleri sahip bulunuyor.

Bugün cumhuriyetimiz parti örgütünde ekonomik, politik ve sosyal gelişmeye ilişkin bütün önemli sorunların, daha öte çalışma planlarının, emekçilerin çıkarlarına ilişkin bütün olası değişimlerin, parti toplantılarında, konferanslarında geniş ölçüde görüşülmesi kesinlikle benimsenen bir prensip haline geldi. Ve artık yalnız hazırlanmış tasarıların görüşülmesi değil, bunların iŐlenmesine komünistlerin katılımı da söz konusu oluyor. Özellikle, Şu veya bu problemin çözüme kavuŐturulmasına ilişkin somut programın çözümlenmesi ve iŐlenmesi için çeşitli çalışma grupları, daimi eylem komisyonları vb. kurulması pratiği yaygınlaştı.

1975 yılında kadro seçimi, dağılımı ve eğitimi sorununu görüŐmek üzere Azerbaycan Komünist Partisi MK Plenumuna hazırlık yapılırken, Merkez Komitesi yelerinin baŐkanlıđı altında çalışacak 100'den fazla komisyon meydana getirildi. Bu komisyonlar, çoğu Őehir ve semt parti örgütlerinde, bütün bakanlıklarda ve genel müdürlüklerde, birçok bilim ve kültür kurumlarında kadrolar konusundaki çalıŐmaların durumunu inceden inceye zmlediler. Bu komisyonların çalışma materyalleri, plenumun kabul ettiği belgelere temel oldu. Daha sonra, plenumun kararları bütün parti

örgütlerinde enine boyuna görüşüldü ve komünistlerin tam onayını kazandı.

Bunun sonucu olarak, komünistlerin yaratıcı etkenliğinin bir hayli artması, parti çalışmalarına onların canı gönülden katılmaları (ki parti genel siyaset hattının gerçekleştirilmesi büyük ölçüde buna bağlıdır) yasal bir olgudur. SBKP XXV. Kongresine hazırlık sürecine komünistlerin % 94'ünden fazlasının katılmış olması, tartışmalar sırasında da hazır bulunan her dört kişiden birinin söz alması dikkate değer.

Azerbaycan'da, örneğin, SBKP MK'nin «SSCB'de halk ekonomisinin 1976–1980 yılları ana gelişme doğrultuları» başlıklı tasarısı gibi önemli bir belgenin görüşülmesi boyunca 240.840 komünistin ve 400 bin kadar partisiz yurttaşın katıldıkları açık parti toplantıları yapıldı. Katılanların 148 bini, görüşmelerde söz aldılar, ve ileri sürdükleri pratik öneri ve dilekler, kuruluşların, kolhozların, sovhozların ve cumhuriyet bakanlıklarının beş yıllık planlarının hazırlanmasında dikkate alındı; bu öneri ve dileklerin en değerlileri de ülke çapında bazı ekonomi kollarının planlarında yansıtıldı.

Bugün demokratik normların gelişmesi, yurttaşlarda bilinçli disiplin, sorumluluk, uygarlık duygusu ve devlet açısından düşünme alışkanlığı yaratılması problemlerinin çözümüne temel oluyor. Partinin gelişmesinde en önemli yasalıklardan biri, parti içi demokrasinin yaygınlık kazandığı ölçüde her komünistin genel dava konusundaki sorumluluk duygusunun da büyümesinden oluşuyor. Demokrasinin gelişmesinde, geneli, bütünü kapsayan fikir, bilinçli disiplin biçiminde gitgide daha büyük ölçüde hayata geçiriliyor.

Bütün bunlar, demokratik biçimde anlaşılan ve demokratik biçimde gerçekleştirilen santralizmi, yani gelişmiş sosyalizm koşullarında eylem gösteren bir partinin demokratik santralizmini inandırıcı biçimde doğruluyor. Hemen belirtmeliyiz ki, yeni koşullarda, parti, santralizm ile yerel girişim arasındaki orantı konusunda yeni bir ölçütü çıkış noktası yaparken, gelişme süreci boyunca bu ilkenin iki yanı çelişmiyor, tam tersine bağdaşiyor ve perçinleniyor. SBKP XXV. Kongresine sunulan parti MK eylem raporunda, «demokratik santralizmin iki temelini hep beraber güçlendirmemiz gerektiği» belirtilmiş bulunuyor. ⁽¹³⁾

4.

Bildiğimiz üzere, demokratik santralizm, işçi sınıfının demokrasi ve örgütlülüğe, özgürlük ve disipline ilişkin görüşlerinin bilimsel bir ifadesidir. Ve işçi sınıfının politik örgütünde, yani Marksist-Leninist partide ger-

⁽¹³⁾ L. İ. Brejnev, Lenin'in yolundan, c. 5, s. 517.

çekleştikten sonra, bu görüşler, temelde, bu sınıfın kurduğu devlette de şu veya bu tarzda canlanmaya yönelmiştir. İşçi sınıfının kendi devletini yaratmakla tüm toplumsal gelişmeyi emekçi yığınlarının yararına bilinçli ve planlı olarak örgütleme olanağına kavuşması yasal bir olgudur.

Demokratik santralizm ilkesinin sosyalist toplumun yaşamı üzerindeki etkisinin, burjuva ve sosyal-demokrat ideologlar tarafından alabildiğine sert bir biçimde eleştirilmesi dikkati çekiyor. SBKP'nin, benimsediği demokratik santralizm ilkesini topluma dayattığı savlanıyor. Bununla birlikte, komünist partisi ile devlet ve yığın örgütlerini karşı karşıya koyma, toplumun gelişme yasallıkları ile partinin ileri sürdüğü amaçları karşı karşıya getirme, SBKP'yi bizim koşullarımızda biricik iktidar partisi sıfatıyla, bütün diğer kurumları iteleyip yerlerini alıyormuş gibi gösterme denemelerine sık sık başvurulduğu görülüyor.

Bununla ilgili olarak, hiç değilse aşağıdaki noktalar üzerinde durmamız yerinde olur.

Birincisi, Sovyetler Birliği'nde demokratik santralizmin öğeleri, yani yönetim organlarının seçimli olması, kendi seçmenleri önünde hesap vermeleri ve gereği halinde değiştirilmeleri, hemen hemen bu organların örgütlendikleri andan itibaren pratik çalışmaları süreci içinde doğal olarak kökleşmiştir. Santralizm ilkeleri, alt organların üst organlara tabi olması hususu, öncelikle, üretim araçları üzerinde tüm halk mülkiyeti temelinde dayanan birleşik halk ekonomisi yönetimiyle ilişkilidir. Bu halk ekonomisi yönetimi objektif olarak birleşik merkezsel yönetim gerektiriyor. Yerel girişkenlik ve kendiliğinden eylemin yönetiminde merkezsel birlikle doğru biçimde bağdaştırılması sorununun burada da ortaya çıkması ayrı bir noktadır. Vaktiyle V. İ. Lenin şunları belirtmişti: «Demokratik ve sosyalist santralizmin, ne basmakalıplıkla, ne de tepeden inme tekdüzeliğin dayatılmasıyla ilişkisi vardır. Temel olanın, kökü oluşturanın, önemli öğenin birliği bozulmuyor, ayrıntılarda, yerel özelliklerde, çalışmaya yaklaşma *tarzlarında*, kontrolü gerçekleştirme tarzlarında çeşitlilik sağlanarak gerçekleştiriliyor . . .» ⁽¹⁴⁾ Bu problem, çeşitli gelişme aşamaları boyunca, parti tarafından dikkatle ele alınmış ve somut olarak çözülmüş bulunuyor.

İkincisi, parti, pratik eyleminde devlet organları ve yığınsal örgütlerce gösterilen eylemin genel politik yönetimini, bunların yerini almadan, kılı kırk yaran bir vesayet kaygısına düşmeden gerçekleştiriyor. Aynı zamanda kendi yetkileri çerçevesinde geniş haklara sahip olan bu organ ve örgütler de, çalışmalarını partinin politikasına uygun biçimde ayarlıyorlar. Sovyet toplumunun, Komünist Partisi tarafından formüle edilen gelişme hedefleri, sosyalist kuruluş objektif yasallıklarının ifadesi olup, halkın temel çıkar-

(14) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 35, s. 203.

larına uygun düşüyor; aksi takdirde bu hedefler hiç bir zaman gerçekleştirilemezdi.

Devletimiz tüm halkın iradesini ve çıkarlarını dile getiren bir genel halk devleti oldu. Ülkemizde yeni tarihsel topluluk olarak Sovyet halkı meydana geldi. Bu tarihsel topluluğun temelini, işçi sınıfının, köylülerin ve aydınların sarsılmaz bağlaşması, yani içinde işçi sınıfının öncülük rolü oynadığı bağlaşma oluşturuyor. Bugün, partimiz, işçi sınıfının ve tüm halkın öncüsü olarak, Sovyet toplumu politik örgütünün ortagöbeğinde yer alıyor. Bizim koşullarımızda bu durum tarihsel olarak ortaya çıkmış bulunuyor. ⁽¹³⁾ Doğaldır ki, başka durum ve koşullarda daha değişik bir politik yapı, yani bir dizi sosyalist ülkede olduğu gibi, birkaç politik partinin varlığını gerektiren bir yapılaşmaya çıkabilir.

Bizce, herhangi bir politik yapının benimsenip benimsenmeyeceğinin başlıca ölçütü, emekçiler için gerçek demokrasinin sağlanması, toplum yönetimine yığınların gerçekten katılımının sağlanması olmalıdır. Bizim araştırmalarımız, sosyalist demokrasinin, yani emekçilerin, en önemli karar tasarılarının topluca görüşülmesi temeli üzerinde (ki demokratik santralizm buna yarımcı oluyor), devlet yönetimine, üretime ve toplum hayatının bütün alanlarına sürekli ve etraflı biçimde katılmalarına dayanan sosyalist demokrasinin daha öteye geliştirilmesine yöneliktir. Bu çabalar, her düzeydeki, Emekçi Delegeleri Sovyetleri'nin, sendika örgütlerinin, halk kontrol organlarının, genel kurul toplantılarının, üretim danışma toplantıları ve konferanslarının, emekçilerin çeşitli eylem örgütlerinin çalışmalarında göze çarpan canlanmada kendini gösteriyor.

L. İ. Brejnev yoldaş, Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nda yaptığı konuşmada şu dikkate değer rakamları öne sürdü: Ülkemizde Emekçi Delegeleri Sovyetleri'ne 2 milyonu aşkın kişi seçiliyor ve 30 mil-

⁽¹³⁾ Bilindiği gibi, ülkemizde tek partili politik iktidar yapısı hiç de öyle birdenbire ve keyfi bir seçme sonucu olarak doğmamış, ancak devrim sürecinin gelişmesi sonucunda ve bu sürecin gereksinmeleriyle ilgili olarak meydana gelmiştir. Bu oluşma, Menşeviklerin, Eserler'in ve proleter olmayan diğer partilerin yürüttükleri halk düşmanı eylemin kendilerini politik iflâsa sürüklemesinden sonra gerçekleşmiştir. Bolşevik Partisi, kendi payına, proletarya diktatörlüğünün sosyal temelini genişletmek için, bütün demokratik güçleri kendisiyle işbirliğine çekmek için elinden gelen her şeyi yapmıştır. Bilindiği üzere, Sovyetler'in II. Kongresi tarafından seçilen ilk Tüm Rusya Yürütme Komitesi bileşiminde, bolşeviklerin, sol eserlerin, menşevik-enternasyonalistlerin temsilcileri vardı. 1917 yılı Aralık ayından itibaren Halk Komiserleri Şurası 11 bolşevik ve 7 sol eser'den oluşuyordu. Ancak sol eserlerin Sovyet iktidarına karşı silâhli isyana kalkmalarından sonradır ki, bu blok, doğallıkla dağıldı. Ülkemizdeki küçük burjuva partileri, bazılarının göstermek istedikleri gibi, bolşeviklerin «zorla» tasfiye etmeleri sonucu olarak değil, menşeviklerin, eser'lerin ve proleter olmayan diğer partilerin halk düşmanı eylemleri yüzünden silinip gittiler.

yonu yakın Sovyet yurttaşı Sovyetler'in yönetim kurullarına giriyor, büyük ve karmaşık devlet yönetimi çalışmalarına gönüllü olarak ve karşılık gözetmeksizin yardım ediyorlar. Bundan başka, ülkemizde 9 milyon emekçi, seçimli halk kontrol organlarında çalışıyor ve çeşitli bürokratism ve iyiniyet noksanlığı belirtilerine karşı savaşımlar veriyorlar. Ülkemizdeki kuruluşlarda daimi üretim toplantıları pratiği yaratılmış olup, bunlara katılanların % 65'i işçidirler. Yalnız 1975 yılı içinde, üretimin ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi yönünde bu toplantılar tarafından hazırlanıp ileri sürülen 1 milyondan fazla öneri hayata geçirilmiş bulunuyor.

Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin yerel Emekçi Delegeleri Sovyetler'ine 48.159 halkvekili seçilmiş olup, bunların % 55,2'si partizindir. Bu delegeler şu veya bu işlev halkasının yönetimine katılıyor, seçmenlerinin dilek ve önerilerini ardıcıl olarak yerine getirmeye çalışıyorlar. 1976 yılında, görev süreleri devam etmekte olan emekçi delegeleri tarafından alınan ve emekçilerin toplantılarında onaylanmış olan 17.512 dilek ve önerinin 13.780'i gerçekleştirildi. Bunlar, konum yerlerinin bayındırılmasına, emekçilerin çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesine ilişkin önlemlerdir.

Ülkemizde halk ekonomisini geliştirmeye ilişkin perspektif planlar, SSCB Yüksek Sovyeti tarafından kabul edilmeden önce, bütün emekçiler tarafından geniş ölçüde görüşülüyor. Halk ekonomisini geliştirme plan tasarısı, cumhuriyetlerde, bölgelerde, yörelerde, şehirlerde ve semtlerde de yine böylece geniş ölçüde görüşülüyor. Planlar çoğunluk tarafından kabul edildikten sonra, gözetilmesi zorunlu bir kanun haline geliyor.

Bunlar çok derin anlamlı kanıtlardır. Bu kanıtlar, partimiz tarafından sosyalist düzenin üstünlüklerinden daha dolgun biçimde yararlanma sorunu ortaya konduğu zaman, her şeyden önce, en önemli üstünlüklerden birinin, yani yurttaşların bitmez tükenmez üretimsel ve sosyal etkenlik kaynaklarının, ekonomik ve politik eyleme hepsinin bilinçle, girişkenlikle, canla başla katılmalarının sözkonusu olduğunu inandırıcı biçimde doğruluyor.

Bugün tüm Sovyet halkı gibi, cumhuriyetimiz emekçileri de, SBKP XXIV. Kongresi tarafından hazırlanıp kabul edilen planların gerçekleştirilmesi yolunda şevkle çalışıyorlar. Bu soylu yapıcı eylem, ilerici teoriyle silâhli, iyi örgütlü, birlik ve beraberlik içindeki öncü, yani Lenin'in yüce partisi tarafından yönetiliyor. Biz bundan böyle de çalışmalarımızı Leninçi demokratik santralizm ilkesi temeli üzerinde kuracağız, çünkü bugünkü pratik de şu sonucu doğruluyor: Diyalektik, yaratımlı biçimde uygulanan bu ilke, Marksist-Leninist partinin özüne, eyleminin ana hedeflerine uygun düşmekte olup, Marksist-Leninist partinin ayrılmaz bir çizgisini meydana getiriyor.

Laos'ta yaratıcı Marksizm-Leninizmin utkuzu

Kaysone Phomvihane

*Laos Devrimci Halk Partisi MK Genel Sekreteri
ve Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti Başbakanı*

Güney-Doğu Asya'yı kaplayan kurtuluş fırtınasının ortagöbeğinde yer alan Laos halkı, öncü partinin (Laos'un şimdiki Devrimci Halk Partisi'ne öncelik eden ve 1930 yılında kurulan Çin-Hindi Komünist Partisi) yönetimi altında, devrimci bilince vakitlice erdi, Çin-Hindi yarımadasının diğer iki ülkesi halklarıyla (Viyetnam ve Kampuçya) sıkı bir birlik kurdu ve çağımızın açtığı olanaklardan yararlanarak, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm uğrunda yorulmak bilmez bir savaşıma koyuldu. Bunun sonucu olarak, karmaşık bir etnik yapıya sahip olan Laos, sömürge-feodal durumdan halk demokrasisine doğru geçmeyi başarabildi ve sosyalizme açık yola koyuldu.

Memleketimizde üstün gelen köklü ve hayat verici devrim, birkaç aşamadan geçti.

1945 yılındaki genel ayaklanma devrim sürecinde şanlı bir sayfa oldu. O yıl Laos halkı Japon faşistleri ve Fransız sömürgecilerinin elinden egemenliği koparıp alabildi. Sovyet ordusunun Alman ve Japon faşizmi üzerindeki utkusuyla meydana gelen ve devrim ortamı yaratan yeni stratejik durum ve koşullar içinde, Laos halkı, Marksist-Leninist partinin yönetimi altında ve Ağustos devrimini henüz başarmış olan Viyetnam halkıyla işbirliği yaparak ayaklandı, ülkesinde iktidarı eline aldı ve 12 Ekim 1945'te bağımsızlığını ilân etti.

Daha bağımsızlığın ilk günlerinde, Fransız sömürgecileri ABD ve İngiltere'nin desteğiyle saldırılarını yenilediler. Partimiz, o zaman, bir yandan ulusal kurtuluş hareketi ile öte yandan emperyalizm ve yardakçıları arasında meydana gelen güçler dengesini dikkate alarak, sürekli bir halk direnişini örgütleme yoluna koyuldu, silâhli savaşıma yığınların seferber edilmesiyle, politik direniş noktaları ve cephegerisi üsleri yaratılmasıyla, devrimci politik ve silâhli güçler oluşturma ve geliştirmeye bağdaştırdı. Bizler saflarımızı güçlendirerek ve gitgide daha geniş yığınları kazanarak, tek ulusal cepheyi, devrim ordusunu ve direniş güçleri iktidarını kurmayı, işçi-köylü bağlaşmasını güçlendirmeyi başardık. Devrim yavaş yavaş bütün ülkeyi kapladı.

Daha öteye, Laos Devrimci Halk Partisi (LDHP), Fransız sömürgecileri üzerinde elde edilen utkuları genişleterek, ulusun ve demokrasinin bayrağını yükseklerde dalgalandırdı ve barışçı, tarafsız, birleşik, demokratik

ve sürekli gelişen Laos'un yaratılması, ülkenin sosyal ilerlemesinin sağlanması amacıyla ABD emperyalizmine ve uşaklarına karşı çıkan tüm halkı seferber etti.

21 Şubat 1973'te Vientian anlaşmalarının imzalanmasıyla başlayan son aşamada, savaşım, üç ayrı kesimin (kurtarılan kesim, tarafsız kesim ve düşmanın kontrolü altında bulunan kesim) ve üç ayrı iktidarın (devrimci iktidar, koalisyon iktidarı ve gerici iktidar) varlığı koşullarında yürütülüyordu. Devrim, ülke topraklarının beşte dördünü oluşturan epeyce geniş bir kurtarılmış kesime sahipti; geniş bir birleşik ulusal cepheye dayanıyordu ve bu cephe parti tarafından yönetilen işçi-köylü bağlaşmasına dayanıyordu. Büyük kapasiteli ulusal kara, deniz ve hava silâhli güçleri, stratejik bakımdan önemli kesimlerde sağlam mevziler alıyor, düşmanın kontrolü altında bulunan kesimde (ki burada da ayaklanma üsleri vardı) bu güçlerin yerelimi iyice düşünülmüş ve ayarlanmış bulunuyordu. İki tarafsız kentte (Vientian ve Luang Prabang) devrimci ordu ve polis birlikleri vardı. Bunların varlığı, düşmanın en önemli saydığı merkezlerde güvenilir mevziler sağladı. Bütün bunlar, koalisyon organlarında (geçici ulusal birlik hükümeti ve ulusal politik danışma kurulu) yürüttüğümüz hukuk cephesi ⁽¹⁾ savaşımına yardım etti. Bu savaşım da düşmanın kontrolü altında bulunan kesimdeki halkın çeşitli tabakalarının güçlü desteğine dayanıyordu.

Parti, Çin-Hindi ülkelerindeki devrimci coşkunluk durum ve koşulları içinde, Laos'ta bu durumdan ileri gelen üstünlük ve kazanımlardan yararlanarak, ilerici güçleri her bakımdan süratle güçlendirdi, en gerici çevreleri parçaladı ve yalnızlığa itti, yurtsever cepheyi genişletti, savaşımı bütün şiddetiyle emperyalistlere ve en sağcı yordakçılara karşı yöneltmek üzere orta tabakaları ve sağcılar kampındaki bazı ikircimli elemanları kendinden yaya kazanabildi. LDHP her üç kesimde tuttuğu mevzileri güçlendirdi ve devrim sürecinde yeni atılımlar yarattı ve devrimi daha büyük bir hızla gelişmeye, iktidarın tamamen ele geçirilmesine doğru yöneltti.

Güney Viyetnam ordusunun ve halkının ileri hareketi, aynı zamanda Kampuçiya ordusunun ve halkının yürüttüğü ulusal kurtuluş savaşı kesin bir utkuyla sonuçlandıktan sonra, ülkede genel silâhli ayaklanma için yeterince objektif ve sübjektif koşullar meydana geldi. Ve parti buna göre ilkesel bir karar aldı. LDHP bu ayaklanmanın seyri içinde, stratejik araçlardan yararlanmayı (yığınların aksiyonları, devrim ordusunun baskısı, kukla hükümetin silâhli birlikleri arasındaki isyanlar ve parçalanmalar) üç

(1) Laos devriminin yöneticileri, askersel, siyasal ve diplomatik savaşımın yanısıra aynı zamanda bir hukuksal savaşım yürütüyor, yani ülkede koalisyon temeli üzerinde kurulan çeşitli hükümet organlarında devrimci-yurtsever güçler olarak eylem gösteriyorlardı. *Not red.*

ana kesimde hukuksal savaşım ve mevzilerini güçlendirme savaşımıyla bağdaştırıyordu.

Laos devrimi, kendi birleşik gücüne dayanmak suretiyle değişik türlerden silâhli birliklerin her bakımdan ve her biçimde ileri hareketini yaygınlaştırarak, düşmanın ordu ve polis idarî aygıtını yer yer bozguna uğrattı, onun kesiminde kendi yönetimini kurdu ve son çözümde merkez iktidarı eline aldı, koalisyon idaresini dağıttı, Ulusal Kongre'de milletvekillerinin oylaması sonucu olarak krallık düzenini yıktı ve Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni yarattı.

Biz bu yazımızda, devrimimizin stratejik ve taktik yönetimine ilişkin bazı problemlere Marksizm-Leninizmin Laos gerçekliğine uygulanması açısından değinmek istiyoruz.

1. Ulusal-demokratik devrim belgisini ileri sürme, iki stratejik ödev, ulusal ve demokratik ödevler arasındaki bağıntıyı doğru biçimde belirleme, bunlardan her birinin içeriğini Laos'taki duruma göre saptama, tüm halkın birleştirilmesinden, halk güçlerinin ulusal kurtuluş uğrunda seferber edilmesinden ibaret olan birinci ödev, ana ödev üzerinde dikkatleri yoğunlaştırma.

Ülkemize saldıran emperyalistler, daima gerici-feodal elemanlarla bağlaşma, halk üzerinde baskı yapmak için bunların desteğinden yararlanma yolundan yürüdüler. Feodal-gerici güçler de kendi paylarına, kendi ayrıcalıklarını koruyabilmek için emperyalistlere daima sadakatle hizmet ettiler. ABD emperyalizmi de, Laos'ta saldırganlık savaşına giriştiği zaman yine feodalleri, feodal-bürokratik ve diğer bazı gerici burjuva tabakalarını kazanmaya çalıştı; güttüğü yeni-sömürgecilik politikası için bunları sosyal temel haline getirdi.

Sömürülen ve hakları çiğnenen Laos halkının bütün halk grupları, sınıfları ve sosyal tabakalarında, yıllar yılı süren ezgi dönemi boyunca, emperyalizme karşı bir genel nefret duygusu oluştu. Tek tek burjuva ve feodal elemanlar ve giderek kraliyet ailesinin bazı üyeleri, saldırganlara karşı direniş cephesine geçtiler. Öyle ki, ana çelişki, Laos halkı ile emperyalizm arasındaki çelişkiydi ve bu çelişkinin çözümü devrimci savaşımda ön plana çıkarılıyordu. O zamanlar devrimin başlıca düşmanları emperyalistler ve onların yeminli uşaklarıydı, işbirlikçi burjuvazinin ve bürokratların temsilcileri, militaristler ve gerici feodallerdi. Ve bu engel ortadan kaldırılmadıkça, Laos toplumu ilerleyemezdi. Bu nedenle, birincil ödev, ulusal bayrağın yükseltilip dalgalandırılması, tüm ulusal güçlerin birleştirilmesi, seferber edilmesi ve bu bayrak altında sınıksız toplanması, bu güçlerin olanca şiddetiyle başlıca düşmana karşı yöneltilmesi ve ulusal kurtuluş uğrunda savaşım yürütülmesiydi. Bu ödevin yerine getirilmesi için, gerçek ulusal bağımsızlık, özgürlük ve demokrasinin elde

edilmesi için, emperyalistlerin, feodallerin ve işbirlikçilerin yenilmesi gerekiyordu.

Devrimin bu ulusal yanına koşut olarak, demokratik yani da yine böylece dikkate alınmalıydı. Laos halkının % 90'ını köylüler oluşturuyor. Bunlar gerek üretimde, gerekse devrimci savaşımında önemli bir güçtürler. Ülkemizi baskı altında tutan emperyalist saldırganların ve gerici yardımcılarının amansız sömürsünün başlıca ağırlığı köylülerin omuzlarına düşüyordu. Laos koşullarında halkın kurtarılması ve halk için demokratik özgürlüklerin yeniden sağlanması, her şeyden önce, etnik ilişkilerine bakılmaksızın bütün köylülerin kurtarılması ve kendilerine demokratik haklar tanınması anlamına geliyordu. Bunun içindir ki, demokrasi bayrağının yükseklerde dalgalandırılması feodalizm ve feodalizm öncesi sömürü ezgisinden köylülerin kurtarılması, aynı zamanda geniş köylü yığınlarının eğitilmesi, kazanılması ve seferber edilmesi, Laos devrimi için birincil ve stratejik önemi olan bir sorundu.

İki amaç (ulusal ve demokratik amaçlar), aralarında organik olarak bağlantılı olup, etkileşmekte, birbirini tamamlamakta ve teşvik etmektedir. Ulusal ödev başta geliyor, bu ödevin bayrağı altında özgürlük savaşçıları birleşiyor. Demokratik ödevin gerçekleştirilmesi, ulusal amaca başarıyla ulaşılmak üzere devrimci güçlerin ana kaynağını yaratıyor. Bu süreçte demokratik amaç, ulusal amacın hizmetindedir ve ona bağımlı durumdadır.

Ne var ki, belirli koşullarda, bu iki amaca ulaşma çabası durumun istemlerine akıllıca uyarlanmalı, demokratik ödevi gerçekleştirmenin sürekli ve kesintisiz olacağı ve böylelikle her iki stratejik ödev (ulusal bağımsızlığın yeniden kazanılması için emperyalizmi yenme; halka demokratik özgürlükler sağlamak ve devrimin yeni aşamaya geçmesi bakımından yeni koşulları yaratmak üzere feodal sınıfın ve işbirlikçi burjuvazinin alaşağı edilmesi ödevleri) kesin bir çözüm getirileceği biçimde hareket edilmelidir.

Partimiz bu organik ve diyalektik bağıntılı problemi ülkenin somut gerçekliğine uygun olarak çözebilmek için, emperyalist saldırganlara karşı, ulusal kurtuluş için savaşım belgisi ve bayrağı altında bütün devrimci ve ilerici güçlerin sınıksız toplanmasından yana olduğunu açıkladı. Demokratik ödev buna koşut olarak çözüme kavuşturulmalı, fakat gereken tedbirler alınarak ve ulusal amacın önceliği gözönünde tutularak kerte kerte hareket edilmeliydi.

Parti dayanışma, eşitlik, yardımlaşma, yaşam koşullarını iyileştirme vb. belgilerini ortaya attı, böylece politik ve ekonomik alanlarda halkın demokratik isteklerinin içeriğini ve her şeyden önce çeşitli etnik gruplara mensup köylülerin isteklerini dile getirdi. Parti, her türden feodalizm ve feo-

dalizm öncesi sömürünün sınırlanmasına ve daha sonra da yokedilmesine yönelik demokratik reformları gerçekleştirme çabalarına yığınları çekebildi. Aynı zamanda, çabalarını köylüleri seferber etme, yoksullukla, gerikalmışlıkla savaşımında, kültürü, eğitimi, sağlık hizmetlerini geliştirmede onlara yardımcı olma işi üzerinde yoğunlaştırdı; üretimin yeğinleştirilmesi, maddi ve manevi yaşamın yavaş yavaş iyileştirilmesi için çeşitli biçimlerde yardımlaşmanın örgütlenmesinde köylülere yardım etti. Parti, çeşitli etnik gruplar arasında demokrasiyi ve eşitliği somut olarak gerçekleştirme sorunu üzerinde, devrimin adım adım ilerlemesini sağlamak üzere bunların dayanışması, birbirlerine her bakımdan destek olmaları ve ilerici, devrimci güçlerin geliştirilmesi sorunu üzerinde gitgide artan bir dikkatle duruyordu.

Laos devrimi ulusal ve demokratik ödevler arasındaki bağıntı problemini doğru biçimde çözdükten ve bunların içeriğini belirledikten sonra kendi güçlerini sağlamaştırdı, ulusal birlik cephesini yavaş yavaş genişletti, devrime düşman sınıfları parçaladı ve yayılmasını sınırladı, başlıca düşmanı yalnızlığa itmek ve zayıflatmak üzere amaca yönelik bir savaşım yürüttü, gericiliğin esas birliklerini birer birer ezdi, utkudan utkuya koştu ve son çözümde tamamen üstün geldi, bütün ülkede ulusal-demokratik ödevlerin gerçekleştirilmesini sağlayabildi.

2. Köylüleri etkin biçimde seferber etme, sağlam bir işçi-köylü bağlaşıklığı kurma ve bunu devrimin ana gücü haline, çevresinde işçi sınıfı partisinin yönetimi altında birleşik ulusal cephenin yaratıldığı çekirdek haline getirme.

İşçi-köylü bağlaşması Marksizm-Leninizmin ana ilkelerinden biri, bu bağlaşmanın yaratılması işçi sınıfının önyak olduğu bütün devrimler için genel yasa, ulusal-demokratik ve sosyalist devrimin başarısı için zorunlu etkindir.

Bilindiği gibi, Laos büyük ölçüde feodalizm artıklarıyla, küçük ve dağınık köy ekonomisinin ağır bastığı bir geri kalmış tarım ülkesidir. Bu ülkede halk büyük sayıda etnik gruplardan oluşuyor. Çeşitli bölgelerde ve değişik etnik gruplar arasında ekonomik gelişme eşitsizliği görülmektedir. İşçi sınıfı hâlâ daha oluşma süreci içindedir. Doğal olarak, böyle bir ülkede işçi-köylü bağlaşıklığının kurulması özel bir önem kazanmaktadır.

Sömürgeciler ve feodaller köylüleri insansızca eziyor, sömürüyor, cahillik ve yoksulluk batağına sürüklüyorlardı. Bu nedenle, köylülerin bağımsızlık, özgürlük ve daha iyi bir yaşam istek ve özlemleri anlaşılır bir şeydir. Fransız sömürgeciliği dönemi bütün halk gruplarından Laos köylülerinin ayaklanmalarıyla geçti. Fakat katılanların sınıfsal iç niteliğinin büyük ölçüde sınırladığı kendiliğinden-gelme aksiyonlar yenilgiye uğradı. Bu ayaklanmalar ancak öncü parti tarafından işlenebilecek doğru ve ardıcıl

bir siyaset hattından yoksundu. Partimiz, köylülerin büyük rolünü ve devrimci maneviyatını gerektiği gibi değerlendirecek, köylüler arasında Marksizm-Leninizmi propaganda ediyor, bunu ulusal-demokratik devrimin siyaset hattına somut olarak uyguluyor ve köylülere ulusal ve sosyal kurtuluş yolunu gösteriyordu.

Parti, karmaşık koşullarda köylü sorununu çözme yolunu buldu; halkın bütün tabakaları arasında ve özellikle çeşitli halk grupları ve kabilelerden oluşan köylüler arasında kardeşçe dayanışma ilişkilerini pekiştirdi; bu sayede de bu büyük gücü enerjik biçimde seferber edebildi ve devrimci savaşımdan yana kazanabildi.

Parti, bütün bu işi, yani etkisini yaygınlaştırma, eğitime ve ortak eylemler örgütleme işini kendi üyelerinin, kadrolarının silâhlı güçlerine mensup sıra erlerinin, yığınları seferber etme ve propaganda gruplarının çabalarıyla gerçekleştirdi. Parti, aynı zamanda, ilerici dönüşümleri adım adım, birer birer gerçekleştiriyordu. Bu dönüşümler köylülere ekonomik, politik haklar ve ayrıcalıklar getirdi. Parti, bütün sömürü biçimlerini yavaş yavaş ortadan kaldırdı, yoksulluk ve geri kalmışlıkla savaşımında, yaşama koşullarının iyileştirilmesinde köylülere yardım etti. Bundan ötürü, köylüler, partiye içten bağlılıklarını daima belirttiler; işçi-köylü bağlaşıklığı güçlendi ve birçok sınavlardan başarıyla geçti. Sosyalizmin bir dünya sistemi haline geldiği çağımızda bütün devrim kolları için olağanüstü elverişli koşullar son derece önemli etkindir. Bu etkenin, ülkemizin gerçeklikleri gözönünde tutularak akıllıca kullanılması, pratikte bir yüce gerçeğin doğrulanmasına olanak verdi. Bu yüce gerçek şudur: İşçi sınıfının henüz oluşmaya başladığı gerikalmış tarım ülkelerinde bile, devrimin tarihsel psikolojiye uygun doğrultuda, yani sosyalizmle sıkı sıkıya bağlı olan ulusal bağımsızlık doğrultusunda sürekli biçimde gelişebilmesi için Marksist-Leninist partinin yönetmenliği altında sağlam bir işçi-köylü bağlaşıklığının yaratılması mümkün ve gereklidir. Bu bağlaşıma yaratılmadan, devrimin tam utkuya ulaşması olanaksızdır.

3. Partinin yönetmenliği altında, sağlam işçi-köylü birliği temelinde geniş bir ulusal tekcephe kurma, doğru ve somut politik ödevler belirleme, devrimci savaşımın her aşamasına uygun çeşitli örgüt biçimlerinden yararlanma, bu cepheyi durmadan genişletme, baş düşmanın güçlerini parçalama ve elden geldiğince birbirinden ayırma.

Halkımızın yabancı saldırıya karşı yüzyıllık savaşım deneyi, zaten etnik bakımdan çeşitli görünüşleriyle ayrımlanan ve kendisinden çok daha güçlü yayılcılara karşı direnmek zorunda kalan küçük bir halkın, bunlara karşı savaşabilmek, üstün gelmek ve ulusal bağımsızlık ve egemenliğini savunmak için çelik bir blokta birleşmesi gerektiğini öğretiyor.

Yukarıda belirttiğimiz üzere, partimiz, bu problemi, ulusal tekcephenin

temeli sıfatıyla sağlam bir işçi-köylü bağlaşıklığı kurma yoluyla çözüme kavuşturdu. Bu yolda, devrimin her aşamasına uygun düşün, ulusun bütün güçlerinin, bütün tarikatların, tanınmış milliyetçi eylem adamlarının, çeşitli ilerici eğilimler temsilcilerinin birleştirilmesine yönelik olan örgüt biçimlerinden yararlanarak, doğru ve somut politik çözümler bularak yürüdü. Sözkonusu birleştirme işinin, düşmanı parçalamak ve elden geldiğince yalnızlığa itmek için, savaşımı bütün şiddetiyle emperyalist saldırınlara ve gerici uşaklarına karşı yöneltmek için başarılması gerekiydi.

Partinin güttüğü tekcephe politikasının en önemli başarılarından biri, ara tabakaların bu cepheye çekilebilmesi oldu. Bu güçlerin cepheye çekilmesi, proletarya partisinin stratejisinde ve özellikle ulusal-demokratik devrim aşamasında önemli bir ilkedir. Sosyal ayrımlaşmanın hâlâ yeterince derin olmadığı Laos koşullarında, tarafsız ara tabakalar ülkenin ekonomik ve politik yaşamında önemli bir rol oynuyorlardı, bunların kendi politik partisi ve kendi silâhlı güçleri vardı. Bu ara tabakalar, emperyalizmin güttüğü savaş ve saldırı politikasından hoşnut değildiler, yurdun bağımsızlığını istiyor ve bu amaca kendilerini ulaştıracak yolu arıyorlardı. Parti, bunlara, ulusal-demokratik devrim güçlerinin bir bölümü gözüyle bakıyor ve Laos Yurtsever Cephesi'nden (partice örgütlenen ulusal birlik cephesi) tarafsız tabakalarla bir özel bağlaşma biçimi olarak yararlanıyordu.

Bu bağlaşmanın kurulması yığınları seferber etme, ikna etme ve eğitime süreci içinde gerçekleştiriliyor ve dirençli bir çalışma gerektiriyordu. Bağlaşma, her şeyden önce günlük çalışmada, somut ödevler ortaya koymada ifadesini buldu. Daha sonra bu bağlaşma, partice belirlenen geniş bir ortak program temeli üzerinde bir politik birlik haline geldi. Gelişmesinin daha sonraki safhası da, bağlaşmanın her kesimi için açıkça belirlenen hedefler uğrındaki savaşında yaratılan askersel-politik birlik oldu. Parti, tarafsız güçlerin halkın hizmetine geçmesini sağlamak üzere sürekli ve amaca yönelik bir çaba gösteriyordu. Biz, titiz ilkeselliği cephenin somut politik ödevlerini çözüme bağlamada esneklikle doğru biçimde bağdaştırarak, ulusal birliği yaratabildik ve tüm ulusun enerjisini devrimin amaçlarını gerçekleştirmeye yöneltebildik.

Partinin doğru siyaset hattına koşut olarak, bütün etnik gruplardan emekçilerin birleştirilmesi, cephenin eyleminde başarı bakımından kesin bir etken oldu. Cephenin temelini işçi-köylü bağlaşıklığı oluşturdu. Biz bu gerçek devrimci güçlere dayanmamış olsaydık, esnek ve kıvrak politika gütmekle ve ustaca yöntemler uygulamakla da, ara tabakaları ve üst tabakaların ilerici bölümünü devrimden yana kazanamayacaktık. Partinin yönetimi altında geniş ulusal tekcephe'nin sıralarında birleşme yeteneğine sahip bütün güçler, ancak, temel olarak işçi-köylü bağlaşıklığının ve emekçi yığınlarının daimi desteği sağlandığı takdirde, sınıfların ve sosyal

tabakaların yerelindeki değişiklikler isabetle çözümlendiği takdirde, devrimin (her aşamasında) yeni olanakları belirlendiği ve buna göre somut bir politika saptandığı takdirde bir bayrak altında toplanabilirdi.

4. Stratejik amaçlara sürekli olarak bağlı kalma, devrimci zorkullanım ve ileri hareket stratejisi teorisini hiç sapmaksızın uygulama, doğru devrimci yöntemler kullanma ve tam utkuya ulaşmak amacıyla kısmi başarılarından yararlanma.

Laos devrimi, doğal olarak, güçlü bir askersel-ekonomik potansiyele sahip büyük emperyalist devletlere karşı savaşında kolay bir başarı sağlayacağına bel bağlayamazdı. Devrimin ileri atılımlarla geliştirilmesi, çağımızın açtığı olanaklardan yararlanılması, düşmanı adım adım gerileme zorunda bırakmak ve kesin yenilgiye uğratmak üzere geçici safhaların yaşanılması gerekiyordu.

Savaşın metotlarını, devrim aşaması ve dinamizmi, aynı zamanda da öncü partinin gerçekleştirdiği yönetim ustalığı belirliyor. Bunlar, ancak devrimci güçlerin yeni yeni başarılarla ulaşmaları ve düşmanın yaşamsal önemli mevzilerine karşı (politik, askersel ve ekonomik merkezler, karşı-devrim komuta noktaları vb.) vakitli ve yoğun biçimde harekete geçmeleri koşuluyla, devrimci zorkullanım teorisinin doğru biçimde uygulanması ve ileri hareket stratejisi ruhunun korunması derecesinde tamamiyle etkin olabilir.

Devrimci zorkullanımın, politik ve askersel olmak üzere iki ana biçimi vardır. Emperyalizm iki yanlı politika güderek halkımızı kendisine bağlı durumda tutuyordu. Bir yandan kanlı baskılar yapıyor, bir yandan da politik ve ekonomik araçlarla adam satın alarak çalışıyordu. Onun bu sinsi zorlama sistemi her aileyi, her yurttaşı kapsıyordu. Bu yüzden, zorkullanımın iki ana metodunun, iki biçiminin akıllıca bağdaştırılması gerekiyordu. Koalisyon için savaşım, bir başka deyişle uzlaşma savaşımı da, ülkemizde devrimin karakteristik bir özelliğidir. Devrim, belirli koşullarda, kendi güçlerini sağlamlaştırma ve geliştirme, düşmanı durdurma, parçalama ve yalnızlığa itme amacıyla, uzlaşmalar yapmayı da başarmak zorundadır. Bu gibi uzlaşmalara razı olmak zorunda kalan düşman, kendi payına, devamlı olarak, devrimci güçleri hedef tutan karşı saldırılara geçmeye, gerek «barışçı gelişme» metotları yardımıyla, gerekse karşı-devrimci zorlamayla bu güçleri zayıflatmaya, daha sonra da yoketmeye çalışıyor.

Uzlaşma, ancak devrimci güçlerin aralıksız olarak sağlamlaştırılması, yığın hareketi tarafından kuvvetle desteklenmesi, parti kadrolarının yiğitlik ve maharet göstermeleri gibi etkenlerin varlığıyla gerçekleştirilebilir.

Eğer sadece koalisyon organlarındaki temsilcilerimize bel bağlasaydık, giderek onlar bu organlarda çoğunluğu oluştursalar, yüksek mevkileri tutsalar ve ilerici kanunlar ve kararname çıkarılmasını dayatabilseler bile,

bu durum halka gerçek anlamda bir yarar sağlayamazdı, zira düşmanın elinde kalan diğer bütün düzeylerdeki baskı ve idare aygıtı, ona, halk yığınlarının çıkarına bütün somut tedbirleri sabote etme ve bunlara karşı eyleme geçme olanağı verirdi.

Biz parlamento ve hukuk açısından da savaşım yürüttük. Bu savaşımın belirli koşullarda iyi sonuçlar verebileceğini, ama bunun en önemli sayılamıyacağını kendi deneyimizle biliyoruz. En önemlisi, halkı seferber etmek, halk güçlerini örgütlemek, cepheyi genişletmek, düşmanı parçalamak ve yalnızlığa itmek, yığınları politik savaşıma çekmek için legal olanaklardan muharetle yararlanmaktır. Devrimde yalnız uzlaşmalar yapma hünerine sahip olmakla yetinilmemelidir. Devrimde, düşmanın keskin bir dönüm yapması halinde veya uzlaşmanın devrimci gelişmeyi engeller duruma gelmesi halinde, hele savaşımın en büyük ölçüde kızışması, bir patlama için koşulların olgunlaşması ve doğrudan doğruya devrim ortamı yaratılmış olması halinde sözkonusu uzlaşmadan derhal vazgeçilebilmesi, ya da verilen ödümler geri alınabilinmelidir.

5. Elverişli devrim durumu ve ortamı yaratmak üzere azimle savaşım yürütme, bu durum ve ortamdan yararlanma, bunu reel güç haline getirme, devrimci dinamizmi hızlandırma, devrimci sıçramaları peşinen hazırlama, böyle sıçramalara yol açmak üzere tedbirler alma.

Devrimci durum ve ortamı belirli objektif ve sübjektif koşullar yaratır. Savaşımı yöneten parti, doğrudan doğruya devrimci duruma yol açacak önkoşulların gelişmesine yardım etmeli ve bu durumun oluşmasından hemen sonra tarih ve ülke karşısındaki kutsal ödevini yerine getirmek üzere ivediyle karar almalı ve bu karar devrimci sıçramayı tahrik etme amacını gütmelidir. Böyle bir olanağı kaçırmak büyük bir hataya düşmek olur, halka ve ülkeye büyük bir zarar vermek anlamına gelir. 1945 yılında Sovyet Ordusu faşizmi bozguna uğrattığı, Viyetnam'da Ağustos devrimi üstün geldiği zaman, bu durumdan yararlanan partimiz, hemen ayaklanma belgisini ileri sürdü. Bu ayaklanmanın utkusal sonucu, 12 Ekimde yurdumuzun bağımsızlığının ilân edilmesiyle perçinlendi.

Partimiz, bu olaydan otuz yıl sonra, iki direniş savaşımının (Fransız ve Amerikan emperyalistlerine karşı) utkusal sonuçlarını dikkate olarak, aynı zamanda Vientian anlaşması (21 Şubat 1973) gereğince bir koalisyon yaratma yönündeki iki yıllık savaşımın kısmi başarılarını gözönünde bulundurarak, titizlikle hazırlanan ve koordine edilen bir plana göre etraflı bir güçler birikimine yönelmeyi kararlaştırdı. Politik ve askersel güçlerin oluşmasına, kurtarılan kesimin, yani devrimin cephegerisi ortamının takviye edilmesine, düşmanın kontrolü altındaki kesimde stratejik dayanak noktaları yaratılmasına, iktidarın bir yere kadar elde edilmesi savaşımına halk yığınlarının çekilmesine, siyasal ve hukuksal cephenin genişletilme-

sine, daha 1975–1976 yılı kuru mevsimi için peşinen birleşmiş olan genel taarruza ve genel ayaklanmaya aktif olarak hazırlanılmasına hız verildi.

1975 Mayısı başlarında, büyük taarruzun kesin başarısı ve Güney Viyetnam silâhli güçlerinin ve halkının bütün ülke yüzeyindeki ayaklanmaları, aynı zamanda Kampuçiya silâhli güçlerinin ve halkının yürüttükleri kurtuluş savaşının üstün gelmesi, o zamanlar Laos'ta tamamen olgunlaşan devrim durumu ve ortamı üzerinde güçlü bir etki yaptı. Yığınların hareketi eşi görülmedik boyutlara ulaştı ve dönüşsüz bir nitelik kazandı; ABD emperyalistleri ve yerli uşakları paniğe düştüler. Partimiz, Çin-Hindi ülkelerinde devrimin yaptığı utkusal sıçramadan yararlanarak ve devrimin dinamizmini en büyük ölçüde geliştirerek, genel taarruza hemen başlamasını ve en kısa süre içinde iktidarı tamamen ele geçirmek amacıyla her yerde ve hep beraber ayaklanmalara geçilmesini kararlaştırdı.

Bununla birlikte, bizler, her üç kesimdeki sonuç belirleyen mevizlere dayanıyor, savaşımın esas biçimlerini (askersel, politik ve diplomatik) maharetle bağdaştırıyor ve bunları hukuksal savaşım ile bütünliyorduk.

Fırsatları kaçırmamak, sonuna kadar kullanabilmek, vakitlice eyleme geçebilmek, devrimin güçlerini kat kat artırma, düşmanı felce uğratmak ve ezmek üzere yeni mevizlere çıkma anlamına geliyordu. Laos devrimi bir iç savaştan kaçınarak, devlet yönetimini tamamiyle halkın eline teslim etti. Elimize geçen ender ve çok değerli olanak, (Lenin'in öngördüğü olanak), yani iktidarı barışçı yoldan elde etme olanağı böylece hayata geçirildi.

Devrim durumu ve devrim güçleri birbirine organikman bağlı iki sorundur. Sadece güçler birikimi ve bunları iyi örgütlemenin yardımıyla gerekli durum ve koşullar yaratılabilir; ancak bu durum ve koşullardan güvenle yararlanılarak, ivedi ve isabetle gerekli stratejik karar alınarak, yeni mevizlere çıkılabilir, devrimi süratle ve sıçramalarla ilerletme yeteneğine sahip yeni güçler harekete getirilebilir.

6. Gerçek proletarya enternasyonalizmine bağlılık, Çin-Hindi'nin üç ülkesi arasında bağlaşmayı ve dayanışmayı durmadan güçlendirme, çağımızın açtığı olanaklardan yararlanma, dünya sosyalist sisteminin, ulusal kurtuluş hareketinin, demokrasi ve sosyal ilerleme hareketinin, bütün dünya barışsever güçlerinin moral destek ve somut yardımına dayanma.

Laos devriminin büyük utkusu, günümüzde, yüzölçümü ve nüfusu bakımından büyük olmayan, ekonomik alanda az gelişmiş, ama doğru bir politik yoldan yürüyen ve bunun gerektirdiği metotları uygulayan bir Marksist-Leninist partinin yönetiminde olan bir ülkenin, bağımsızlık ve özgürlük uğrunda savaşım yürütme azmiyle dolu oldukça, haklı davası sosyalist ülkeler tarafından, uluslararası komünist ve işçi hareketi, ulusal kurtuluş hareketi ve barış ve adalet isteyen bütün dünya halkları tarafından des-

teklendikçe, hiç bir emperyalist saldırgan tarafından kölelik boyunduruğuna vurulamıyacağı gerçeğini doğruladı.

Laos halkının Çin-Hindi yarımadasından diğer iki kardeş halkla kalımlı ve sağlam savaşkan birlik ve bağlaşması, ülkelerimizin her birinde devrimin utkusunu belirleyen bir önemli etken olup, gelecek utkuların da sağlam güvencesidir.

Dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş çağında, Laos devrimi, emperyalizme karşı, eski ve yeni sömürgeciliğe karşı, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaşımla, ilerici güçler arasında dayanışma ve yardımlaşmanın sağlamlaşmasına yönelik dış politikasıyla, sosyalist ülkelerin ve bütün kıtalardan dost ülkelerin sempatisini, onayını ve etkin yardımını kazandı.

Çağdaş koşullarda ulusal kurtuluş uğrunda savaşa girişen halklar, dünya devrim sürecinin kalesi olan sosyalist ülkeler sistemine dayanmalıdır. Bu halklar ancak böylelikle saldırgan emperyalizmi yenilgiye uğratabilir ve tam utkuya ulaşabilirler.

7. Gerçek Marksist-Leninist partiyi yaratma ve bunu devrimin yönetim merkezi haline getirme, partinin sınıfsal iç niteliğini durmadan sağlamlaştırma ve yönetmenlik rolünü gerçekleştirme yeteneğini artırma.

Memleketimizde devrimin utkuya ulaşmış olmasının kesin etkeni budur. Büyük Ho-Şi Min tarafından kurulmuş Çin-Hindi Komünist Partisi'nin savaşının yaraşık devamcısı olan LDHP, bizim bölgemizde devrimci güçler ile karşı-devrimci güçler arasındaki çarpışmaların ateşi içinde doğdu. Marksizm-Leninizm, Laos devrimcileri ve geniş halk yığınları için, ulusal kurtuluş uğrunda, sömürüyü, yoksulluğu ve gerikalımlığı yoketme uğrunda, yurdu yenileyerek kurma, tüm halkı genlik ve mutluluğa kavuşturma uğrunda yürüttükleri savaşımında yollarını aydınlatan bir meşale oldu.

LDHP'nin doğuşu, tüm Laos halkının yürüttüğü yurtsever hareketin Marksizm-Leninizmle tarihsel birleşiminin sonucudur. Çin-Hindi'nde Marksizm-Leninizmin yayılması, Ho-Şi Min yoldaş tarafından başlatılan bu çalışmalar, bu kesimin bütün ezgi altındaki ülkelerinde sınıf bilincinin hızla uyanmasına yol açtı. Doğal olarak bu yolda birçok güçlüklerin yenilmesi gerekti. Bu güçlükler, Marksist-Leninist partinin, bizimki gibi, feodalizm öncesi toplumsal aşama artıklarının hâlâ tutunmakta olduğu bir sömürge-feodal ülke koşullarında, ekonomi ve kültürü az gelişmiş, sınıfsal ayrımlaşması belirginleşmemiş, proletaryası yeni yeni doğan (ağır endüstrisi hâlâ yoktur) bir ülkede kurulmakta olmasından ileri geliyordu.

Bizler, Laos'ta yeni tipten proletarya partisini kurmada Leninci ilkeleri uygularken, bu partinin sınıfsal karakterini güçlendirme problemini daima en önemli problem olarak ele almış bulunuyoruz. Bu yaklaşım, öncü partiyi oluşturma çalışmalarında en önemli noktadır.

LDHP, sürekli direniş savaşınının çetin koşulları içinde, parti okulları kurma, Marksizm-Leninizm öğretileri kursları açma, partinin siyaset hattını, gerek parti militanları, gerekse sıradan üyeler için somut ödevleri belirleme yolunda birçok güçlükleri gidermek zorunda kaldı. Parti militanları ve sıradan üyeler, ulusal kurtuluş savaşının ve sınıf savaşının istemlerini doğru biçimde belirlemeyi öğrendiler. Teorik öğretilerin her günkü pratik eylemlerle sürekli biçimde bağdaştırılması, Marksist görüşlerin, sınıfsal tutumun ve yönetme yeteneğinin açılanmasına olanak verdi. Bütün bunlar partiyi güçlendirdi.

Parti, örgütsel açıdan, eğitim davasına, bütün milliyetler mensupları arasından, devrimci savaşının sınavlarından geçmiş işçilerin, köylülerin, erlerin, aydınların ve diğer emekçi tabakalarının ilerici temsilcilerini seçme ve kendinden yana kazanma davasına büyük bir önem veriyordu. Partiyi sağlam bir sınıfsal temele oturtmak üzere, işçileri örgütlenme ve eğitim davası üzerinde, onları kendi ödevlerinin bilincine vardırma işi üzerinde özel bir dikkatle duruluyordu.

Parti kuruluşu alanında yürüdüğümüz ana doğrultu, en iyi savaşçıları seçme ve kendilerini partiye çekme, Marksizm-Leninizmi, LDHP'nin siyaset hattını ve somut politik ödevlerini öğretme, parti üyelerini devrimci savaşının gerçeklikleri temeli üzerinde eğitim ve yetiştirme, üyelerimizin ve örgütlerimizin sınıf bilinci ve eylem yeteneği düzeyini yükseltme doğrultusuydu.

Parti kuruluşunda başarı, LDHP'nin ulusal-demokratik devrimde tam utkuya ulaşmasına olanak veren başlıca koşuldur. Ve az gelişmiş, gerikal-miş bir toplumda doğmuş olan partimizin, buna karşın, niçin özlüğü bakımından Marksist-Leninist bir parti olduğu, Laos işçi sınıfının örgütlü öncüsü ve en ilerici gücü olduğu ancak bununla açıklanabilir. LDHP devrimin biricik yönetmeni olma rolünü korudu ve daha da artırdı. Laos halkı kendi deneyiyle hareket ederek parti yönetimine tamamen inanıyor, LDHP'nin siyaset hattı ve politik ödevleri etrafında sınıksız birleşiyor, partiye bütün varlığıyla sadakat gösteriyor ve arkasından yürümeye hazır bulunuyor. Büyük ulusal savaşımda yakın geçmişte elde ettiğimiz utkunun ve başlanmış olan sosyalist devrimde utkunun belirleyici etkeni budur.

Laos'ta ulusal-demokratik devrim tamamlanma safhasında bulunuyor. Ülkemiz, kapitalist gelişme aşamasını atlayarak, sosyalist kuruluş yoluna giriyor.

Laos'ta ilerici bir politik düzen kuruldu. Ne var ki, gerikalmiş üretim tarzı bu düzene uymuyor. Sosyalizm kuruluşu için gerekli maddi önkoşullar çok zayıftır. Bundan başka, sınıf düşmanlarımız ve yabancı gerici güçler,

devrimimize karşı aralıksız bir baltalama eylemi yürütüyorlar. Bu durum ve koşullar altında, LDHP'nin pratik eylemi ve başarısı şu sorunların çözümüne bağlı bulunuyor: Proletarya diktatörlüğünü güçlendirmek, yeni-sömürgecilik sonuçlarını gidermek, savaşın bıraktığı yaraları sarmak, küçük üretimi ve öncelikle parçalı ve dağınık köy ekonomisi üretimini yavaş yavaş yeniden kurmak, iri sosyalist üretim için gerekli koşulları hazırlamak ve halkın yaşam düzeyini yavaş yavaş yükseltmek.

Yüzyıl boyunca bir sömürge egemenliği altında kaldıktan ve 30 yıl süren çetin bir savaştan sonra, utkusal devrim tarafından Güney-Doğu Asya'da sosyalist sistemin bir ileri kırakolu durumuna yükseltilen, her gün emperyalistlerin ve gerici güçlerin, yani karşı-taarruza geçme ve dünyanın bu kesiminde sosyalizmin etkisini giderme fırsatı kollayan gerici güçlerin entrikalarına karşı direnen ülkemizin tarihsel ödevi budur.

Partimiz, ulusun karşısında, dünya devrimci hareketinin karşısında yükümlendiği ödevin bilincinde olarak, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm bayrağını yükseklerde dalgalandırma azmiyle, halkı seferber etme ve daha sıkı birleştirme, uyanıklığı sürdürme, devrimci iktidarı ve silâhli güçleri ayakta tutma ve sağlamlaştırma, böylelikle içinde bulunduğumuz aşamanın en önemli iki problemini çözme azmiyle dolup taşmaktadır.

Bu problemlerden biri, üretimi canlandırmak, ekonomik hayatı normalleştirmek, ülkenin sosyalist kuruluş aşamasına geçmesi için gerekli maddi-tekniik temeli daha hızlı tempolarla yaratmaktır. Öteki problem de, emperyalizmin ve yordakçılarının baltalama ve saldırı eylemlerine karşı ülke savunmasını, devrimci iktidarın savunulmasını sağlamaktır.

Biz, Laos halkının, ülkemizin doğal servetlerini iyi kullanarak, her şeyden önce kendi güçlerini seferber ederek ve kendi yapıcı emeğine dayanarak, aynı zamanda kardeş ve dost ülkelerin yardım ve işbirliğinden yararlanarak, barışçı, bağımsız, sosyalist ve gitgide yükselen Laos'u kuracağına kuvvetle inanıyoruz.

Halk devriminin safhaları ve sorunları

Orlando Millas

Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi
Politik Komisyonu üyesi

Şili devriminin karşı karşıya bulunduğu ödevler şimdi de günceldir. Halkın gerçekleştirmek niyetinde olduğu demokratik dönüşümler, şimdi o dönemde olduğundan daha da gereklidir. Ülkenin gelişmesini engelleyen kıyıci faşist rejimin kurulmasından sonra, Şili yurttaşlarının büyük çoğunluğu, çözümsüz kalan ciddi problemlerin temelden çözülmesinin, çıkarlarına ve emellerine uygun olduğunu apaçık anladılar. Ama bu gerçek, sözkonusu problemlere dönmenin, geçmişin olağan bir tekrarıyla bağlı olduğu anlamına gelmez. Son yılların faciası boşuna yaşanmış değildir.

Faşizm döneminde, biz hepimiz gerek Cumhurbaşkanı Allende hükümetini destekleyenler, gerekse bu hükümetle birçok ortak amaçları olmak ve onun gibi anti-faşist tavır almakla beraber, Allende hükümetine karşı çıkanlar, çok şeyler öğrenmiş bulunuyoruz. Şimdi bütün problemler yeni bir ışık altında görülüyor. Daha yetkin bir görüş ve anlayışa dayalı, daha geniş bir koalisyon kurulması gerekliliği hissediliyor. İşte bunun için, 1970-1973 döneminde yapılanların, devrimci süreçteki başarıların ve başarısızlıkların çözümlenmesi bizi geçmişe götürmüyor; biz bunun şimdiki zaman ve gelecekle ilgili sorunlara anlam kazandırılmasına yardım edeceğini düşünüyoruz.

Şili Komünist Partisi yönetiminin 1976 Eylülünde Santiago'da yayımladığı bildiride, faşizmi yoketme ve demokrasiyi canlandırma savaşımının ana ödev olduğu ve bütün halkı birleştirip seferber etmeyi amaçladığı yeniden belirtildi. Ayrıca, toplumsal özgürlükler ve demokrasi uğrunda savaşımın bütün devrimci eylemin ortagöbeğinde yer aldığına işaret edildi. Komünistler, faşizmin ezilebilmesi için, halkın bütün yurtsever tabakalarının eylemlerinin uyumlaştırılması gerektiğini düşünüyorlar. Ama bir yandan, belirli yükümlerin öngörülmesi, yani «eskisinden daha demokratik bir politik düzenin yaratılması, bunun daha büyük özgürlükler sağlanması ve aynı zamanda faşizmin canlandırılmasına yol vermemesi» (2) gerekiyor.

(1) Bak: Birinci yazı. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ»), s. 1, 1977.

(2) Partido comunista de Chile. Boletín del Exterior. Nº 20, 1976, p. 8.

Hayat komünistlerin, demokrasi konusunda nihilist görüş ve tutumları reddetmekte haklı olduklarını doğruladı. Lenin'in demokrasi uğrunda işçi sınıfının ve halkın yürüttüğü savaşımın önemine ilişkin yargıları şimdi özel bir güncellik kazanıyor. Bizim için, Şili devriminin demokratik sorunları ve sosyalist amaçları diyalektik bir birlik ve bütünlük içindedir; biz bunların çözümünü kendine özgü politik ve sosyal-ekonomik safhaları olan birleşik bir süreç olarak ele alıyoruz.

Bu süreci «halk devrimi» kavramı en iyi biçimde belirliyor. Şili Komünist Partisi daha 1950'lerin başında hazırlanan ve X. Ulusal Kongre'de onaylanan programında, «burjuva-demokratik» devrimi teriminden vazgeçti. Parti, bunu yaparken ülkede yeni koşullarda, yani finans oligarşinin ortaya çıkması ve emperyalizmin rolünün artması koşullarında burjuva kampında ağır basan politikaya tam bir gerici anlam verildiğini ve bu yüzden sözkonusu terimin belirli bir karışıklık yaratabileceğini düşündü. Ama parti, sosyal çelişkileri çözümlemede ilkelliğe düşmekten de kaçındı. Bu cümleden olarak, emperyalizmle bağlı finans oligarşisinin çıkarlarıyla diğer burjuva tabakaları arasında çelişkiler bulunduğunu belirtti. Burjuvazi arasındaki tabakalaşmayı inkâr ve sözkonusu sürece vaktinden önce doğru- dan doğruya sosyalist karakter mal etme çabasının, çözümünü sosyalizme yol açacak olan ödevlerin ardıcıl biçimde yerine getirilmesine yardım etmediği, tam tersine bunu sadece güçleştirdiği düşüncesini belirtti.

Klasik olarak devrimci süreçte demokratik ve sosyalist aşamalar olur. Bunları böyle adlandırma bu iki aşama arasında çelişki olduğu anlamına gelmez, tersine, bunların karşılıklı ilişkisini belirtir. Gerçekte, bunların birincisinde henüz sosyalist ödevler ortaya konmasa bile, bu safhada daha sonra derinleşen, nitel bakımdan yeni bir içerik kazanan demokratik sorunlar çözülüyor ve sosyalist devrimin biçimi ve aracı hizmetini görebilecek demokrasinin kurulması başarıyor.

Biz, anti-emperyalist, anti-oligarşik devrime ve toprak devrimine, sosyalist devrim yolunda demokratik aşama gözıyla bakıyoruz. Partinin, işçi sınıfını «devrimci değişimlerin merkezi ve motoru» olarak niteleyen tezi, yani her şeyden önce çağımızın, dünya çapında kapitalizmden sosyalizme ve komünizme geçiş çağının karakterinden ileri gelen tez, işçi sınıfı için tüm halkın çıkarlarını yansıtan hedeflere ulaşma savaşımında yığınları birleştirme belgisi oldu. Bunun sonucu olarak, başında işçi sınıfının yürüdüğü anti-emperyalist güçlü hareket doğdu; parlamenter savaşım biçimleri ve diğer politik aksiyonlar yığınların eylemleriyle birleşti. Bu süreç uluslararası çelişkiler fonu üzerinde ve bu çelişkilerin gelişmekte olduğu koşullar içinde oluşuyordu. Bununla birlikte, sosyalist devrime yaklaşma yolunda demokratik isteklerin rolü daha açık biçimde kendini gösterdi. Burjuva kanunlarının ve burjuva kurumlarının karakteri bir yere kadar değişti ve bundan da halkın çıkarlarına yararlanılmaya başlandı.

Bütün bunlar, Şili Komünist Partisi'nin silâhsız yoldan devrimle ilgili görüşünün emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşımında zorlama araçları uygulama olanağıyla, en çok yığınların devrimci bilincinin gelişmesine, bunların birlik ve örgütlülüğüne, bağlaşma ilişkilerine dayanmak suretiyle savaşım biçimlerini daha büyük ölçüde çeşitleme olanağıyla sınımsız bağlı olduğunu gösterir. Komünistlerin bu teorik yargısı, barışçı yoldan geçiş gerçekleştirme pratiğiyle doğrulandı. Bunun sonucu olarak, büyük demokratik devrimci dönüşümler gündeme alındı ve gerçekleştirildi.

Devrimci sürecin özlü yanı, Şili işçi sınıfının ve halkının amansız sınıf savaşımı koşullarında savaş ateşinden geçmiş olmasıydı. Halk ve işçi sınıfı, tamamiyle kendi güçlerinin bilincine vardılar, politik görüş çevrenini genişlettiler, iradelerini çelikletiler, kendilerini iktidara götüreceği yolu açtılar, bu iktidarı ele geçirdiler ve üç yıl boyunca, nice komploları suya düşürerek, ülkeyi yönettiler, en büyük bakır ve demir madenlerini millileştirme, güherçile ve maden kömürü ocaklarını devlete mal etme, tekelleri kesime giren banka kurumlarını ve büyük sanayi kuruluşlarını, başlıca dış ve iç ticaret birliklerini kamulaştırma temeli üzerinde bir ekonomik devlet kesimi yaratma gibi köklü dönüşümleri başardılar. Ayrıca latifundiyaları ortadan kaldıran ve toprağın kooperatif halinde işlenmek üzere köylülere verilmesi olanağını açan toprak reformunu uyguladılar, ulusal gelirin emekçiler yararına yeniden dağılımını gerçekleştirdiler, bağımsız bir dış politika gütmeye başladılar. Halkın ülke yönetimine katılımı yönünde de geniş olanaklar yaratıldı.

Zamanımızda halk devriminin güçlü bağlaşıkları olduğu gibi, tehlikeli ve saldırgan düşmanları da vardır. Devrimin demokratik aşamasının ödevlerini yerine getirme işi, emperyalizmde güvensizlik ve kuşkuculuk, nefret ve saldırgan düşmanlık uyandırdı. Şili örneği, bunu dramatik biçimde gösterdi. Faşist komplonun yönetimi açıktan açığa, ülkedeki millileştirmeden zarar gören uluslararası kuruluşlar tarafından, CIA ve Pantagon'un dolaysız katılımıyla gerçekleştiriliyordu. İç gericilik, Şili Halk Birliği hükümetini «çökertme», Şili'de demokrasiyi yoketme ve en saldırgan çevrelerin açık terörcü diktatöresinin kişiliğinde faşist zorbalığı kurma planını, bu ölümcül planı hazırlayan ABD emperyalizmi tarafından kısıktırılmış ve ayağa kaldırılmıştır.

Her halk devriminin ana bağlaşıkları, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist memleketlerdir, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi hareketi ve bütün anti-monopolist güçlerdir, aynı zamanda ulusal kurtuluş hareketidir. Devrim sürecini halklar sempatiyle karşılıyor, destekliyor ve dayanışma gösteriyorlar. Cumhurbaşkanı Allende'nin hükümeti, Sovyetler Birliği'nden, sosyalist Küba'dan, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nden ve diğer sosyalist ülkelere anlayış ve cömert yardımlar gördü. Bundan başka, Allende hükümeti, çoğu Latin Amerika hükümetleriyle yakın ilişkilere sahip bulunuyor,

And Paktı üyesi ülkelerle ilişkilerini geliştiriyordu. Batı Avrupa'nın çeşitli ülkeleriyle son derece olumlu anlaşmalar imzalamıştı. Asya ve Afrika ülkeleriyle ilişkiler kuruyordu. Barış güçlerinin etkisinin büyüdüğü ve yu-
muşamanın kendine yol açtığı yeni uluslararası durumda, halk devrimi için daha elverişli koşullar meydana geldi. Fakat bu devrim, anti-sovyetizm karşısında gerileme gösterdiği ve insanlığın ilerici güçler genel kolundan izole edildiği takdirde, başarıya ulaşamaz.

Şili devrimci güçleri geçici yenilgi karşısında manevyatlarını yitirmediler. Tersine, kendi ilkesel görüş ve tutumlarına bağlı kaldılar. Şili Komünist Partisi'nin faşist darbeden sonra 1973 Ekim ayında yayımladığı ilk bildiriye şöyle deniliyordu: «Komünist Partisi, Halk Birliği hükümetini kayıtsız şartsız savunma tutumunun, diğer demokratik çevrelerle, özellikle «tabanda» olanlarla karşılıklı anlaşma sağlama yönünde attığı adımların, halkın orta tabakalarına güven aşılama çabasının, ana darbeyi başlıca düşmanlara, yani emperyalizme ve iç gericiliğe karşı yönelme isteğinin, komünistler ile sosyalistler arasındaki bağlaşmayı, işçi sınıfının birliğini ve Halk Birliği partileri arasındaki karşılıklı anlaşmayı güçlendirme yönündeki dirençli çalışmasının, üretimi artırma ve emek verimliliğini yükseltme uğrunda, devlet kesimi kuruluşlarının verimli hale getirilmesi, emek disiplininin titizlikle gözetilmesi uğrunda savaşımlarının tamamiyle doğru genel politikanın bileşik bölümleri olduğuna sözün tam anlamıyla inanıyor. Ama bunun böyle olması, partinin eylemindeki yanlışlıklar ve zayıflıkları gözlerden saklamıyor.»⁽³⁾

Devrimin demokratik safhada sosyalizme açık ilerlemesi, politik, ideolojik, sosyal ve ekonomik eylemin gitgide daha karmaşık etkileşmesinde kendini gösteriyor. Bu ilerleme, işçi sınıfının hegemonyası, yani yukarıda belirtildiği üzere, bütün demokratik güçlerin geniş ve sağlam bir bağlaşmada savaşkan ruhta birleştirilmesinin kesin etkeni olan hegemonya koşullarında sağlanabildi.

Şili Komünist Partisi, birleştirme hareketi içinde kendi bağımsız, sınıfsal hareket hattını, bütün devrimci güçlerin birlik ve dayanışmalarını sağlamaya, bütün olası sapmalara karşı savaşıma ve devrim sürecimizin geleceğini savunmaya yönelik siyaset hattını koruması gerektiğini anlıyordu. Partinin bu hattı uygulamadaki yetersizlik ve kusurlara ilişkin özel sorumluluğu da bundan ileri geliyordu.

Çok partlilik diyalektiği ve yekpare sağlam yönetim, Şili'de kendine özgü çizgiler kazandı. Geniş ve esnek bir birlik yaratıldı. Bu birlik bizzat işçi sınıfının sıkı birlik ve dayanışmasını, öteki emekçi tabakalarıyla bağlaşmasını, diğer demokratik güçlerle karşılıklı anlaşma içinde olmasını

⁽³⁾ «Desde Chile hablan los comunistas!» Ediciones colo colo, 1976, p. 28-29.

gerektiriyordu. Devrim sürecinin kendine özgü koşulları içinde, böyle bir birlik güçlü ve etkili bir Komünist Partisinin varoluşuna, komünistler ile sosyalistler arasında birincil önem taşıyan beraberlik ve bütünlüğe, Komünist Partisinin, Sol-Hıristiyanlar Partisi'nin Birleşik Halk Eylemi Hareketi (MAPU)'nin, MAPU İşçi-Köylü Partisi'nin, Radikal Partisi'nin, Sosyalist Partisi'nin ve Bağımsız Halk Hareketi Partisi'nin oluşturdukları Halk Birliği blokunun eylemselliğine dayanıyordu. Bu birlik, aynı zamanda, diğer politik örgütlerle geçici anlaşmalara, özellikle Hıristiyan-Demokratik Partisi'yle yapılan ve Cumhurbaşkanı Allende'nin bütün kongre tarafından «demokratik garantiler»e ve büyük bakır madenlerinin millileştirilmesine ilişkin anayasal reformlar temeli üzerinde seçilmesini sağlamayı amaçlayan anlaşmaya dayanıyordu. Bir yandan, katolik kilisesiyle ve diğer dinler temsilcileriyle de dostluk ilişkileri kurulmuştu. 1972 Ekiminde, Halk Birliği programına dayanılarak, demokratik mevziler alan ve Anayasayı tutan silahlı güçler komutanlığıyla bir anlaşmaya varıldı. Bu anlaşma, 1972 Kasımından 1973 Martına kadar general Karlos Prats'ın başkanlık ettiği hükümetin kurulmasında, onun bilinen politik deklarasyonunda ve ekonomide bir devlet kesimi yaratma tasarısında ifadesini buldu.

Biz, devrimciler, devrimi kendi başımıza yapamayız; geleneksel olarak ikircim gösterdikleri halde devrimde objektif olarak yararları olan tabakaları devrimci akağa çekebilme, başarının gerekli koşuludur. Tarihsel deney, bu sorunun en çeşitli biçimlerde çözüme kavuşturulduğunu gösteriyor. Sözkonusu biçimlerden biri (çok partililik), Şili'de ciddi politik çatışmalarda ve bağlaşımaya katılan bütün güçlerin bağımsızlığına saygı gösterilerek ortak programın hazırlanmasında eylem birliğini sağlama yönünde bütün güçleri sağlamaştırmanın aracı oldu.

Ne var ki, devrim sürecinin seyri içinde, toplumsal sınıf ve tabakalar sürekli olarak yeni problemler ve yeni ödevlerle karşı karşıya geliyor, bu sınıf ve tabakalar üzerinde devrim sürecinin kanunları etki yapıyor. Hayat, hazırlanan programlar üzerinde, hele devrimci eylemin güçlü bir lokomotif olarak tarihsel akışı hızlandırdıkça, düzeltmeler gerektiriyor. Bu gibi durum ve koşullarda, çok partili koalisyonun, kendi programını yaratımla geliştirme, başarıları kökleştirme, kazanımları savunma ve gericiliği püskürtme yeteneğinde yeterince birleşik, sağlam ve dayanışmalı bir yönetime sahip olması gerekliliği bundan ileri geliyor. Aksi takdirde, devrim tehlikeye düşer.

Devrimci lafazanlık, güçleri kendinden yana kazanmada «rekabet»i ön plana çıkarma hevesi, sağ ve «sol» oportünistlerin kurnazlıkları, ilerici güçler kampını bölüp parçalayan «kutuplar» meydana getirilmesi, tümüyle, halk hükümetinin kendisi için felâkete eşit ölçüde zayıflamasına yol açabilir. Bu bakımdan Şili deneyi çok acı ibret dersleri verdi. Fakat devrimci güçler birliğinin geçici yenilginin sınamalarına başarıyla dayandığı da

apaçık ortadadır. Bu olay, birliğin temelini sağlamlığını kanıtlıyor. Bugün komünistler ile sosyalistler arasındaki birlikte eskisinden daha büyük bir derinlik görüyoruz. Halk Birliği koalisyonu daha dolgun bir karşılıklı anlayışa ulaşmanın yolunu buldu. Elbirliğiyle çalışma temeli üzerinde Hristiyan-Demokrat Partisi de içinde olmak üzere bütün anti-faşist güçlerin daha geniş ölçüde birliği geliştirildi. Ama yine de, anti-faşist savaşımın daha etkin olması ve belirlenen hedefleri gerçekleştirebilmesi için, bu problemin ve bütün olup bitenlerin daha derinlemesine çözümlenmesi gerekliliği apaçık ortadadır.

Son çeyrek yüzyıl içinde Şili'de büyük bir sermaye artışı ve merkezleşmesi görüldü. Bu dönemde hayatın kendisi, orta tabakaları yaşamsal çıkarlarına uyan ve emperyalistlerle tekellerin çıkarlarına karşıt olan demokratik istekler ileri sürmeye doğru itti. Allende hükümetinin kurulması, sürekli bir savaşım sonucu olarak, bu savaşımın doruğa ulaştığı keredem mümkün oldu. Bu savaşım boyunca, yerli büyük burjuvazi ve emperyalizm demokratik özgürlükleri, hakları ve kurumları aralıksız hücumlarla bunalarak tehdiye geçtiler; işçi sınıfı, Şili Komünist Partisi ve bağlaşıklarıysa, tam tersine, ulusun ve ileriliğin çıkarlarına uygun istemlerin hayata geçirmesi için savaşım yürüttüler.

İşçi sınıfının ve halkın savaşımı sonucu olarak, Şili'de, oransallıkla çağdaş bir demokratik devlet meydana getirildi. Bu devlet çerçevesinde, burjuva karakterli olmasına karşın, özellikle 1970-1973 yılları döneminde, sürekli bir iktidar savaşımı yürütülüyordu. Bu devlette, sömürücülerin çıkarlarının belirlediği eski anti-demokratik sınıfsal içerik, buna katılan demokratik kazanımlarla birlikte varlığını sürdürüyordu. Sözkonusu kazanımlar, ancak devrimin derinleştirilmesi ve eski anti-demokratik yapılışın yok edilmesiyle kökleşebilir ve sosyalizme ulaşılması hedef olarak ortaya kabilirdi.

Bizce, hiç bir devrim bu problemden kaçınmaz. Şili'de bazıları, bir takım genel özgürlükseverlik palavraları savurmakla, gericilikle somut savaşımında kendi zayıflıklarını gizlemeye yarayan anarşist şiarlar ve çağrılar ileri sürerek, bu problemden yan çizilebileceğini düşünüyorlardı. Ama sözümona «dürüst» gerekçeler yüzünden soyutu ön plana çıkaran, somutu günlük çıkarlar yararına gözlerden saklayan böyle bir oportünizmin, Lenin'in parmak basarak uyarıda bulunduğu en tehlikeli türden oportünizme dönüştüğünü doğruladı ve doğruluyor. (4)

Devrim sürecinin iki safhası arasındaki karşılıklı ilişki, her birine özgü sınıfsal öğeler dolayısıyla de kendini gösteriyor. Demokratik safhada, özellikle, bu safhanın devrim güçlerinin belirli sınıfsal bileşimi yanı sıra bunların bağlaşımlarının genişliği göze çarpıyor. Sosyalist safhaya doğru

(4) Bak: V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 143, 145.

ilerleme bu bağlaşımların ille de daralması veya azalması anlamına gelmiyor. Tersine, devrim sözkonusu güçleri bütünleştiriyor. Bunlar arasında daha büyük güç toplayan üstün geliyor. İşçi sınıfı, devrimci değişiklikler amacına yönelerek sağlamlaşan güçler blokunun emperyalizmin koruyuculuğu altındaki bloktan daha güçlü olmasını sağlamaktadır.

Şili'deki olayların gösterdiği üzere, demokrasi ve sosyalizm savaşımı, sürekli bir uyanıklık gerektiriyor; çünkü demokrasi düşmanları, karşı-darbeyi indirebilmek için güçlerin her geçici üstünlüğünden yararlanıyorlar. Bunun içindir ki, sonuç belirleyici önemi olan sorunların, henüz gündeme alanmadan çok önce yığınlarla görüşülmesi ve açıklığa kavuşturulması gereklidir.

Deney özellikle orta tabakaların istikrarsızlığının önceden görülebileceğini ortaya koyuyor. Bu tabakalar konusunda uygulanan açık, kesin, ama yeterince kıvrak politikanın, yani emperyalizme ve gericiliğe bu tabakaları faşist kargaşa için bir sosyal temel haline getirme olanağı vermeyen ilkesel politikanın uygulanması çok büyük bir önem taşıyordu. (Bunda silâhli güçler içinde orta tabakalardan gelme çoğu subayların akrabalık ilişkileri ve sosyal kökenleri birhayli rol oynadı.)

Sınıf savaşımı devrimin demokratik aşamasına ilişkin ödevlerin yerine getirilmesi boyunca sertleşiyor, sosyalizme doğru ilerlemeye ilişkin istekler güç kazanmaya başlıyor. Bu gibi koşullarda, hangi sınıfın toplumu yönettiği, aktif çoğunluğu ne suretle seferber etmeyi başardığı, kendi iktidarını savunma ve gerçekleştirme yeteneğinin de olduğu sorunu küçümsemez. Devrim sürecinin sosyal temelini demokratik aşamada ileri hareketle genişletme, proletaryanın öncüsüne daha yüksek ödevler yüklüyor; onun örgütsel ve politik yükselişi halk hareketinin gelişme tempolarından geri kalacak olursa, öncünün yeni objektif koşullar olgunlaşırken olayların kuyruğunda sürüklendiği görülüyor.

Anti-monopolist ve anti-emperyalist demokratik devrimin ödevleri başlıca olarak belirli rejimin çelişkilerinin çözülmesine bağlıdır. Ama toplumsal-ekonomik gelişme aşaması bütünsel diyalektik bir komplekstir. Bu da, sosyal çelişkilerin karmaşık diyalektik bağıntısının, bize, gerek aşamaları atlama, gerekse bunlar arasında herhangi bir büyük mesafe olduğunu düşünme olanağı vermediği anlamına geliyor.

Bugün genellikle egemen sınıfları baş düşman olarak aynı tahtaya koyan, büyük çiftlikçiler, zengin ve orta toprak sahipleri, tekeli oligarşi, ulusal burjuvazinin ve orta tabakaların çeşitli zümreleri arasında ayırım yapmayan bir dar görüş vardır. Şili devrimi bu dar görüşü reel biçimde yalanladı. Sözkonusu görüşü paylaşan aşırı solların temsilcileri, Şili devrimini reformizmle suçluyorlardı. Bu arada, halk hükümetini «çökertme»

çabalarına ve faşist darbenin hazırlanmasına aktif olarak katılmış olan yığınsal enformasyon araçlarının da bu gibi hücumlara geniş ölçüde ayak uydurduğu ve goygoyculuk ettiği dikkate değer.

Emperyalizm ve gericilik, demokratik, anti-emperyalist, anti-monopolist ve anti-latifundist devrimin sosyalizme doğru gelişmeye yol açtığını elbette anlıyorlardı. 1970–1973 deneyi, ardıcıl demokratik uygulamaların sosyalizm filizleriyle örülüp gittiğini eylemde gösterebildi. Gerçekten de, toplumsal dönüşümler sonucunda, Şili ekonomisinin gelişmesi, gitgide ağır basarak, kapitalist olmayan gelişme karakteri göstermeye başladı. Ekonomide sonuç belirleyen sektör, kapitalist birikim hedeflerine hizmet etmeyi kesti. Bu koşullarda yeniden üretim süreci objektif olarak tekellerce dayatılan eski üretim disiplininin, işçi sınıfının hegemonyasıyla koşullu yeni disiplinle değiştirilmesini gerektiriyordu. Üretim üzerinde daha geniş işçi kontrolü kurulması, tüm ekonomide planlı çalışmaya geçilmesi ve devlet sektörünün ve toprak reformu sektörünün etkin işlevine dayanılarak yönetimin sağlanması gerekiyordu.

Deney, elde edilen mevziler güçlendirilmediği ve devrimi derinleştirme çalışmalarında zayıflıklara yol verildiği takdirde, tüm cephede gerileme tehlikesi doğabileceğini gösterdi. Karşı-devrim, sosyalizme geçiş yoluna set çekme çabasıyla kalmıyor, aynı zamanda bütün demokratik güvencelere de karşı çıkıyor. Bu nedenle, bizler, Şili olaylarını özeleştirici açıdan çözümlerken, devrim sürecinin seyrinde objektif çelişkilerin sertleşmesine karşılık olarak (ki bu sertleşme, her devrimin yasallığı olduğu için öngörülebilirdi) gereken tedbirleri niçin almadığımız sorununun gözden geçirilmesine büyük bir önem veriyoruz.

Ülkemizde halk hükümetinin kurulması, seçimlerde Cumhurbaşkanı Allende'nin seçim utkusunun tanınması ve demokratik dönüşümlerin gerçekleştirilmesi, ana sorunlarda ve eylemlerde işçi sınıfının birlik gücüyle, doğru yönlemlerle, o zamanın ödevlerine uygun örgütsel biçimlerin oluşmasına elveren bağlaşma ilişkilerinin genişliğiyle mümkün oldu. Ama bundan sonra durum daha karmaşık bir hal aldı, düşman güçlerinin direnişi arttı, dolayısıyla işçi sınıfının ve demokratik kamptaki bağlaşıklarının kendi güçlerini sağlamlaştırmaları gereği doğdu. İşin özü, burjuvazinin, bu arada tekeller egemenliği yüzünden zarara uğrayan ve halk hükümetinin uygulamaları sonucunda belirli yararlar gören tabakaların, devrimci süreç derinleştikçe, ürkerek, her şeyden önce kendi çıkarlarının işçi sınıfının çıkarlarına karşıt olduğu hissiyle davranmaya yatkınlık göstermesiydi. Bu eğilim, ayrıca, içinde bulunulan ânın reel sorunlarından kopuk bir sosyalist perspektife ilişkin soyut lakırdılardan güç alıyordu. Ama en yıkıcı ve en olumsuz etken, işçi sınıfının etkin bir hegemonyaya ulaşamamış olması, bunun yerine politikada iki yönlülüğün hüküm sürmesi ve gerek sağ, gerekse «sol» oportünistlere ödünler verilmesiydi.

1972 Nisanında Komünist Partisi, siyah bulutlar halinde beliren tehlikeye işaret ederek uyarıda bulundu ve azimli adımlarla ilerlenmesi amacıyla, işçi sınıfının rolünün artırılması, ekonomide yekpare ve sağlam bir yönetimin sağlanması, ulaşılan başarıların kökleştirilmesi ve baş düşmanın izole edilmesi gerektiğini ileri sürdü. Fakat olayların daha sonraki gelişmesi, bu hedefler için mücadelenin tam bir azimle yürütülmediğini elle tutulurcasına gösterdi. Yenilgiden sonra haklı olarak şöyle bir gerçek saptandı: «Biz parti yönetimi düzeyinde görüşmeler yaparak ve tartışarak, sınıfsal görüş ve tutumumuzu açıklığa kavuşturmaya çalışıyorduk. Ama bu iş, «aşağıdakiler» arasında, halk arasında yeterince yapılmıyordu. Eğer bu iş yapılmış olsaydı, sosyalistler ile komünistler arasında birliğin sağlanmasına, tüm devrimci sürece zarar veren küçük burjuva devrimciliğinin yaygınlaşmasına engel olunabilirdi.» (5)

Tek, bütünsel, sefeber edici yönetimin bölünmesi, parçalanması, yenilginin etkenlerinden biri oldu. Oportünizm karşılıklı biçimde birbirine bağlı iki akım içinde yayıldı. Bir yandan, aşırı sollar, gelişen sürecin devrimci karakterini tanımayarak, yığınlara bu süreci geliştirme konusundaki kendi görüşlerini dayatmaya çalışıyor, gerçekte bunu içinden bölüyorlardı. Öte yandan, reformistler sürecin barışçı özelliklerini haddinden fazla büyütüyor, hayatın gündeme getirdiği yeni ve daha yüksek ödevlere uygun düşmeyen anti-demokratik kurumları tapınak derecesine yükseltiyorlardı. İki tür oportünizmin temsilcilerinin, komünistlere karşı her iki akımda ağır basan önyargıları kılavuz edinerek daima birbirlerini desteklemeleri, ne kadar paradoksal olursa olsun, doğaldır.

Biz, o yılların sonuçlarını çözümlerken, Şili devriminin yeni tipten demokratik kurumlar yaratabildiğini, daha yüksek demokrasi biçimleri geliştirdiğini belirtmeden geçemeyiz. Bazı işkollarında devlet yönetimini halk özyönetimiyle birleştirme uygulaması başladı. Tanınmış devrimci kadınlarımızdan Marta Ugarte'nin yönetiminde ikmal işleri ve fiyat kontrolü kurulları birhayli gelişme gösterdi. Konut kurulları ve analardan oluşan komiteler çalışmalarını ilerlettiler. Sanayide üretim komiteleri ve savunma komiteleri ortaya çıktı. Sendikalar sosyal alanda yönetim işleri yükümlenmeye başladılar. Sanayi ve ticarete yönetim örgütü yavaş yavaş yenileniyordu; sendikalar ve ikmal kurulları tarafından seçilen halk müfettişleri sistemi olumlu bir örgüt olarak yerleşmeye başlamıştı. Bunların belediyelere bağlı yazıhaneleri yığınsal örgütlerle beraber çalışıyorlardı. Birleşik Emekçiler Sendika Merkezi, sanayi kesimlerinde kendine özgü kurullar meydana getirilmesine yardım ediyordu. Devlet kesimine giren kuruluşlarda ve toprak reformu uygulaması yapılan bölgede yığınların gerçekleştirilen katılımıyla 1974 yılı ulusal ekonomik planı hazırlanıyordu. Eko-

(5) «Desde Chile hablan los comunistas!», p. 88.

nomi Bakanlığı ile belirli kuruluşlarda çalışan emekçiler arasında, üretimin ölçüleri, emek verimliliği düzeyi, hammadde sağlanması, kredi alma koşulları, iş ücretleri düzeyi, fiyatlar ve sermaye yatırımları konusunda birçok anlaşma imzalanmıştı. İşçi sınıfı, gençliğin ve aydınların büyük desteğiyle, işverenlerin 1972 Ekim ve 1973 Ağustos aylarındaki grevleri sırasında ülkede asayiş koruyabilmişti.

Ne var ki, Şili devriminin seyri boyunca, sözün tam anlamıyla, geçiş durumu yaratılmadı, yani demokratik ve anti-emperyalist hedefler tamamen gerçekleştirilemedi ve sosyalizme doğru yol açılmadı. Bunun sağlanabilmesi için, daha tam bir demokratikleşmeye gitmek, emperyalist tekellerin ve finans oligarşinin bütün ayrıcalıklarını kaldırmak, politik egemenliklerini yoketmek gerekliydi. Bu aynı zamanda, bilimsel açıdan işçi sınıfının ve şehirli ve köylü halk yığınlarının diktatörlüğü olarak, yani halk egemenliği olarak tanımlanabilecek yeni bir toplum yönetimi sistemi yaratılmasını gerektiriyordu.

Şili olayları, demokratikleşmeyi gerçekleştirmede işlenen hataların ne kadar tehlikeli ve bunu bir an önce gerçekleştirmenin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Kuşku yok ki, bu dediğimiz, karşı-devrimci ve anti-demokratik eylemin boğulması yoluyla karşı-devrimin tehdidine karşı halkın demokratik haklarının savunulmasını kapsıyor. Şili Komünist Partisi ve Halk Birliği, yerli ve emperyalist tekellerin egemenliğinin yalnız parlamenter alanda bazı ana yönlerini koşullamakla kalmayıp, endüstriyel ve askersel alanda daha az önemli olmayan diğer süreçleri de belirlediğini anlıyorlardı. Bununla ilgili olarak, Luis Corvalan, bütün konuşmalarında, seçim başarılarının halk güçlerini harekete getirme bakımından en önemli etken olmadığını, bunun ancak daha geniş sosyal savaşımın karmaşık gelişmesinin bir bölümünü oluşturduğunu sık sık tekrarlıyordu. Parti, bu gerçeği çıkış noktası yaparak, 1970 Eylülü seçimleriyle sosyalist toplumsal-ekonomik gelişme aşamasına ulaşmanın artık garantilendiğini düşünenlerin başları dönercesine utkusal psikolojiye kapılmalarının doğurduğu tehlike konusunda uyarılarda bulunuyordu. Bizim iktidarı bir yere kadar elde ettiğimiz koşullarda bütün alanlarda demokratikleşmeyi gerçekleştirmemiz, yani ekonominin yönetiminde derin bir demokratikleşmeye girişmemiz, demokratikleşmeyi yargı ve kontrol aygıtına kadar da yaymamız, ordu mensupları arasında demokrasi yararına bir güçler dengesi sağlamamız, tüm idare sisteminin gerçekten demokratik kurallara uygun olacağı biçimde hareket etmemiz gerekliydi. Bu bakımdan biz yolun yarısında kaldık. Halk hükümeti, gerçekte, en önemli alanlarda demokrasinin etkinliğini sağlamayı başaramadı. Hükümetin ulaşımları ve başarıları, güçlü bir izlenim bıraktığı ve yüksek bir değerlemeye yaraşık olduğu halde, besbelli yetersizdi.

Bu böyle olsa da, tutulan yolda ulaşılan büyük başarılar, gericilik tara-

findan devrim konusunda yayılan ve milyonlarca Şili yurttaşının bilincinde yer eden uydurmaları tuzla buz etti, ve her yurttaş, devrimci sürecin halka daha büyük özgürlük sağladığına, toplumsal hayata katılma derecesini artırdığına halkın bütün tabakalarının dinsel inanışlarına, âdet ve geleneklerine eylemde saygı gösterilerek kültürel düzeyinin yükselmesi için eşi görülmedik olanaklar açtığına kendi deneyiyle inandı.

Bütün bunlar bugün için de önemlidir. Kilisenin tutumu ve partisiz katolikler ile Hıristiyan-demokratların insan haklarını savunma yönünde Halk Birliğiyle anlaşması, her şeyden evvel kendi gözlemlerine, hükümetin, komünistlerin, sosyalistlerin, radikallerin, sol hıristiyanların dindar hıristiyan yığınlarına karşı nasıl davrandığına dayanıyor. Öte yandan, çoğu Şili yurttaşları, belirli bir anda, «yargı organlarının bağımsızlığı» ve silâhli güçlerin tarafsızlığı gibi hulyalardan silkiniverdiler. En önemlisi, işçi sınıfının bilinç düzeyi yükseldi. Bunu, özellikle, bu sınıfın, faşist terör koşullarında bile tek ve bağımsız sendika örgütlerinin eylemlerine devam etme azminde görüyoruz. İşçi sınıfı (bu sınıfla birlikte halkın çoğunluğu), şimdi, sınıfsal uzlaşmaz çelişkiler koşullarında işlev gösteren devleti sınıfsal çelişkilerin bağdaşmazlığı ürünü olarak anlamaya başlıyor.

Eski yönetim sisteminin en önemli halkalarının anti-demokratik karakteri, hele artık birçok demokratik devrimci dönüşümün gerçekleştirilmesinden sonra apaçık ortaya çıkmıştı. Böylece, halk hükümetinin gücü, demokratik dönüşümleri savunma yeteneği, dönüşümleri sürdürmeye ve halk tarafından artık elde edilmiş olanı savunmaya yönelik eylemi birincil bir önem kazanmıştı. K. Marks, «sosyal reformlar hiçbir zaman güçlülerin zayıflığıyla gerçekleştirilemez; bunlar zayıfların gücüyle gerçekleştirilmelidir ve gerçekleştirilecektir» diyordu. (6)

Devrimi savunma yeteneği, hangi yoldan geliştiğine bakılmaksızın her gerçek devrimci sürecin istemidir. Devrimin demokratik aşaması güçlendirilmek ve geliştirilmek ister; bu da devrimin savunulmasıyla ayrılmaz biçimde bağlıdır. Somut devrim, içinde bulunduğu aşamada savunulmalıdır, ve bu da sonraki, daha yüksek safhaya doğru götürülmesi perspektifini biricik savunma biçimidir. Şili deneyi, egemen sınıfların iktidarını devirmeye, karşı-devrimle savaşıma yönelik eylemler ile yığınları yeni toplumu kurma yönünde seferber eden eylemler arasındaki diyalektik örgütlenme ve karşılıklı bağımlılığı açıkça gösterdi. Bütün bunlar, birhayli karmaşık sınıfsal savaşım sürecinde ve sosyal-ekonomik dönüşümler seyrinde yer alıyordu.

Devrimci kazanımların savunulması, yığınlardan kopuk küçük grupların çıkışı veya davası demek değildir. Bu savunu, halk hükümetinin, geniş

(6) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 4, s. 256.

yığınların çıkarlarını ve emellerini dile getirme çabasına, onları birleştirmek ve savaşıma seferber etme yeteneğine, dinamik ve doğru yaratıcı eylemine dayanıyor. Ama bütün bunlar, ilerici güçlerin çıkarlarının ifadesi, olarak, demokratik hükümet ve devlet yığınlar tarafından güçlendirilmedikçe, yeterli değildir. Burada, kurumlar ve daireler sisteminin sürekli olarak daha fazla biçim değiştirmesinin sağlanması, bütün iktidar zembeklerinin işçi sınıfı, halk ve ulus yararına eyleme geçirilmesi sözkonusudur.

Biz, Şili komünistleri, gerici zorbalığın karşısında hertürlü zayıflık belirtisinin devrime ve halka ne büyük zararlar verdiğini kendi deneyimizle anlamış bulunuyoruz. Bu cümleden olarak, demokratik aşamaya özgü sorunların ardıcıl biçimde çözülmesinde devrimci güçlerin birincil ödevinin, karşı-devrimci zorbalığa başvuran bütün güçlere ezici darbeler indirme azmini bilemek olduğu sonucuna vardık. Halkın aktif çoğunluğunun seferber edilmesi, gerekli araçlara sahip olan, üyeleri de gereken eğitim ve hazırlığı gören yığınsal örgüt tarafından desteklenmelidir.

Bir de, demokratik safhadan sosyalist safhaya geçiş için, halk güçlerinin ileri hareket mevzileri almaları gereklidir. Böylece ileri hareket mevzileri alma, büyük zenginlerin malını, mülkünü ve sosyal ayrıcalıklarını ellerinden alma alanında eylem çapını durmadan genişletmeyle, ya da elden geldiğince büyük sayıda düşmanı bulup çıkarma çabasını artırmayla eşanlıdır. Daha önemli olan, yukarıda sözünü ettiğimiz bütün alanlarda demokrasiyi daha öte ardıcıl biçimde geliştirmek, işçi sınıfının savaşım eylemlerinde birliği sağlamak, partinin ve bağlaşıklarının savaş gücünü artırmak, halk hükümetinin eylemini gitgide daha çok etkinleştirmek ve karşı-devrimi izole etmektir.

Peki, Şili devriminin yönetimi buna niçin olanak bulamadı? Gerçi, daha önce de belirttiğimiz gibi, iktidarını gerçekleştirmede ve kendi mevzilerini savunmak üzere güçleri seferber etmesinde, her şeyin bu yönetim tarafından kendi politikasının ne derece kesinlik ve eylemsellikte uyguladığına göre belirlenmeye başladığı bir an vardı: önemli olan, demokratik iktidarın, halk hükümetinin saygınlığının sağlanmasıydı. Ama, problemler tam bir güvenle ortaya konulmadığı ve bunların çözümünü ilgili sorunların çözülmesinde gereken dinamizmle çalışılmadığı içindir ki, saptanan politika yeterince seferber edici bir karakter kazanamadı.

Halk iktidarının, özlük ve biçim bakımından, her aşamaya ve karşı karşıya bulunduğu ödevlere uygun olması gerekti. Bu iktidar halk hükümeti ile halk gücünün sentezinden oluşuyordu. Onun gelişmesindeki zayıflıklar, sırasıyla eski yönetim sistemini göklere çıkaranlar tarafından, bir de Halk Birliği hükümetine karşı bir «halk iktidarı» isteyenler tarafından propaganda edilen iktidar konusundaki reformist ve anarşist görüşler karşısında birçoklarının kafalarının karmakarışık olmasına yol açtı.

Kısacası, Şili devriminin geçici yenilgisi, demokratik sorunlar ile sosyalist perspektifler arasındaki diyalektik ilişkiyi, aynı zamanda gerektiği anda durumun istemlerine uygun olarak bir yoldan diğerine geçiş yetenek ve hazırlığı isteyen devrimci yolların diyalektiğini doğruluyor. 11 Eylül 1973 faşist darbesi, bizler bu objektif kanunları unutsak bile, düşmanın bize bunları daima hatırlatacağını gösteriyor.

TÜSTAV

Ideolojik-politik çoğulculuk üstüne

Asen Kojarov

Bulgaristan Bilimler Akademisi'ne bağlı
Çağdaş Sosyal Teoriler Enstitüsü Müdür Yardımcısı

Son yıllarda, burjuva ve sosyal-reformist teorisyen ve politikacılar, ideolojik ve politik çoğulculuk ⁽¹⁾ görüşünü gitgide daha aktif olarak propaganda ediyorlar. Bu görüş, bir yandan, çağdaş kapitalizmin politik sistemini ve burjuva yaşam tarzını ideolojik bakımdan savunma aracı olarak, öte yandan Marksizm-Leninizme, sosyalist düzene, sosyalist demokrasiye karşı savaşım silâhı olarak kullanılıyor. Birleşik Amerika'da ve Batı Avrupa'da sadece 1970 yıllarında, Marksizm-Leninizmin ve sosyalist düzenin «çoğulculuğu» gerekliliğini ayrıntılı biçimde «kanıtlayan» birçok kitap ve yüzlerce yazı yayımlandı. Bilim-dışı, sınıf-dışı yorumuyla çoğulcu görüşleri besleyen sorunların (yani demokrasi, çok partililik, politik muhalefet, insan hakları sorunları), ideolojik savaşımda ön plana çıktığını haklı olarak söyleyebiliriz. Bununla ilgili olarak, Marksist literatürde, gerçekten biraz gecikmeyle de olsa, çoğulcu görüşün bütün yönleriyle (felsefi, politik ve ideolojik) eleştirisi yaygınlaştı. ⁽²⁾

Burjuva teorisi ve metodolojisi

Birçok burjuva ideolog ve reformisti için nerdeyse «batı» yaşam tarzının eşanlamı olan «çoğulculuk» kavramı, başlangıçta bambaşka olguların

(1) Çağdaş burjuva literatüründe «çoğulculuk» (Latince pluralis: çoğul) kavramıyla, politik güçlerin, çeşitli görüşleri savunan partilerin ve ideolojik görüşlerin çoğulluğu kastediliyor. Bu görüşte olanlar, söz konusu çoğulluğu «klasik» burjuva demokrasisinin ana vasfı sayıyorlar.

Bu yazıda, burjuva ve reformist ideologların bu problemle ilgili görüşleri konu ediliyor.

(2) İdeolojik-politik çoğulculuk üstüne çözümleme ve eleştiriler şu incelemelerde yer alıyor: A. Kojarov, İdeoloji ve politikada bircilik (monizm) ve çoğulculuk. Sofya, 1972; D. Mitev. Sosyalizm prensipleri ve bunların sağcı revizyonistlerce eleştirileri. Sofya, 1974; V. E. Guliev, E. L. Kuzmin. Devlet ve demokrasi. Anti-marksist teorilerin eleştirisi. Moskova, 1975; Çağdaş dünyada fikirler savaşımı. Moskova, c. 1, 1975, s. 2, 1976; E. Fromm, K. Sokolowski. Zum Platz des Pluralismus in der gegenwärtigen bürgerlichen Ideologie, «Deutsche Zeitschrift für Philosophie», Nr. 8, 1975; R. Bauermann, K. Geyer, E. Julier. Das Elend der «Marxologie» Berlin, 1975; E. Wimmer, Demokratismus und Pluralismus. «Weg und Ziel», Nr. 4, 1974; Hollitsäer, Bürokratismus und Pluralismus. «Weg und Ziel», Nr. 4, 1974.

tanımlanması olarak ortaya atıldı. Bu kavram ilk kez daha XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Alman filozofu H. Wolf tarafından kullanıldı. Wolf, ardıcıl materyalist ve idealist felsefeler öğretilerinden ayrımlı olarak, evrenin kuruluşunda bir değil, birkaç bağımsız temel bulunduğunu ispatlamaya çalışan bütün felsefe sistemlerini çoğulcu olarak niteledi. Felsefi çoğulculuk, özellikle eklektizm, K. Marks, F. Engels ve V. I. Lenin tarafından sürekli olarak eleştiri konusuydu. Yüzyılımızda felsefede çoğulculuğu genellikle pragmatizm ⁽³⁾ temsil ediyor. Çoğulculuk, en yeni burjuva felsefesinde öteki doğrultuların – neopozitivizm (B. Russell, L. Wittgenstein, K. Popper), eleştirel gerçekçilik (G. Santayana, R. Sellars), varoluşçuluk (J. P. Sartre) – temsilcileri üzerinde bir hayli etki yaptı.

Sosyal olguların çözümlenmesinde çoğulculuk felsefesinden ilk yararlanma denemeleri XIX. yüzyılın sonuna ve XX. yüzyılın başlarına rastlar. Bunun en yaygın örneği sözümona «çok etkenli teori»dir. Bu teorinin ana fikirleri günümüzde de (şu veya bu biçim değişikliğiyle) nice burjuva ideologları tarafından yeniden türetiliyor. Bu teori toplumun gelişmesini birbirine bağlı olmayan birçok etkenlerin (coğrafi çevre, soyaçekim, ekonomi, bilim, ideoloji, politika vb.) etkisi sonucu olarak açıklıyor. Böylece, çoğulculuk yandaşları tarafından «tek etkenli» bir görüş olarak, sosyal ilerleme için ekonomik güç ve etkenlerden başka hiç bir itici güç ve etken tanımayan bir görüş olarak gösterilen Marksizmin alternatifi biçiminde ortaya çıkıyor. Çoğulculuk yandaşları, Marksizmin böylece bir karikatürünü yaratarak, örneğin K. Popper'in yaptığı gibi, ekonomik etkenin önemini hiç bir suretle büyütmemeyi, yoksa bunun fikirlerin ve kararların önemini «küçümseme»ye yol açacağını öğütüyorlar. ⁽⁴⁾

Sosyal gerçekliği çözümlemede çoğulculuk metodolojisinden yararlanma denemelerine koşut olarak, çoğulculuk kavramının kendisi de esaslı değişikliklere uğruyordu. Felsefi çoğulculuk, politik, ideolojik vb. çoğulculuk görüşleriyle, her biri toplumsal yaşamın ilgili alanının işlevinin özlük ve yasallıklarını açıkladığı savında olan görüşlerle tamamlanmıştı. Çoğulculuk varlığın yapısına ilişkin bir soyut felsefi fikir olmaktan çıkarak, Marksizm-Leninizme karşı konulan burjuva sosyoloji ve politolojisinde ana doğrultu haline geldi. Bununla birlikte, zamanla, anti-marksist ve anti-sosyalist yönü durmadan belirginleşiyordu.

Bu görüşün burjuva sınıfsal iç niteliği politik çoğulculukta özel bir açıklıkla yansıyor (politik çoğulculuğa «çoğulcu demokrasi» ⁽⁵⁾ adı da verili-

⁽³⁾ Pragmatizmin kurucularından biri olan W. James, «A Pluralistic Universe» adlı özel yapıtın yazarıdır. New York, 1909.

⁽⁴⁾ K. Popper. The Open Society and Its Enemies, vol. 2, London, 1957, pp. 105–110.

⁽⁵⁾ Burjuva politikacı ve ideologları için alabildiğine karakteristik olan bu «moda» sözcükle gösteriş çabasını gözler önüne sermek için, GAC

yor). Bunun yandaşları, çağdaş kapitalizmin sosyal yapısını ve politik sisteminin gerçeğe aykırı olarak, onu âdetâ sonrasız ve ideal bir «örnek» olarak gösteriyorlar. Sınıflara ve sınıf savaşımına ilişkin Marksist-Leninist öğretiyi silkip atarak ve «sosyal stratifikasyon» ve «grup strüktürü» gibi bilim-dışı düşüncelere dayanarak, büyük sermayenin devlet egemenliğini çeşitli «baskı grupları»nın veya «ilgili gruplar»ın ve bunların örgütlerinin toplu yönetimi olarak göstermeye yelteniyorlar. Bu «ilgili gruplar»a, işverenler birliklerini, politik partileri, sendikalar, fermer birliklerini, çeşitli dinsel, kültürel vb. birlikleri de katıyorlar. Bu «ilgili gruplar»ın kendi örgütleri aracılığıyla sosyal denetim ve yönetime katılabileceklerini iddia ederek, politik çoğulculuk yandaşları, işçi sınıfını, artık toplumsal işlerin yönetimine katıldığına ve şimdi bütün toplumsal birlikler arasında işbirliği kurulmasının sözkonusu olabileceğine, ama burada sermayecilere ve bunların devletine karşı emekçilerin savaşımının hiç de yeri olmadığına inandırmak istiyorlar.

Çoğulculuk yandaşları, bazan, XVIII. ve XIX. yüzyılların aydınlık ve liberalizm devri ideologlarının adlarıyla – Ch. Montesquieu, J. Locke, J. St. Mill, A. Tocqueville vb. bağlı felsefi ve hukusal demokratik geleneklerin mirasçıları oldukları savıyla ortaya çıkıyorlar. Gerçekte, her şeyden önce sosyal ilerleme fikrinden kopuk olmaları kendilerini bu ideologlardan ayırıyor. Sözü geçen nice «ilgili gruplar» arasındaki rekabet, pazarlık ve uzlaşmalar, çoğulculuk yandaşlarına göre, toplumun sosyal-politik yaşamının zembereğidir. Ve elbette, böyle düşünenlerin hesaplarında, kapitalist toplumsal-ekonomik ve politik yapıları sosyal temel üzerinde kökten yenileme savaşımına yer yoktur. Bunlar, örneğin, politik muhalefete ancak kapitalist toplumun temellerine dokunmayı ölçüsünde yer veriyorlar. Burjuva toplumunun bertaraf edilmesi gerektiği fikri, bu toplumun yerine devrim yoluyla bir yenisinin getirilmesi düşüncesi, çoğulculuk fikriyle çelişen bir «aşırılık» olarak niteleniyor.

Demek oluyor ki, çoğulculuk Marksizm-Leninizmle bağdaşması olanaksız bir burjuva teori ve metodolojisidir. Doğaldır ki, sorun, sadece dilimizde «çoğulculuk» sözcüğünü kullanıp kullanmamaktan ibaret değildir. İşin özü, terminolojik kesinlik ve tamlik bazan azımsanmayacak bir önem kazandı ve birçok kavramın ardında belirli tarihsel geleneklerin, gerçekliği yorumlama ve çözümleme sistemlerinin bulunması bunu gerektirdiği halde, sadece sözcüklerde değildir. En önemli olan, bu «çoğulculuk» sözcüğünün ardında toplumun sınıfsal yapısının yerine zümresel yapıyı getiren ve temel sınıfsal uzlaşmaz çelişkiyi kapitalizm ile sosyalizm arasındaki

İçişleri ve Enformasyon Bakan Mulder'in geçenlerde verdiği demeci hatırlatacağız. Mulder, bu demecinde «aparteyd» teriminin yerine «çoğulcu demokrasi» teriminin kullanılmasını önerdi. Zira, ona göre, bu terimlerin birincisi olumsuz, ikincisi «olumlu» bir duygu uyandırıyor.

ilkesel ayrımları görmezlikten gelen burjuva geleneğinin ve çözümleme sisteminin gizlenmekte olmasıdır.

Politik çoğulculuk teorisi İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde burjuva politolojisinde hemen hemen kesinlikle egemendi. Son yıllarda, kapitalizmin politik sisteminin ve burjuva demokrasisinin bunalımı ve bunun derinleşmesiyle ilgili olarak, bu okulun görüş mevzilerinin kuşkusuz zayıfladığına tanıklık eden belirli değişimler meydana geldi. Kapitalist gerçekliğe büsbütün uygunsuzluğu ortaya çıkan çoğulcu teorilerin yerini seçkin zümreleri kollayan çeşitli görüşler alıyor. (6)

Ama işin paradoksal yönü, tam da, politik çoğulculuk görüşü ruhunda idealize edilen burjuva demokrasisi modeli ile kapitalist ülkelerin politik gerçekliği arasındaki uygunsuzluğun her zamankinden daha fazla gözle görülür hale geldiği yıllarda, sosyalizmin politik sisteminin, kapitalist ülkelerden kopya edilmiş örneklere uydurularak nasıl «iyileştirileceği»ne ilişkin öğütlerde bulunmasıdır.

Halk egemenliğine karşı savaşım aracı

Burjuva ideologlarının ve reformistlerin çoğulculuk doktrinine dayanarak sosyalist toplumu «yetkinleştirme» denemelerinde iki yön vardır.

Birinci yön, «Marksizm ve sosyalizm modelleri»nin çoğulluğu görüşüyle ilişkilidir. Gerçi, sosyalizmin sonuç biçimlerinin çeşitliliği fikrinde, ona doğru çeşitli yollar aranmasında yadırganacak bir şey yoktur. Ama çoğulculuk yandaşları, sosyalizmin biçimlerinin değil, özünün çeşitliliğini gözönünde tutuyorlar. Onların anlayışında, «modeller»in çoğulluğu, değişik ülkelerde sosyalist toplumun ne ekonomide, ne politik örgütte, ne de manevî yaşamda tek ve birleşik temelleri olmadığı anlamına geliyor. Bu gibi anlayışlar tarihsel deneye aykırıdır. Tarihsel deney, sosyalist devrime götüren yolların bütün ayrımlarıyla, yeni toplum biçimlerinin bütün çeşitliliğiyle birlikte, sosyalizmin özünün her yerde bir ve aynı olduğunu gösteriyor.

Çoğulculuğun burjuva ve reformist yandaşları tarafından reklam edilen «pazar sosyalizmi», «demokratik sosyalizm», «insancıl sosyalizm» «ulusal sosyalizm» vb. «modeller» doğrudan doğruya Marksizm-Leninizme, reel sosyalizme karşı yöneltilmiş olup, bunları gözden düşürmeyi hedef tutuyor. Bütün bu «modeller», kâh tarihte yer eden, deneye, yani yeni toplumun doğuşu deneyine sosyalist olmayan çeşitli elemanlar «eklenerek», kâh da, bunun tersine, sosyalizmi bilimsellikle anlayıştan temel prensipler çıkarılıp atılarak yaratılıyor. Marksizm-Leninizmin çeşitli «variantlar»ına gelince, Marksizmden çeşitli sağ ve «sol» sapmalar, ve aynı zamanda Marks ve

(6) K. Prewitt, A. Stone, The Ruling Elites, New York/London, 1973; R. Hamilton, Class and Politics in the United States, New York, 1972, p. 45.

Lenin'e ait fikirlerin saygınlığı üzerinde kalpazanlık yapan burjuva ideolojili akımlar bu «varyant» çeşitleri olarak gösterilmek isteniyor. Öyle görülüyor ki, Marksizmin ve sosyalizmin «çoğulcu panorama»sı tezi propagandasının güttüğü hedef, komünist hareketinin tek dünya görüşünü ve teorik temelini «silip süpürmek»tir. İkinci yön, reel olan, yaşamdaki sosyalist topluma burjuva toplumu «çoğulcu yapısı»nı (kendine özgü bütün belirtileri ve bu arada sosyalist düzen ve halk egemenliği bakımından muhalefette olanlar da içinde, çeşitli partiler arasındaki daimi savaşıyla) dayatma karakterinde görünüyor. Bu yönü biraz daha ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

Politik örgüt ve akımların çokluğu, bunların toplumsal yaşamdaki «hak eşitliği», iktidar partileri ve zümrelerinin süreli olarak değiştirilmesi zorluğu, toplumun (özel örgütler, öncelikle politik partilerce savunulan özel çıkarlarıyla birçok zümreyi içeren) sosyal yapısının çok tabakalı ve ayrımlaşmalı oluşuna dayanılarak kanıtlamak isteniyor. (7) Bundan da, devlet işlerini yönetme savaşımında özel çıkarlar rekabetinin doğurduğu yarışmanın, bunların «uzlaşımı»nın, kısmi anlaşmalar aramanın vb., toplumun kendi kendini düzenlemesinin en akla uygun metodu olduğu sonucu çıkarılıyor. Onlara göre, böyle bir kendi kendini düzenleme, «yüksek tipten demokrasi» olarak ileri sürülen «çoğulcu demokrasi»yi sağlamaktadır. Sosyalist ülkelerin politik düzeninin demokratikliği konusunda, işte bu çoğulcu modele ne derece uygun olduğuna bakılarak pay biçilmesi önerilmektedir.

Bu görüşlerin yanlışlığı, bizce, her şeyden önce, kapitalizmde ve sosyalizmde sınıfsal ilişkiler arasındaki köklü ayrımın görmezlikten gelinmesidir. Kapitalist toplumun sınıfsal yapısı, sömürenler ile sömürülenlerin çıkarlarının bağdaşmazlığı, burjuvazinin kendisinin bir sınıf sıfatıyla türdeş olması, yasal olarak birçok politik parti ve bu partiler arasında iktidar savaşımı doğurmaktadır.

Sosyalizmde durum başkadır. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin ortadan kaldırılması ve sosyalist üretim ilişkilerinin kurulup kökleşmesi sürecinde, yeni toplumun sosyal-politik birliği biteviye büyümekte ve güçlenmektedir. Sınıfsal ayrımların giderilmesi komünizmin kurulmasıyla tamamlanacaktır. Fakat daha şimdiki aşamada, sosyalist ülkelerde, sınıfsal ve ulusal anlaşmazlık ve çatışmaların ana kaynağı giderilmiş, yani toplumun sömürenler ve sömürülenler olarak, ezen ve ezilenler olarak bölünmesine son verilmiş bulunuyor. Sosyalizme özgü halk egemenliği etkin mekanizmi işte bu temel üzerinde oluşuyor ve sağlamlaşıyor. Şu veya bu sosyalist ülkede tarihsel olarak hangi (tek veya çok partili) politik sistemin oluştuğuna bakmaksızın, bütün çeşitli ve karmaşık problemlerin çözümü, Mark-

(7) R. Dahl, *Pluralist Democracy in the United States: Conflict and Consent*, Chicago, 1967; R. Hamilton, *Class and Politics in the United States*. New York, 1972.

sist-Leninist partisiyle işçi sınıfının yönetmenlik rolü altında, dost emekçi sınıflar ve sosyal gruplar arasında işbirliği yoluyla sağlanıyor.

Deneyin gösterdiği üzere, sosyalizmin politik sistemi çok partili politik yaşama kapalı değildir. Halk güçlerinin demokrasi ve sosyal ilerleme uğrundaki ortak savaşımına katılmayı başarabilen parti ve birlikler, gelişmiş sosyalizm aşamasında da varlıklarını sürdürebilirler. Memleketimizde, faşizme karşı BKP'yle bağlaşma halinde savaşımaya katılan Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği, emekçi köylülere de sömürü ve ezgiden kurtulma yolunu gösteren biricik doğru ideoloji olarak bilimsel sosyalizmi yavaş yavaş kabul etti ve şimdi BKP'yle birlikte sosyalizm kuruluşuna katılıyor. Bulgaristan Sosyal-Demokrat Partisi BKP'yle birleşti; radikallerle «Zveno» partisi de Vatan Cephesine katıldılar. Ne var ki, çoğulculuk yandaşları her tür çokpartililiği tutmuyor, yalnız sosyalist toplumda halk düzenine karşı politik muhalefete «eşit olanaklar» sağlayan türden çokpartililik istiyorlar.

Reel politik yaşamda, burjuva demokrasisinin bütün politik birliklere sağladığı söylenen «eşit olanaklar» tezi, genellikle kapitalist düzen ortamında devlet yönetimi için rekabet savaşımı yürüten ve bu düzenin temellerine dokunmıyan partileri kapsıyor. ⁽⁸⁾ Çoğulculuğun burjuva yandaşları, işçi sınıfı partisinin yalnız «muhalefet» olarak varolmasını, bu partinin (burjuva partileri gibi) kapitalizmin politik yapısı içinde harman olup gitmesini ve işçi sınıfının kapitalist sistemine bağlı kalmasını istemeye yatkındırlar. İşçi sınıfının devrimci partilerini devlet yönetimine yaklaştırmamak için her araca başvuruyorlar. Çünkü bu partilerin muhalefetçiliği bambaşkadır, yani bu partiler kapitalist düzenin devrim yoluyla yeniden kurulması için savaşım veriyorlar. Bununla birlikte, bilindiği üzere, burjuva demokrasisi koşullarında komünist partilerinin varoluşu ve aktif eylemi, liberallerin halka bir lütfu değil, kaçınılmaz olarak kendi çıkarlarını savunan bir parti halinde örgütlenen işçi sınıfının yürüttüğü devrimci savaşımın savunma olanaklarına sahiptirler, kendi ekonomik ve politik egemenliklerini tehdit eden bir durum ortaya çıktığı zaman, ellerinden gelen her şeyi yapıyorlar.

Kanıtımızca, sosyalizmde politik muhalefetin yazgısı, sosyalist gelişme yoluna koyulan ülkelerde bu muhalefetin varoluş somut-tarihsel çerçeve-

(8) Biz «demokrasi»nin sınıfsal sınırları niteliğini belirtirken, burjuva toplumu koşullarında emekçilerin genel demokratik savaşımının önemini elbette görmezlikten gelmiyoruz. Kapitalist ülkeler emekçileri, kendi ülkelerinde ne gibi bir politik rejim, açık bir faşist diktatörlük mü ya da burjuva demokrasisi mi kurulduğuna ilgisiz değildiler. İşçi sınıfı ve halk yığınları demokratizmin genişliği ölçüsünde kendi çıkarlarını savunan olanaklarına sahiptirler. Burjuva demokrasisinin biçimsel karakterini açığa vurarak, komünistler, burjuva politik çoğulculuğu yandaşları da dahil, başka dünyagörüşü mevzilerinde yer alan demokrasinin samimi savunucularıyla birlikte, emekçilerin demokratik hak ve özgürlüklerinin savunulması ve genişletilmesi için savaşım veriyorlar.

leri, her ülkede sosyalizmin gelişme aşamasına ve olgunluk düzeyine, sınıf savaşımının somut akışına bağlıdır. Ekonomide karakteristik olarak birkaç türden üretim ilişkilerinin varolduğu ve bu yüzden çeşitli sosyal güçler arasında uzlaşmaz çelişkilerin sürdüğü geçiş dönemi koşullarında, sosyalizme karşı muhalefette bulunan partiler için varolma olanağının belirli bir sosyal tabanı vardır. Örneğin Bulgaristan'da BKP başta olmak üzere 1944'te silâhlı ayaklanmayla kurulan Vatan Cephesi iktidarı legal muhalefet partilerinin varlığına izin verdi. Bu partiler ilk serbest seçimlere katıldılar ve Halk Meclisi'nde yerlerin % 30'unu kazandılar. Ama bunlar legal politik eylemlerle yetinmediler, sabotaj politikası gütmeye ve halk iktidarına karşı silâhlı isyan hazırlığı yapmaya başladılar ve bu yüzden de 1946 yılında dağıtıldılar.

Şöyle bir soru doğuyor: Olayların başka türlü seyri halinde, anti-sosyalist güçlerin, halkın karşısında yer alan güçlerin, sosyalizm yoluna koyulmuş olan bir toplumda sürgit varolması olanağı var mıdır? Bu soruya karşılık verirken, sosyalizmin kurulması sonucu olarak böyle güçlerin eylemine elverecek objektif tabanın ortadan kalktığı gözönünde tutulmalıdır. Bu durumda muhalefet partileri ve birliklerinin yazgısıysa, bunların yeni sosyal-politik gerçekliğe, yığınların isteklerine göre kendilerine çekidüzen verip veremeyeceklerine bağlıdır.

Demek oluyor ki, burjuva toplumuna özgü ve bir avuç tekelinin toplum üzerindeki egemenliğini maskeleyen için gerekli olan «politik çoğulculuk» mekanizması, gerçek halk egemenliğinin sağlanmış olduğu bambaşka bir sosyal düzen ortamına aktarıldığı zaman hertürlü objektif tabandan büsbütün yoksun kalıyor. Biz sosyalizmde demokratiklik ölçütünün, politik partilerin sayısının değil, halk iktidarına düşman «muhalefet» eylemi «hakkı» kazanmanın da değil, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin ülke yönetimine katılmaları derecesinin olduğu kanısındayız. Sosyalist ülkelerin biriktirdikleri deneyin gösterdiği üzere, sosyalist düzenin kurulmasıyla demokrasinin gelişmesi durmuş olmuyor. Ama bu gelişme yeni bir doğrultuya yöneliyor ve başka bir sınıfsal karakter alıyor; artık tüm halkın gitgide daha etkin katılımıyla bütün emekçilerin yararına gerçekleştiriliyor.

Burjuva çoğulculuğunun yandaşları, sosyalist ülkeler emekçilerine, yalnız partilerin mutlaka sırayla hükümet ettikleri kapitalist örneği çok partili sistemin demokrasi ve özgürlük güvencesi olabileceği, toplumun (sosyalist ya da kapitalist topluma bakılmaksızın) gelişmesine gerekli dinamizmi verebileceği fikrini telkin etmeye çalışıyorlar. Bununla ilgili olarak belirtelim ki, örneğin Bulgaristan'da, 1923 yılında faşist rejim kurulduktan sonra, on yılı aşkın bir zaman boyunca parlamenter yönetim biçimi ve muhalefet partilerinin varlığı sürmüştür. Tarihte, kapitalist ülkelerde gerici dikta rejimlerinin çok partili sistem biçimini aldıkları buna benzer haller ender değildir.

Ote yandan, burjuva demokrasisi teorisi gibi, pratiği de, çok partililikle ve muhalefetin varlığıyla hiç de zorunlu biçimde bağlı değildir. Burjuva demokrasisinin doğuşu sırasında, J. J. Rousseau ve o zamanlar yükseliş halindeki burjuva sınıfının diğer bazı ideologları, hertürlü muhalefete kapalı, birleşik veya birici toplumsal yapılu bir burjuva-demokratik düzenini teorik olarak temellendirmeye, (Jakobin'ler diktatorası da pratikte kurmaya) çalıştılar. Kapitalizm koşullarında, bu gibi denemelerin hayalci sayılmaması olanaksızdı, zira kapitalizmin politik sistemi halkın iradesini ve çıkarlarını dile getiremez, gerçekleştiremezdi. Bundan elbette ki diğer hiç bir sosyal düzende politik muhalefet olmadan demokrasi kurulamiya-cağı sonucu çıkarılamaz.

Çoğulculuk yandaşları, gelişmiş sosyalizmin politik sistemini eleştirirken, onu, toplum gelişmesi boyunca ortaya çıkan yetersizlikleri zamanında ortaya çıkaracak ve bunları giderecek mekanizmden yoksun olmakla, değişik sosyal grupların çeşitli özel çıkarlarını karşılamaktan âciz olmakla da suçuyorlar. Böyle çeşitli özel çıkarların varlığı elbette inkâr edilemez, ama sosyalist demokrasi bunları görmezlikten gelmiyor, üstelik diğerleri arasında bu sorunu da çözmekle ödevli bir organlar sistemi yaratıyor ve bunu durmadan yetkinleştiriyor. Bu sistem, hemen hemen bütün işçi ve hizmetlileri birleştiren sendikalarından, çoğu sosyalist ülkelerde köylülerin esas yığınını kapsayan kooperatiflerden, gençlik örgütlerinden, insanları yeteneklerine, heves ve isteklerine göre birleştiren bilim, kültür ve yaratım birliklerinden vb. oluşuyor. Gelişmiş sosyalizmin politik sistemi, değişik sosyal grupların ve kollektiflerin çeşitli çıkarlarının tüm toplumun çıkarlarıyla bağdaşımını sağlıyarak, hepsini bir akağa doğru yöneltiyor.

Sosyalist toplumun gelişmesi boyunca ortaya çıkan yetersizlik ve problemlere gelince, bu toplum, bunların bulunup giderilmesi için gereken kendine özgü mekanizmi de yaratıyor. Her şeyden önce eleştiri ve özeleştiri metodu, devletsel ve toplumsal kontrolü sağlayan özel organların eylemi vb. bu mekanizmi oluşturuyor.

Sosyalist demokrasinin etkinliğini, burjuva demokrasisine üstünlüğünü, yeni toplumun tüm ekonomik gelişme seyri ispatlıyor. Dünya sosyalizminin bütün toplumsal yaşam alanlarındaki çok büyük başarıları, sosyalizm tarafından yaratılan ve durmadan yetkinleştirilen gerçek halk egemenliği sistemi olmadan gerçekleştirilemezdi.

«Ideolojilerin hak eşitliği» maskesi altında kışkırtıcılık

Çağdaş çoğulculuk, toplumsal yaşamın bütün yanlarını ve bu arada mânevi alanı da kapsayan bir eýrensel doktrin olma savındadır. Bu çoğulculuğun toplumun mânevi yaşamına uygulanan ana tezi, birçok ideolo-

jinin ve düşün akımlarının, kendi gerçekliklerini karşılıklı biçimde tartışarak *daima birarada var oldukları ve varolacakları savından oluşuyor*. Bununla beraber, politik birlikler konusunda olduğu gibi, çeşitli ideolojilerin yayılması için «eşit koşullar» yaratılması gerektiği fikri ileri sürülüyor.

Bu tezin gerçek anlamı, ancak dünya çapında bağdaşmaz iki ideoloji, yani işçi sınıfının ideolojisi olan Marksizm-Leninizm ile burjuva ideolojisi arasında bir savaşım yürütülmekte olduğu gerçeği dikkate alınarak anlaşılabilir. V. İ. Lenin şöyle diyordu: «Sorun *yalnız şudur*: Burjuva ideolojisi ya da sosyalist ideoloji. İkisinin ortası bir durum yoktur ...⁽⁹⁾» BKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Todor Jivkov şunu belirtti: «Şimdiki koşullarda, «ideolojiler arasındaki savaşım, gitgide daha çok, sınıf savaşımının, iki dünya arasında çarpışmanın stratejik savaş alanlarından biri haline geliyor.»⁽¹⁰⁾»

Burjuva ideolojisi, bir bütün olarak, türdeş olmıyan ideolojik akımların alacalı bir tablosu olsa da, kapitalist sınıfın çıkarlarını dile getiriyor ve savunuyor. Onun bu özelliğinin gizli sosyal nedeni, birincisi, burjuvazinin bir sınıf olarak türdeş olmadığı, kendisini oluşturan tek tek tabakaların çıkarlarının çoğu kez çatıştığı gerçeğidir; ikincisi de çağdaş kapitalist toplumda daha önceki sömürücü sınıfların ideolojileri kalıntılarının korunmakta, kapitalist toplumun öncelikle küçük burjuva çevresinden çeşitli ara tabakalarının çıkarlarını ve hayallerini yansıtan ideolojik akımların var olmasıdır. «Kapitalizmi iyileştirme»yi amaçlayan reformist ideolojik akımlar da bunlardandır.

Demek ki, burjuva toplumunun mânevi yaşamının genel tablosu, proletaryanın ideolojisi ile burjuva ideolojisi arasındaki savaşımdan ve çeşitli burjuva akımları arasındaki ilişkilerden oluşuyor. Bu tablo, bütünüyle, eşit haklı «fikirler yarışması» ve «düşüncelerin savaşımı» çerçevesine sığmıyor. Yalnız büyük sermayenin egemenliğini tehdit etmiyen ideolojik akımlar, kapitalizm koşullarında şu veya bu ölçüde yakınlıkla yayılma olanağı buluyorlar. Gerçekten, birçok kapitalist ülkede, emekçiler, belirli hak ve özgürlükler, bu arada Marksist ideolojiyi propaganda etme hakkı da elde etmişlerdir. Ama apaçık bir gerçek olarak, bütün bu ülkelerde egemen ideoloji burjuva ideolojisidir. Bu konuda, kapitalist ülkelerde basımevlerinin, radyonun, televizyonun, sinema stüdyolarının ve diğer yığınsal enformasyon araçlarının kimlerin elinde bulunduğunu, bilimsel-araştırma enstitülerinin, üniversitelerin ve diğer fikir «üretme» merkezlerinin gerçek efendilerinin kimler olduğunu belirtmek, Marksist-Leninist ideolojinin hak bakımından eşit olmayan durumunu anlamamız için yeterlidir.

⁽⁹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 6, s. 39.

⁽¹⁰⁾ Todor Jivkov, BKP Merkez Komitesi'nin Onuncu ve Onbirinci Kongreler arası döneme ve önümüzdeki ödevlere ilişkin eylem raporu. Sofya, 1976, s. 103.

Çoğulculuk yandaşları, elbette ki, kapitalist toplumda işçi sınıfı ideolojisinin etkisinin güçlenmesinde hiç de yarar görmüyor ve buna yardım için parmaklarını bile kıpırdatmıyorlar. Ideolojilerin «hak eşitliği» tezi, burjuva ideolojisini silkip atan toplumu hedef tutuyor. Ama sosyalist toplumda proletaryanın ve burjuvazinin ideolojilerini propaganda koşullarında «eşitlik» olabilir mi?

Gelişmiş sosyalizm koşullarında, toplumun sosyal ve politik yapısındaki köklü değişimler sonucu olarak, Marksizm-Leninizm bütün halkı kapsayan bir dünya görüşü oluyor. Her şeyden önce sosyalist toplumun başlıca itici gücü sıfatıyla işçi sınıfının ideolojisi olan Marksizm-Leninizm, aynı zamanda yeni toplumun diğer sosyal öğeleri olan kooperatif üyesi köylülerin ve zanaatçıların, aydınların ve memurların temel ve uzun vadeli çıkarlarını dile getiriyor. Burjuva görüşlerini şu veya bu biçim ve derecede, yalnız eski sömürücü sınıfların artıkları olanlar ve emperyalist propagandanın ağına düşmüş kimseler paylaşıyorlar. Ama bu kategori için, sosyalist toplumda, bir toplumsal destek bulunamaz, eski düzenin canlandırılması yolunda ciddi bir «hareket» yaratacak her hangi bir güç de yoktur. Kaldı ki, sayıca bir avuçtan ibaret olan bu zümre için bile, sosyalist demokrasi vicdan ve inanç özgürlüğü ve diğer yurttaş hakları sağlıyor. Özcesi, sosyalizm için burjuva ideolojisine «hak eşitliği» sorunu yapaydır, reel sosyal tabandan yoksundur.

Sosyalist toplumda kapitalist ideoloji için «eşit koşullar» yaratılması çağrıları, burjuva çoğulculuğu yandaşlarına, burjuva yaşam tarzı moral normlarını ve alışkanlıklarını propaganda edebilmek üzere gereklidir. Onların düşünceleri arkasında, insan haklarına gösterilen özen değil, emperyalizmin ideolojik ürünlerini sosyalist ülkelere engelsizce ihraç etmeye legallik kazandırma isteği yatmaktadır.

İşçi sınıfının paslanmayan silâhi

Michael O'Riordan

İrlanda Komünist Partisi Genel Sekreteri

Enternasyonal işbirliği, barış, demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda savaşan güçlerin uluslararası dayanışması son zamanlarda büyük bir önem kazandı. Bu rasgele değildir. Günlük uygulama, dünyanın ne kadar «küçüldüğü»nü, halkların ulusal yaşamının uluslararası durumun gelişmesine ne kadar bağlı olduğunun inandırıcı biçimde gösteriyor. Biz artık nice insan emeği türlerinin büyük ölçüde enternasyonalleştiği bir çağda yaşıyoruz. Bütün bunlar, XX. yüzyılın son çeyreğinde dünyanın sosyal-politik çehresine damgasını vuruyor.

Bununla birlikte, çağdaş insanlığın toplumsal aktifliği, hızı hiç azalmayan bir sınıfsal savaşım koşullarında uluslararası bir nitelik alıyor. Bu savaşım da, yine böylece uluslararası alan çıkarılmış olup, karşıt iki sosyal sistem arasında çarpışma olarak, çağımızın ana çelişkisinin, yani dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçişin içeriğini oluşturan çelişkinin gelişmesi olarak sürüyor.

Bu durum ve koşullarda, ekonomik ve politik yaşamın enternasyonalleşmesi objektif olarak sınıfsal bir renk ve yön kazanıyor. Buna örnek olarak, kapitalist ve sosyalist ekonomide sürmekte ve sınıfsal özlük bakımından birbirinden kökten ayrımlı olan entegrasyon süreçlerini göstermek yeterlidir. Doğaldır ki, kapitalizmin ve sosyalizmin, burjuvazinin ve işçi sınıfının politik pratiğinde çağdaş dünyanın bu olağanüstü önemli eğiliminin sübjektif yansıması da başka başka görünüyor.

Emperyalizmin, tekelci sermayenin stratejisinde çağdaş kapitalizmin sahip olduğu bütün kaynakları (askersel, ekonomik, politik) elden geldiğince büyük ölçüde birleştirilmesine daima bel bağlandı ve bağlanıyor.

Yakın geçmişe bir göz attığımız zaman, dünya gericiliğini anti-komünizm şiarı altında birleştirme sorunuyla Hitler faşizminin aktif biçimde uğraştığını anımsamaya değer. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde, barışa, sosyal ilerlemeye ve ulusal kurtuluşa karşı çıkanların tümünü birleştirme rolünü ABD emperyalizmi üstlendi. Bir yandan sosyalizme karşı kurulan, kapitalist ülkelerde devrimci demokratik güçlere karşı jandarma rolü oynamakla görevlendirilen NATO sadırgan bloku; ideologları Batı Avrupa halklarına ulusal devlet düzenlerinden ve egemenliklerinden vazgeçme fikrini dayatmaya çalışan Avrupa Ekonomik Topluluğu; sosyalizme karşı, işçi ve ulusal kurtuluş hareketine karşı bir ortak siyaset hattı belir-

lemek üzere çatıştırılan nice geniş ve daha sınırlı devlet ve tekel birlikleri, eylemde burjuvazinin uluslararası dayanışmasını oluşturuyor.

Doğal olarak, emperyalist diktaya karşı, halkların ulusal özgürlüğünden yana, emekçilerin sosyal bakımdan kölelikten kurtarılmasından yana olan güçler, gerek toplumsal yaşamın enternasyonalleşmesi objektif süreçlerine, gerekse tekeli burjuvazinin birleşik çabalarına kayıtsız kalamazlar ve kalmıyorlar. Uluslararası komünist hareketinde, dünya durumundaki en önemli ve değişimlerin çözümlenmesi, «komünist hareketin birliğini çağdaş istemlere uygun daha yüksek düzeye yükseltme» (1) gerekliliği sonucunun çıkarılmasına temel oluyor. Komünistlerin 1969 yılında yaptıkları dünya çapındaki toplantıya katılanlar, bu yargıyı kabul ederek, kendi safalarını daha öte sıklaştırma, birlik ve dayanışma yolunu, kardeş partilerin «proletarya enternasyonalizmi dayanışma ve karşılıklı destekleme, bağımsızlık ve hakeşitliğine saygı, birbirinin işlerine karışmama» prensipleri temeli üzerinde karşılıklı ilişkilerini geliştirmede gördüklerini belirttiler.

Proletarya enternasyonalizmi fikri ve bunun belirlediği politik strateji prensipleri, kendi özünde, uluslararası işçi sınıfının bütün birliklerinin ana çıkarlarında beraberliği, birlik olma çabasındaki sınıf düşmanının karşısında dayanışma göstermeyi simgeliyor. Proletarya enternasyonalizminin özünü ve objektif temelini daha vaktiyle F. Engels şöyle karakterize etmişti: «Mademki bütün ülkeler işçilerinin durumu aynıdır, mademki çıkarları birbirinin aynı ve düşmanları da bir ve aynıdır, öyleyse bu işçilerin de elbirliğiyle savaşım yürütmeleri ve bütün uluslar burjuvazisinin kardeşçe bağlaşmasına bütün uluslar işçilerinin kardeşçe bağlaşmasıyla karşı koymaları gerekir.» (2)

Proletarya enternasyonalizmi, işçi sınıfının bütün tarihi boyunca süren devrimci savaşımından ayrılamaz. Biz, İrlanda komünistleri, daha da haklı olarak söylüyoruz, çünkü devrimci proletaryamızın temsilcileri Birinci Enternasyonal'in çalışmasına aktif olarak katılmış, onun ulusal seksiyonlarından birini oluşturmuşlardı. Proletarya enternasyonalizmi prensipleri temeli üzerinde geliştirilen ilk hareketlerden biri, 1867 Ayaklanmasının yenilgiye uğramasından sonra hapislere atılan İrlanda özgürlük savaşçılarıyla uluslararası dayanışma konusunda Marks ve Engels tarafından örgütlenen hareketti.

Şunu da belirtmeliyiz ki, halkımızın kurtuluş savaşımı deneyi Marksizmin devrimci teorisinin zenginleşmesinde kendi ölçüsünde rol oynadı. Bilindiği gibi Marks ve Engels, İrlanda ulusal hareketini büyük bir dikkatle izlediler. Bu hareketin başarılarını ve yenilgilerini değerlendirerek, bilimsel ko-

(1) «Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı» Moskova, 1969, s. 40.

(2) Yine orada.

(3) Marks ve Engels, Eserler, c. 4, s. 373.

münizmin kurucuları, proletarya enternasyonalizmi görüşünü geliştirdiler ve tamamladılar. Örnek olarak şunu hatırlatacağız: Marks ve Engels olağanüstü önemi olan bir sonuç çıkararak başka ulusları ezen bir halkın kendisinin de özgür olamayacağı yargısını ortaya koydular. Daha somut, ama teorik bakımdan yine böylece olağanüstü derin bir yönerge olarak da, İngiliz işçi sınıfının İrlanda konusunda İngiltere egemen sınıflarının güttükleri politikayla ilişkisini kesmedikçe kendi sosyal kurtuluşu yolunda bir dim bile atamayacağını belirttiler. İşte bu iki noktada da, İrlanda deneyi üzerindeki çözümlene Marks ve Engels için önemli bir dayanak oldu.

Biz geçmişin bu sayfalarını açarken ve proletarya enternasyonalizmi görüşünün derin tarihsel köklerini belirtmeye çalışırken, elbetteki, işçi sınıfının tüm uluslararası dayanışma teori ve pratiğinin geçen yüzyıldaki başlangıç biçimi olduğu gibi alınarak XX. yüzyılın son çeyreğine mekanik olarak aktarılabilmesi gibi bir sanı yaratmak niyetinde değiliz. Tam tersine, dünyada çok büyük değişiklikler oldu, aynı zamanda proletarya enternasyonalizminin hem içeriğine, hem de biçimlerine birçok yeni şeyler katıldı.

Artık hemen hemen altmış yıl var ki, yeryüzünde, yalnız bilimsel teori olarak değil, aynı zamanda toplumsal gerçeklik olarak, sosyalizm varlığını sürdürüp gidiyor. Üstelik, büyük Oktobr'dan sonra sosyalist devrimler birçok Avrupa, Asya ve Latin Amerika ülkesinde de üstün geldi. Böylelikle, işçi sınıfının yürüttüğü savaşmada daha yüksek bir basamağa, devlet iktidarını ele geçirme düzeyine, egemen sınıf olma durumuna yükseldiği koşullarda proletarya enternasyonalizminin gelişmesi için bir temel yaratıldı. Sonuç olarak, sosyalist ülkeler topluluğu çerçevesinde proletarya enternasyonalizmi eşi görülmedik derecede zengin bir içerikle, aynı sosyal düzende birleşen ülkeler ve halklar arasında her yönlü kardeşçe işbirliği içeriğiyle doldu.

Ote yandan da, işçi sınıfının uluslararası birliği çerçevesinde, proletarya enternasyonalizmi reel sosyalizmin kişiliğinde daha önce hiç bir zaman sahip olmadığı bir maddi temele kavuştu. Bugün devrimci işçi hareketi, Sovyetler Birliği'nin, tüm sosyalist topluluğun dünya çapındaki saygınlık ve etkisi gibi olağanüstü sağlam bir güce dayanma olanağına sahip bulunuyor.

Dünyadaki en önemli değişimlerden biri budur. Bu değişme, elbette ki, proletarya kavramının kendisini içerik bakımdan zenginleştiriyor ve onun prensiplerinden doğan somut politikayı belirliyor. Yine bu açıdan aynı derecede büyük önemi olan diğer değişme, kuşkusuz, devrimci işçi hareketinin ve komünist partilerinin ulaştıkları yüksek olgunluk düzeyidir. Bu hareketin ve partilerin politik ve ideolojik savaşmada edindikleri olağanüstü zengin deney, hem ulusal durum ve koşulların, hem de ulus-

lararası alandaki gelişmelerin ortaya koyduğu en önemli sorunları çözüme kavuşturmada onların kendilerine özgü yaklaşım tarzlarının sağlam temeli oldu.

Kardeş partiler arasında enternasyonal işbirliğinin örgütsel biçimleri sorununun yasal çözümü de bundan ileri geliyor. Birinci Enternasyonal zamanında da, Komintern zamanında da varolan uluslararası proletaryanın birliğini biçimsel olarak kurumsallaştırma gerekliliği, hareketimizin bir yönetim merkezine sahip olması gereksinmesi geçerliliğini yitirdi. Komünist partileri çağdaş koşullarda karşılıklı işbirliğinin en eylemsel olan başka biçimlerini buldular. Aralarındaki ikili, bölgesel ve uluslararası temaslar ve dayanışma toplantıları bu cümledendir.

Ne var ki, proletarya enternasyonalizminin pratik belirş biçimlerinde oluşan hiç bir değişikliğin, onun gücünü, devrimci işçi sınıfının birliğini perçinleyen gücünü baltadığı anlamına gelemeyeceği ve gelmediği açık ortadadır. Çünkü iş biçimde değildir. İş, bugün her komünist partisinin haklı olarak, genç Sovyet devletiyle uluslararası proletarya dayanışmasını göz önünde tutarak vaktiyle Bolşevik Partisi adına Lenin'in söylediği gibi şöyle diyebilmesindedir: «Biz, hiç bir yerde yazılı olmayan, biçimlenmiş olmayan, 'devlet hukuku' açısından öznünde hiç bir şey sayılmayan, gerçekteyse çürüyüp dağılma halindeki kapitalist dünya için her şey olan bir uluslararası birlik ve bağlaşmaya sahip bulunuyoruz.»⁽⁴⁾

Markсистler-Leninistler proletarya enternasyonalizmini, hiç bir zaman, emperyalizme, tekellere, sömürgeci ve yarı-sömürgeci sömürsüne karşı, barıştan, demokrasiden ve toplumsal ilerlemeden yana olan sosyal ve politik güçlerle proletaryanın işbirliğine kapalı, izole bir iç sınıfsal dayanışma olarak anlamamışlardır ve anlamıyorlar. Kurtuluşçu ve demokratik hareketleri destekleme ve bu hareketlerle aktif eylembirliği, proletarya enternasyonalizmi politikasının değişmez çizgileridir.

Demokratik güçlerin birleşik eyleminin çağdaş dünya politikasında olağanüstü bir olumlu rol oynadığını kanıtlamanın gerekli olmadığı düşüncesindeyiz. Örneğin, bugün, sınıfsal bakımdan türdeş olmayan, ama ortak bir amaçla birlik ve dayanışma halinde bulunan dünya devrimci-demokratik hareketinin, «soğuk harp»ten uluslararası yumuşamaya doğru dönüşümün sağlanmasına, Viyetnam halkının ve diğer halkların ulusal kurtuluş için, emperyalizme, sömürgecilğe ve ırkçılığa karşı yürüttükleri savaşıma yaptığı değerli katkırı inkâra kalkışacak kimse bulunacağını sanmıyoruz.

Bir de Portekiz devrimi örneğini ele alalım. Doğal olarak, bu devrimin kazanımları her şeyden önce bizzat Portekiz halkının kahramanca savaşımının sonucudur. Ama ülkenin devrimci yönde demokratikleşmesi olanak-

(4) V. İ. Lenin, *Bütün eserleri*, c. 40, s. 243.

ları, Portekiz anti-faşistlerinin ve demokratlarının arkalarını dayadıkları ve bugün de dayatmakta oldukları geniş uluslararası dayanışma sayesinde birhayli arttı. Bu sonuçlamayı Portekiz komünistleri yapıyor ve belirtiyorlar, ve burada biz de çok daha büyük bir değer vererek buna işaret ediyoruz, çünkü bu gerçek, katılmakla bizim de mutluluk duyduğumuz ve olağanüstü bir olay saydığımız PKP VIII. Kongresi kürsüsünde defalarca tekrarlandı.

Ve İrlanda Komünist Partisi, politik eylemini, uluslararası anti-emperyalist güçlerle aynı hizada çalışmanın ve sıkı bir eylem birliğinin dışında düşünemez. Bizim bu siyaset hattımız, derin kaynaklara ve geleneklere dayanıyor. Bunu, İrlanda proletaryasına, değerli yöneticisi olan James Connolly vasiyet etti. Connolly, sosyal-şovenizme karşı, bütün emekçilerin ve gerçek demokratların emperyalizm ve emperyalist saldırgan politika karşısındaki enternasyonal birlik ve dayanışması için yorulmak bilmez bir savaşım yürüttü. Bu siyaset hattına bağlı kalan partimiz, örneğin, Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansına katılanların şu ortak yargısına büyük bir memnuniyetle katılıyor: «Avrupa'da ilerleme ve barış, çok yönlü çabalarla, geniş politik ve toplumsal güçlerin işbirliği, karşılıklı anlayışı ve yakınlaşmasıyla sağlanabilir.»⁽⁵⁾

Demek oluyor ki, komünistlerin proletarya enternasyonalizmi, demokratik, ilerici çıkarlar ve amaçlar üzerinde dayanışma halinde bulunan uluslararası hareketlerin sosyal ve politik yelpazesini genişletme özeni göstermelerine kapalı değildir, tam tersine bunu gerektirmektedir. Bunun en belirgin biçimde vurgulanması ve daha ayrıntılı biçimde ele alınması gereklidir. Çünkü burjuva ideologları tam da bu noktada Marksist-Leninistlerin görüşlerinde bir çelişki bulmaya, bunu ön plana sürmeye, komünistlerin sınıfsal politikasının diğer demokratik güçlerle uluslararası birlik kurmalarını kuşkusuz kösteklediği gibi bir düşünce yaratacak biçimde şişirmeye çalışıyorlar.

Şüphesiz ki, proletarya enternasyonalizmi hattı, teoride de, pratikte de, yüksek derecede sınıfsal siyaset hattıdır. Bu hat, Marksist-Leninistlerin kesin sınıfsal dünya görüşüyle ve ardıcıl olan sınıfsal devrimci stratejisiyle organik olarak bağlıdır. Bir başka deyişle, bu dünya görüşünde de, bu stratejide de, yüksek ilkesel değerlendirme ve yargılama ölçüsü olarak işçi sınıfının çıkarları ve idealleri ön planda yer alıyor ve bununla birlikte burjuvazinin çıkarları ve idealleriyle açıkça çatışıyor. Ne var ki, kapitalist toplumun gerçekliklerine bu yaklaşım tarzına karşın, Marksizm, doğuştan beri hiç bir zaman, emek ile sermaye kutupları arasında herhangi bir boşluk bulunduğu veya bu boşluğun dikkate alınmayabilecek sosyal yığınlarla doldurulduğu gibi ilkel-şematik sonuçlar çıkarmış değildir. Bu konu-

(5) «Yeni Çağ» dergisi, sayı 8, 1976, s. 658.

da, Marks ve Engels'in böyle düşüncelerden ne kadar uzak olduklarını göstermek için, örnek olarak, «Komünist Partisi Manifesto»ne başvurmak yeterlidir.

Lenin, Marksizmin birtakım zavallı dogmatik yorumcularına, yani kapitalizmin sosyal bakımdan değişik renkli niteliğini görmeyi beceremeyen ve işte bu burjuvazidir, bu da proletaryadır ve aralarında kimse yoktur diyenlere ve onu yalnızca siyah ve beyaz halinde kabul edebilenlere daima kesinlikle karşı koyuyordu. Gerçekten peygamberce diyebileceğimiz şu sözler Lenin'e aittir: «Sosyalist devrim yalnız ve başlıca olarak her ülkede devrimci proleterlerin kendi burjuvazisine karşı savaşımı olmakla kalmayacak; hayır, bu devrim emperyalizmin ezgisi altındaki bütün sömürgelerin ve diğer ülkelerin, bütün bağımlı memleketlerin uluslararası emperyalizme karşı savaşımı olacaktır.»⁽⁶⁾ Komünistlerin kuvvetle benimsedikleri gerçek, yani sosyal bakımdan artık devrimi bekliyenin buna hiç bir zaman eremeyeceği gerçeği de Lenin tarafından formüle edilmiştir.

Marksist-Leninistler, artık tarihsel deneyin yoklamasından geçen bu teorik yargılardan, doğal olarak, hiç bir zaman, dünyanın sosyalist temeller üzerinde yeniden kurulması sürecine bütün ülkelerin ve halkların en geniş yığınları çekilmekte olduğuna göre, proletaryaya kendi sınıfsal çıkarlarından vazgeçerek bu yığınlar arasında erimek düşüğü gibi bir sonuç çıkarmış değildiler. Hayır, bundan başka bir sonuç, bunun tam karşıtı olan bir sonuç çıkarılması gerekir. O da şudur: Sosyal ve ulusal ezgiye karşı dünya çapında savaşım cephesinin gitgide genişlemesi, buna katılanların bileşim bakımından gitgide daha zengin ve çeşitli olması ölçüsünde, işçi sınıfının bu genel hareketi bir bayrak altında toplama, etkinleştirme ve buna perspektif kazandırma bakımından sorumluluğu da artıyor. Bundan da proletarya enternasyonalizminin bütün kurtuluşçu, demokratik güçlerin uluslararası birliğine yön verme merkezi olarak taşıdığı önem hakkında sonuç çıkarılmaktadır.

Zamanımızda proletarya enternasyonalizminin bu yön verme rolü tüm insanlığın yazgısıyla ilişkili dünya çapındaki problemlerin hissedilir derecede keskinleşmesi dolayısıyla daha da artıyor. Burjuva ideolojisi ve reformist ideoloji bu problemlerin öneminin artmasını proletarya enternasyonalizmine karşı kullanmaya çalışmaktadır. Onlara göre, tüm insanlığı ilgilendiren sorunlar, bunlara sınıfsal yanışımla değil, yine tüm insanlık temeli üzerinde çözümlenmelidir. İlk bakışta bu mantıkî görünür. Ama bu mantığın çağdaş toplumsal yaşamın gerçekliklerine uygun olup olmadığını yoklamak gerekir.

Örnek olarak, dünyanın ana problemini, savaş ve barış problemini ele alalım. Doğal olarak, bütün insanlık bu problemin çözüme kavuşturulma-

(6) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 327.

sını istiyor. Çünkü nükleer tehlike onun varlığını tehdit eden tehlikedir. Ne var ki, bu problemin tüm insanlık kapsamındaki ölçüleri, kökeninin hiç de tüm insanlık kapsamında olmayan özülle, şimdiki durumunun hiç de tüm insanlık kapsamında olmayan karakteriyle karıştırılmamalıdır. Biliyoruz ki, bugün, bir dünya savaşı tehlikesinin insanoğlunun «saldırgan iç niteliği»nden ileri geldiği gibi tutarsız ve yersiz bir düşünceyi benimseyenler azdır. Bu tehlikenin gerçek kökünün emperyalizmde, onun sosyal-ekonomik yapısında, politikasında olduğunu pekâlâ biliyoruz.

Son yılların deneyiyle, yumuşama yönünde, dünya politik atmosferini iyileştirme yolunda her adımın gayet zor atıldığını iyice kavramış bulunuyoruz. Bu da, bu alanda varılan ve tüm insanlığın çıkarlarına uygun düşen her olumlu kararın bir savaşım sonucu, yani doğrudan doğruya politik, diplomatik, ama son çözümden derin köküyle sınıfsal bir savaşım sonucu olarak elde edildiği gerçeğinden ileri geliyor. Ve işte proletarya enternasyonalizmi prensipleriyle birleşip kaynaşan işçi sınıfının uluslararası barış hareketine katılanların ana gücü olarak, savaşı insanlığın yaşamından çıkarmak için yürütülen savaşıma tam bir yön verme yeteneğine sahip biricik güç olarak, seferber edici ve yön verici rolü tam da burada ön plana çıkıyor.

Proletarya enternasyonalizminin önemi, dünya çapındaki diğer problemlerle, örneğin gelişme halindeki ülkelerin problemleriyle ilgili olarak da ortaya çıkıyor. «Üçüncü dünya»nın yazgısı dünya kamuoyunun en geniş çevrelerini endişeye düşürüyor. Fakat gelişme halindeki ülkelerin geleceği, bu ülkelerin ekonomik kalkınmalarını hızlandırma sorunu da, bu memleketlerde ve tüm dünyada yürütülen sınıf savaşımının genel anlamından ayrı düşünülemez. İşte bu nedenle, dünyanın, bu problemi çözüme kavuşturmaya katkıda bulunmaya çalışan demokratik ve ulusal kurtuluşçu güçleri, objektif olarak şu iki şıktan birini seçme durumuyla karşılaşılıyorlar: Ya uyumsuz hareket etmek, genç devletlerin «gelişmesini finanse etme»yi vaadeden, ama bir yandan bunların emperyalist devletlere bağımlılığını derinleştiren çekici tasarımlardan kâh birini, kâh diğerini desteklemek, ya da gelişme halindeki ülkelerin ulusal ilerlemeleri yolundaki başlıca engeli, yani emperyalizmi ve tekelleri (yarattıkları uluslararası sömürme, ekonomik eşitsizlik ve ayırım sistemiyle birlikte) ortadan kaldırma savaşımında birleşmek ... Ve bu halde de proletarya enternasyonalizminin rolü eşsizdir, çünkü bu enternasyonalizm sınıfsal-politik platformu sağlıyor, sömürgecilik kalıntılarına karşı, emperyalist ezgi ve talana karşı, kurtulan ülkelerin özgürce gelişmesi için yürütülen savaşıma ardıcıl olarak katılanların tümünü kendinden yana çekiyor.

Demek ki, burjuva ideologlarının iddialarına karşın, proletarya enternasyonalizminin (deyim uygunsuzsa) gözlerinin iki yanında insanlığın karşı karşıya bulunduğu tümel problemlerin çözümü yolunda dünya ölçüsünde

çaba birliği yapılması gibi önemli ve ertelenmez bir gerekliliği komünistlerin görmelerine engel olan «kapaklar»ı yoktur. Tersine, proletarya enternasyonalizmi, çağımızın en ilerici sınıfının görüşüdür. Bu sınıf, dünyanın yazgısı bakımından taşıdığı sorumluluğun bilincindedir ve bundan ötürü de kendi öz çıkarlarının gerektirdiği, ama aynı zamanda zamanımızın bütün demokratik, kurtuluşçu, barışsever, ilerici hareketlerinin çıkarlarına da uygun olan bir eylemler programını ısrarla ileri sürmektedir.

Son yıllarda dünya ölçüsündeki ideolojik-politik tartışmada, ilk izlenime göre anlaşılmaz bir paradoks olarak nitelermeye yatkın olduğumuz bir olgu görülüyor. Öyle ki, büyük sermayenin kontrolü altındaki yığınsal enformasyon araçları, her çareye başvurarak, komünist partilerinin . . . bağımsızlığı, bu partilerin güttükleri politikanın eylemselliğini yükseltme konusunda kaygıya düşmüş görünüyorlar. Burjuva gazete ve dergilerinde, kapitalist ülkelerdeki komünistlerin başarılarının (uluslararası sınıfsal yükümleri kendilerini kösteklemese) kıyas kabul etmeyecek kadar büyük olabileceği fikrini ısrarla ileri sürüyorlar. Bizi proletarya enternasyonalizminden vazgeçmenin yararımıza olacağına inandırmaya çalışıyorlar.

Ama inanan kim? Burjuvazinin yaptığı hesapların, kendi sınıfsal, politik düşmanına yardım etme özeni altında gizlediği hesapların özlüğüne bir göz atmak daha iyi olmaz mı?

Onyıllar boyunca, proletarya enternasyonalizmi, dünya komünist hareketine katılan her parti için güç kaynağı oldu. Ve bugün de bu hareketin her ulusal birliği, gayet haklı olarak, kardeş partilerin kendisiyle dayanışmasını güvenilir politik rezervler arasına koyuyor.

Bütün bunlar sınıf düşmanlarımız için bir sır değildir. Ve komünistleri proletarya enternasyonalizminden ayırmak istemelerinde şaşılacak bir şey yoktur. Onların ilk bakışta paradoksal görünen ve güya komünist partilerinin «ulusal bağımsızlık»ını genişletme yoluyla komünist politikanın etkinliğini artırmayı amaçlıyan kaygıları da bundan ileri gelmektedir. Burjuva ideologlarının bütün gerekçelerinin tutarsızlığı, bir yandan da, bunların bütünüyle komünistlerin uluslararası ve ulusal çıkarlarını ve ödevlerini birbirine karşı koymaya, bu boşuna çabaya dayanmasından ileri gelmektedir.

Marksist-Leninistler, devrimci proletarya ulusal birliklerinin başka başka koşullarda savaşım yürüttükleri gerçeğini hiç bir zaman görmezlikten gelmiş değildirlere. Bu herkesçe bilinen bir gerçektir ve bugün yalnız cahiller bu konuda herhangi yeni; şaşırtıcı keşiflerde bulunabilirler. Lenin şunu saptıyordu: «Bütün ülkelerde komünist işçi hareketinin enternasyonal taktiğinde birlik, çeşitliliğin ortadan kaldırılmasını değil, ulusal ayrımların yokedilmesini de değil, . . . komünizmin temel prensiplerinin . . . bunları ayrıntılar içinde isabetle değiştirecek biçimde, isabetle uyarlayacak biçimde, ulusal ve ulusal-devletsel ayrımlara uygulayacak biçimde hayata

geçirilmesini gerektiriyor.» (7) Komünistler Lenin'in bu sözlerini daima çok önemli bir vasiyet saymışlardır ve sayacaklardır.

Proletarya enternasyonalizmi her komünist partisinin bağımsızlığını zedeleyici bir baskı yapmak, bunu inkâr etmek şöyle dursun, üstelik her partiden erkinlik göstermesini, reel yerel koşullara uygun olan azami derecede etkin, ardıcıl ve yaratımlı bir politika uygulamasını istiyor. Çünkü proletarya enternasyonalizmi ancak böyle bir temel üzerinde devrimci savaşım genel davasına önemli bir katkıda bulunabilir. Marksist-Leninistler kendi partilerinin bağımsızlığını korumayı en önemli ödev sayıyorlar. Ama bu, proletarya enternasyonalizminden bağımsız olmak değil, burjuva ve reformistler tarafından girilen denemelerden, yani güya geniş demokratik güçlerin daha sağlam birliğini savunarak proletaryanın öncüsüne sınıfsal belginliği olmayan ideolojik ve politik görüşleri dayatma denemelerinden bağımsız olmaktır.

Partimiz için proletarya enternasyonalizmine bağlılık, bir de, İrlanda halkının karşı karşıya bulunduğu sorunları İrlanda işçi sınıfının yararına çözmeye çabası gösterme yükümü anlamına geliyor. Ve biz, bu görüşü, genel ilkesel anlamıyla, bütün kardeş partilerle, Berlin Konferansı'nda «Her partinin ülkesinde sosyalizm için savaşı, ülkesinin işçi sınıfı ve halkı önünde sorumluluğu, halkların kurtuluşu ve bağımsızlıklarını güçlendirme, demokrasi, sosyalizm ve dünyada barış için savaşı bütün ülkeler emekçilerinin, ilerici hareketlerin karşılıklı dayanışmasıyla sık sıkıya bağlıdır» (8), diyen bütün Avrupa komünist ve işçi partileriyle paylaşıyoruz.

Emperyalistlerin ve ideologlarının, durumu, proletarya enternasyonalizmi şiarı eskimiş gibi göstererek, her ülkenin işçi sınıfının her şeyden önce ulusal çıkarları düşünmesi gerekiyormuş gibi göstererek, uluslararası komünist ve işçi hareketini parçalayıp tek tek birlikler haline getirme cüretkâr denemelerini görmemek bizim için başlanmaz bir hata olur.

İrlanda komünistlerinin böyle bir fikri hiç bir zaman kabul etmeyeceklerini söylemek bile gereksizdir. Britanya emperyalizmi bizim yurdumuzu ikiye ayırdı; bu durum, İrlanda halkının, yani işçi sınıfının ve bağlaşıklarının, olanca güçlerini özgürlük, bağımsızlık, ilerilik ve sosyalizm savaşımında birleştirmelerine engel oluyor. Bu birleştirme işini başarabilmek için, bizler enternasyonal yardım ve desteğe gereksinme duyuyoruz. Yalnız olmadığımız, terkedilmiş olmadığımız, dünya komünist ve işçi hareketinde güçlü bağlaşıklarımız bulunduğu inancı bizlere gelecek utku için güç veriyor, güven kazandırıyor.

Çağdaş dünyada politik yaşam her zamankinden çok daha karmaşıktır.

(7) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 77.

(8) «Yeni Çağ» dergisi, sayı 8, 1976, s. 658.

Her sınıf ve her parti, bu durum ve koşullar içinde stratejik yönünü bulmaya ve kendi çıkarlarını savunmayı en iyi sağlayacak görüşler saptamaya çalışıyor. İşçi sınıfının bu tür bir yönü vardır ve bunu ona Marksizm-Leninizm vermektedir. İşçi sınıfı, kendi somut politik görüşlerinin oluşmasında anahtar rolü oynayan denenmiş prensiplere sahiptir. Bunlar arasında emekçi insanların paslanmaz sınıf silâhı olan proletarya enternasyonalizmi prensipleri de vardır.

TÜSTAV

İki dünyanın kadınları

Çekoslovakya ile Avusturya komşudurlar. Bu ülkelerin doğal kaynakları birbirinin aynı gibidir. Bunlar aynı zamanda karşıt toplumsal düzenli devletlerdir. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» Yazı Kurulu, kendi ülkelerinde kadınların durumu hakkında fikir verebilecek bazı en karakteristik verilerle okurlarımızı aydınlatmaları ricasıyla Çekoslovakya ve Avusturya kadın hareketleri yetkili temsilcilerine başvurdu. Aşağıda Yazı Kurulumuzun elde ettiği materyali sunuyoruz.

Sosyalist Çekoslovakya'da

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde (ÇSSC) kadınlar toplumsal üretime aktif olarak katılıyorlar. Onların istihdamı düzeyi erkeklerin istihdamı düzeyine yakındır. Çalışabilir durumdaki her bin kişiden üretim sürecine 820 kadın ve yaklaşık olarak 840 erkek katılıyor. 1948 yılından beri ÇSSC halk ekonomisinde çalışan kadınların sayısı hemen hemen % 70 artmış olup, bugün bu sayı 3,5 milyonu buluyor.

Sanayide her iki emekçiden biri kadındır. Ama kadınların büyük çoğunluğu oluşturduğu işkolları da (konfeksiyon, tekstil, dericilik, kundura ve kürkçülük) vardır. Cam, porselen, seramik, poligrafi ve besin sanayiinde kadınların payı % 50'yi geçiyor. Köy ekonomisinde bu pay % 48'dir. Halen ticaret dalında 1948'dekinin yaklaşık dört misli fazla kadın çalışıyor.

Bizim toplumumuzda kadın istihdam düzeyinin yükselmesi, bir dizi hukuksal, sosyal ve ekonomik tedbirlerin kolaylaştırdığı amaca yönelik bir süreçtir. İş kanunları gereğince, kuruluşlar ve daireler, ağır ve sağlığa zararlı üretim süreçlerinde kadın çalıştıramazlar. Anne kadınlara eksik iş haftası çalışma olanağı sağlanıyor. Sosyalist devlet, eşit işe eşit ücret prensipini kılavuz ediniyor. 1961–1973 yılları döneminde kadınların iş ücretleri ortalama % 64,6 oranında, yani 702 kron arttı. (Bak: Cetvel-2)

Sosyalist devlet, emekçilerin ve bu arada elbette kadınların da genel öğrenim düzeyini ve mesleksel vasıflarını artırma sorunu üzerinde büyük bir dikkatle duruyor. 1961 yılında, orta öğrenimli uzmanlar genel sayısı içinde kadınların payı % 45'i, 1975 yılında yaklaşık % 60'ı buluyordu. 1961'de yüksek öğrenimli kadınların payı % 21'iken, 1975'te % 42'ye çıktı. 1937 yılında bütün üniversite öğrencileri sayısı 23 bin kadardı ve kadınlar bunun % 17'sini oluşturuyordu. 1974 yılında üniversiteli öğrenci sayısı 108 bini buldu ve bunun % 41'i kadındı.

Toplumumuz, kadınların devlet yönetimi işlerine geniş ölçüde katılımı

için gitgide daha elverişli koşullar yaratıyor. 1976 yılında yapılan genel seçimlerde bütün düzeylerde ulusal komitelere ortalama olarak % 30 oranında, yasama organlarına % 27,5 oranında kadın seçildi. 1976'da bölge ulusal komitelelerinde % 34,2, semt ulusal komitelerinde % 33,3 oranında kadınlar görevlendirildi. Üye sayısı 6 milyonu aşan sendika hareketinde aktif olarak çalışanların % 41'i kadındır. Bu oran, Sosyalist Gençlik Birliği'nde % 43'ü buluyor. Çekoslovakya'nın toplumsal yaşamına katılımlarını genişletmek üzere kadınların eğitiminde ve yetiştirilmesinde Çekoslovakya Kadınlar Birliği (üye sayısı 800 binin üstünde) önemli bir rol oynuyor.

Sosyalist toplum, aile, ana ve çocuk esirgemeye etraflı bir özen gösteriyor. Bu özenin sonuçları, diğer göstergelerden başka, yeni doğmuş ve emzikte çocuklar arasında ölüm oranının azalmasında da kendini gösteriyor. Bir yaşına kadarki bebekler arasında her bin yeni doğan hesabıyla 1937'de 117 olan ölüm oranı 1974'te 20'nin de altına düştü.

Cetvel 1

ÇSSC halk ekonomisinde kadınların sayısı ve görelî payı

Halk ekonomisi kolu	1948		1975		1948'e göre 1975'te yüzde
	bin olarak	işkolunda çalışanlar toplamına göre %/0	bin olarak	işkolunda çalışanlar toplamına göre %/0	
Üretim kolları	1.825	37,7	2.556	44,5	140,0
Ve bu sayıda:					
Sanayi	450	27,5	1.282	44,7	284,9
Köy ekonomisi	1.166	52,1	474	47,2	40,6
Ticaret, yemekhane ve lokantalar	135	36,5	501	75,7	371,1
Üretimsel olmayan kollar	273	38,8	1.009	59,6	370,0
Ve bu sayıda:					
Belediye hizmetleri	25	34,7	88	55,8	352,0
Sağlık koruma ve sosyal yardım	55	60,0	270	80,5	490,9
Eğitim ve kültür	69	49,8	331	68,2	479,7
İdare ve mahkemeler	44	31,8	78	54,3	177,3
Finans ve sigorta örgütleri	12	29,6	27	71,4	225,0
Halk ekonomisi (toplam)	2.098	37,8	3.565	48,0	169,0

*Halk ekonomisinin sosyalist kesiminde çalışan kadınların gelirleri *)*

Aylıklar (kron)	Aylıkları bu ölçüde olan kadınların payı (yüzde olarak)	
	1960	1975
600'e kadar	1,4	0,0
601 – 1.000	38,6	1,8
1.001 – 1.400	49,8	15,0
1.401 – 2.000	9,7	48,7
2.001 – 3.000	0,5	29,8
3.001 – 4.000	0,0	3,8
4.001 – ve daha yukarı	0,0	0,9

*) Tarım kooperatiflerindeki kadınların gelirleri hariç.

Anayı esirgeme tedbirleri cümlesinden olarak, özellikle, işçi kadın gebelik döneminde daha hafif işe aktarılıyor (aylığı değişmeden), 26–35 hafta süreyle ücretli analık izni tanınıyor, doğuran anaya yardım olarak 2 bin kron veriliyor. 1971 yılından beri, ikinci veya daha sonraki çocuğunu doğuran anaya çocuğu iki yaşına girinceye kadar her ay ödemek üzere analık yardımı yapılıyor. Bu yardımdan (500–1.200 kron, ayda) çalışmayan kadınlar da yararlanıyor.

Halk ekonomisinde yüksek öğrenimli uzman kadınların payı

İhtisaslar	(Yüzde olarak)
Biyoloji	49,3
Eczacılık	63,3
Tıp	44,1
Dikiş ve tekstil sanayii	37,0
Kimya	33,8
Fizik, matematik	27,1
Gıda sanayii	43,1

Analık izninin sona ermesinden sonra, daha önce bir yerde çalışmış olan bütün kadınlar, kendi işyerlerine dönme ve çocuklarını çocuk kreşi veya yuvasına verme hakkına sahiptirler. Çocuk yuvaları 3–6 yaşlarındaki çocukların % 67,4'ünü, kreşler özellikle 2–3 yaşındaki çocukların % 12'si kadarını kabul edebiliyor.

Çocuklu aileler çocuk zammı alıyorlar. Bu yardım, çocuğun tüm eğitimi süresi boyunca yetişip de bir işde çalışmaya başlamasına kadar devam ediyor. Bu zamlar 1975 yılında bir çocuk için 90, iki çocuk için 430, üç çocuk için 880 ve dört çocuk 1.280 kronu buluyordu.

Sosyalist devlet, halen, çocuklu ailelere yalnız para yardımları, genç evlilere krediler, burslar vb. biçiminde değil, aynı zamanda okul yemek-hanelerinden yararlanma, kreş ve yuvalarda grupça uzatmalı gün uygulaması, çocuk hastalığı kurumları, çocuk dinlenme gezileri gibi çeşitli tedbir ve hizmetlerden oluşan devlet yardımları biçiminde de destek oluyor. Bundan başka, çocuk giysileri fiyatlarında, taşıt araçlarında, ev kiralarında indirim yapıyor, aynı zamanda gelir vergisi de azaltılıyor. Sosyalist toplum üyelerinin gitgide artan yarın güveni, ülkede doğum oranının yükselmesinde de kendini gösteriyor. 1971–1975 yılları döneminde, bin kişi hesabıyla doğum sayısı 15,9'dan 19,5'e çıkmış bulunuyor.

ÇSSC'nde bütün yurttaşlara emeklilik hakkı tanınıyor. Erkekler 60 yaşında emekliye ayrılabilir. Kadınlarda emekliye ayrılma çocuklarının sayısına bağlıdır. Eğer kadın 5 ve daha çok çocuk yetiştirmişse, 53 yaşında emekliye ayrılabilir (3–4 çocuklular 54 yaşında, 2 çocuklular 55 yaşında, 1 çocuklular 56 yaşında, çocuksuzlar da 57 yaşında emekli oluyor).

Çekoslovakya kadınlarının yaşamı sosyalizm koşullarında kökten değişti. Kadınlar yalnız çocuklarının iyi anne ve eğiticileri olarak kalmıyor, aynı zamanda vasıflı girişken emekçiler olarak, sosyalist devletimizin aktif yurttaşları olarak çalışıyor ve saygı görüyorlar.

Marie Kabrhelova
Çekoslovakya Kadınlar Birliği
MK Başkanı

Kapitalist Avusturya'da

Uluslararası kadınlar yılı olarak geçen 1975'te, Avusturya hükümeti «Avusturya'da kadınların durumu hakkında rapor»unu yayımladı. Bunda ve diğer yayınlarda yer alan rakamlar ve gerçekler, ülkede iktidarda bulunan Avusturya Sosyalist Partisi'nin (ASP), işbaşında bulunduğu dönemin baştanbaşa «kadın yılları» olarak geçtiği, yani kadınlara özellikle ilgi ve dikkat gösterildiği yolundaki savlarını yalanlıyor.

Avusturya ekonomisinde çalışanlar içinde kadınların payı aktif nüfusun % 40'ını oluşturuyor. Avusturya bu bakımdan kapitalist ülkeler arasında en önde gelenlerden biridir. Memleket ekonomisinde yarı kalifiye işçiler toplamının üçte ikisi kadındır. Son onbeş yıl içinde benzeri işlerde çalışan öğrenimli kadınların payı bir hayli artış gösterdi. 1961'den 1971'e

kadar, kendi memleketlerinde çalışan kalifiye kadınların sayısı iki defa azaldı. Avusturya'nın karakteristik özelliklerinden biri, düşük ödemenin kural haline geldiği «geleneksel kadın meslekleri»nde kadın emeğinin yoğunlaşmasıdır. Otellerde, restoranlarda, depolarda, ticaret alanında, kamu hizmet servislerinde çalışanlar toplamının yarısından çoğu kadındır. Avusturya'da çalışan kadınların hemen hemen yarısı tarım ve ormancılık alanına düşüyor. Kadınlar buralarda her şeyden önce başlıbaşına işçiler olarak, ya da ailelerine yardımcı kişiler olarak çalışıyorlar.

Avusturya'da kadınların işyerlerinde yükselme şansları erkeklere kıyasla çok daha azdır. Yeterli öğrenim düzeyi noksanlığı gerekçesi, bu durumu yalnız bir yere kadar açıklıyor, çünkü aynı düzeyde öğrenimli olsalar bile, kadınlar mesleklerinde yükselme bakımından erkeklerden daha az şansa sahiptirler.

Orta öğrenimli kadınların % 42'si yalnız ilk mesleksel hazırlıktan geçmiş işçi kadınlar gibi çalıştırılıyor. Kalifiye işçiler ve uzmanlar arasında ancak % 10 orta öğrenimli kadın vardır. Okulda tam süreli öğrenimden geçmiş kadınların % 60'ından fazlası hizmetler alanında olağan memurlar olarak çalışıyorlar. Yüksek öğrenimli kadınların yalnız % 17'si yönetim görevleri alıyor.

Avusturya'da erkek emeğinin ödenmesiyle kadın emeğinin ödenmesi arasında epeyce ayırım vardır. Ülkemiz daha bundan yirmi yıl önce eşit işe eşit ücret ödenmesini öngören Uluslararası Çalışma Örgütü anlaşmasını imzalamış ve onaylamış olsa bile, bu ayırım devam ediyor. Kadınlara bu alanda ayrımlı işlem yapılması, ASP'nin «eşit işe eşit ücret» belgisine de aykırı düşüyor. Avusturya kadınlarının iş ücretleri erkeklerin aldıkları ücretlerden ortalama üçte bir daha azdır. Bu durum, sermayenin sömürülen kadın emeğinden ek kazançlar sağlamasına olanak veriyor. Kadınların sadece kocalarının aylığına «bir şey eklemek» için çalıştıkları ve kazandıkları düşüncesi okul ders kitaplarına bile giriyor ve bu kitaplarda kadınlara sadece ev kadını olmanın yaraştığı söyleniyor.

Son zamanlarda üretimde yoğun bir otomasyon ve yeni teknik uygulamasına geçme çalışmaları yapılıyor. Ve bu yüzden ilk ağızda kadınlar işten çıkarılıyor. Üretim alanında hak eşitsizliği özellikle birçok meslek yolunun kadınlara kapalı olmasında kendini gösteriyor. Ayrımlı işlem, kadınların (örneğin hosteslerin) ana olmak istediklerini söyleyince işten çıkarılmalarında bile görülüyor.

Avusturya kadınlarının öğrenim düzeyi halen erkeklerin öğrenim düzeyinden bir hayli düşüktür. Ülkede kadınların % 75'i zorunlu ilk-öğrenimden ötesini görmüş değildir. Erkekler arasında yüksek okul bitirmiş olanlar kadınlara kıyasla üç misli fazladır. Böylesine belirgin uygunsuzluk mesleksel-teknik öğrenim alanında da görülüyor. Örneğin gazeteciler arasında

kadınların payı ancak % 17,5'tir. Üstelik kadın gazetecilerin görev alanı daha çok sırf «kadın sorunları»yle sınırlanıyor, bunlardan «aile», «eğitim» ve «moda» sayfa veya köşelerini dolduracak materyaller sağlamaları isteniyor.

Avusturya, nüfus içinde kadınların payının ağır bastığı ülkelerden biridir. Son nüfus sayımı verilerine göre, ülkede her 100 erkeğe karşılık 113 kadın vardır. Ama bu gerçek memleketin toplumsal yaşamına genellikle yansımıyor. Örneğin Avusturya Ulusal Konseyi'nde (parlamento) milletvekili kadınlar bütün milletvekilleri toplamının % 6'sını (183 üyenin 11'i) oluşturuyor. Avusturya sendikaları yönetim kadrosunda kadınlar % 4,8'dir. Kadınların diğer toplumsal yaşam alanlarına katılımında da durum daha iç açıcı değildir. Burjuva partileri yönetimine katılmaları da yok denecek kadar azdır. Örneğin, Avusturya Özgürlük Partisi yönetim organlarında yalnız % 6,3 oranında kadın vardır. Ama bu partinin parlamento üyeleri arasında hiç kadın yoktur.

Avusturya'da, diğer kapitalist ülkelerde olduğu gibi, enformasyon araçlarının yardımıyla de tutunan bir görüş, yani kadının ilgi çevresinin sırf yaşam ve töre sorunlarıyla sınırlı olması gerektiği görüşü vardır. Toplum yaşamına kadınların aktif olarak katılması yolunda boyuna engeller yaratılıyor. Ama Avusturya kadının rolünü çerçevesiyle sınırlamak istedikleri ailede de, kadın, birçok güçlükler ve karmaşık problemlerle karşılaşılıyor.

Çalışan kadın her şeyden önce çocuk yuvası ve kreş yetersizliğiyle karşı karşıya geliyor. Ülkede 1-3 yaşlarındaki çocukların yalnız % 2'sine çocuk yuvalarında yer bulunabiliyor. Çocuk yuvaları durumu Avusturya'nın tek tek federal illerinde başka başkadır. Genellikle Avusturya çocuklarının ortalama % 40'ı kadarı çocuk yuvalarına alınabiliyor. Tam ücretli analık izni süresi 16 haftadır. 1977 yılı başından beri yürürlükte olan uygulamaya göre, çocuğu hastalanan ana veya baba bir hafta izin alabilmektedir.

En sonra 1975 yılında aile hukuku reformu çalışmalarına başlandı. Ülkede halen yürürlükte olan aile hukuku 1811 yılından beri sürüyor. Erkeğin ailenin başı olduğu ataerkil kuralının yerine, kadın ile erkek arasında partnörlük ilişkileri öngören madde getirilmiş bulunuyor.

Kadının gerçekten özgürlüğünün kesin önkoşulu, toplumsal koşulların kökten değişmesidir.

Susanne Sohn

TKP Konferansında MK Politik Büro üyesi A. Saydan yoldaşın okuduğu Parti Platformu

GİRİŞ

Emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı işçi sınıfının öncülüğünde geniş emekçi yığınlarının sürdürdüğü sınıf savaşı sürekli geliyor. Platformda, bu savaşımın günlük ayrıntılarına inme olanağı yoktur. Bundan ötürü, burada, genel ilkelerin ışığında başlıca sorunların çözümü yapılmış, ve TKP'nin önünde açılan perspektifler saptanmıştır.

TKP, bu platformda belirtilen doğrultuda çalışmalarını bundan böyle daha da yoğun ve daha da düzenli olarak sürdürecektir. Partinin gelişmesine uygun olarak, çalışma tarzını geliştirmek, devrimci atılganlıkla bilimselliği daha üst düzeyde bağdaştırmak zorunludur. TKP ortaya çıkacak her yeni durumu, ve belirecek her sorunu Marksizm-Leninizmin ışığında, parti programı temelinde bilimsel araştırmalara dayanan teorik çalışmalarla çözmek için gereken bütün önlemleri alacak, gerekli organları, araştırma ve çeviri bürolarını oluşturacak, var olanlarını güçlendirecektir.

KAPİTALİZMİN GENEL BUNALIMI VE BAZI SONUÇLARI

Kapitalizmin devresel bunalımları, onun genel bunalımıyla içiçe girmiştir. Bu bunalımlar günümüzde yeni bazı özellikler taşıyor. Öte yandan, dünya sosyalist sistemi, dünya komünist ve işçi hareketi ve ulusal kurtuluş hareketleri sağlam ve sıhhatli bir gelişme göstermektedirler. Ülkemizdeki gelişmeler, dünya ölçüsündeki gelişme sürecinin diyalektiği çerçevesi içindedir.

Devlet tekelleri kapitalizminde işçi sınıfının ve emekçi yığınların, burjuvazinin tekelleri olmayan kesiminin, tekelleri burjuvaziyle ilişkileri arttığı gibi, tekelleri kapitalizmin uluslararası grupları arasındaki ilişkiler de artmaktadır.

Kapitalizmin sürekli bunalımları zaman zaman sertleşmekte, derinleş-

mektedir. Fakat bunalım süreklilik niteliğini kaybetmemektedir. Bu aşamada kapitalizmin toplumun artan nüfusuna yeni iş imkânları yaratma ve hızla artan nüfusun sosyal ihtiyaçlarını karşılama olanaklarından daha geniş ölçüde yoksun duruma geldiği görülmektedir. İşsizlik, kapitalizmin hiçbir zaman çözümliyemediği bir sorundur. Kapitalist düzende her zaman bir işsizler ordusu var olmuştur. Bu da sömürü düzeninin yasallığı, yani kapitalizmin, emekçi yığınlarını sömürmenin bir yöntemi olarak belirmiştir. Fakat kapitalizmin bugünkü bunalım döneminde, işsizler ordusu bizzat kapitalist düzenin temellerini sarsacak ölçüler alıyor; kapitalizm için sömürüyü kolaylaştıran bir unsurken, bizzat kapitalizmin temellerini sarsan bir tehlikeye dönüşüyor.

Kapitalizmin süregen bunalımının günümüzdeki niteliklerinden biri de enflasyonun özelliğindedir. Eski bunalımlarda olduğu gibi, fiyatlar hızla düşmüyor, büyük tekellerin iflâsları birbirini izlemiyor. Tersine, işsizlik artarken fiyatlar da yükseliyor. İflâslar daha fazla küçük ve orta işletmelerde yoğunlaşıyor. Bu da, tekellerde sermaye birikimini daha da yoğunlaştıran bir unsur olarak beliriyor. Öte yandan büyük tekellerin elde ettiği kârlar ve birikimler durmadan artıyor. Bir yandan da işçi hareketinin güçlenmesi sayesinde işçi sınıfı burjuvaziyi daha geniş ölçüde ödünlere zorluyor. Bu yoldan çalışan ve işsiz kalan yığınlar belirli bir satın alma gücünü elde tutuyor. Sürekli olarak azalmakla beraber, bu satın alma gücü eski bunalımlarda görülen sıfır noktasına yaklaşmak durumuna henüz gelmemiştir. Bu gelişmede bilimsel teknik devrimin bulgularının üretime belli ölçüde uygulanması ve yeni sömürgecilik yöntemleri önemli bir rol oynuyor.

Hammaddelerin, özellikle petrol fiyatlarının artması, bir yandan da uluslararası tekellere yeni yeni astronomik vurgunlar vurmak, sanayi mamullerinin fiyatlarını büyük ölçüde arttırmak ve etkilerinde bulunan hammadde üreten ülkeleri karşılıklı fiyat artışı kısır döngüsüne çekmek, bu yönden hem bu ülkeler emekçilerini, hem de kendi ülkelerinin emekçilerini daha geniş ölçüde sömürmek olanaklarını sağlıyor.

Kapitalizmin bunalımının derinleşmesi yeryüzünde gerici dikta rejimlerini, gerici, neo-faşist ve faşist akımları körüklüyor; yumuşama sürecine karşı soğuk harpçi politikayı sürdürme eğilimleri başkaldırıyor.

Sovyetler Birliği'nin Hitler Almanyası üzerindeki tarihsel zaferi sonucunda faşizm bir devlet sistemi olarak hemen hemen Avrupa haritasından silinmiştir. İspanya'da bugün Franko'culuğun can çekişen kalıntıları vardır. Şili'de ve Güney Amerika ülkelerinin bazılarında askersel-faşist rejimler vardır, veya faşist yöntemler uygulanmaktadır. Emperyalizm yeryüzünde kaldığı müddetçe de halkların, özellikle emperyalizmin sistemlerine bağlanmış olan Türkiye gibi az gelişmiş ülkelerin tepesinden faşist tehlikenin

Damokles kılıcı eksik olmayacaktır. Çünkü faşist yöntemleri, aşırı gerici iktidarları ihraç eden, destekleyen emperyalizmdir. Ama emperyalizmin bu olanakları da gün geçtikçe daralıyor. Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin gittikçe güçlenmeleri, uluslararası politik alanda otoritelerinin, etkinliklerinin artması, dünya barışının güçlenmesi, kapitalist ülkelerde, işçi sınıfının tekellerin egemenliğine karşı sınıf savaşımının gelişmesi, dünya anti-emperyalist kurtuluş savaşlarının güçlenmesi, emperyalizmin aşırı gerici faşist rejimleri halklara dayatma olanaklarını azaltıyor.

Barış savaşımı faşizme karşı savaştan ayrılmaz. Sovyetler Birliği başta olmak üzere, öteki sosyalist ülkelerin, dünya komünist ve işçi hareketinin ardıcıl, barışçı ve hakların güvenliğini sağlamlaştırma politikasının başarısı, Avrupa devletleriyle, Birleşik Amerika ve Kanada'nın katıldığı Helsinki Konferansı'nda doruk noktasına yükseldi. Ancak Demirel ortaklığı ve onun dayandığı NATO'cu emperyalist güçler, en başta Amerikan emperyalistleri Helsinki kararlarını daha mürekkebi kurumadan inkâr etmeye kalktılar. Onların herhangi bir bağlayıcı niteliği bulunmadığını ilân etmede acele ettiler. Bunun yanı sıra, sözde «insan haklarını» bahane ederek, Sovyetler Birliği'ne, öteki sosyalist ülkelere karşı yalan ve iftira kampanyası açtılar. Bundan ötürü Helsinki kararlarının tüm olarak uygulanması, gerginliği azaltma sürecinin dönüşsüz kılınması, barış savaşının geniş emekçi yığınlarına maledilmesine bağlıdır.

Emperyalizm, çöküşünün hızlandığı çağımızda, dünya devrimci sürecini frenlemek için bir müttefik buldu. Bu müttefik, Çin'in bugünkü yöneticileri Maoculardır. Bu grubun sosyalist ülkelere, dünya komünist ve işçi hareketine, ulusal kurtuluş hareketlerine karşı ihaneti olmasaydı, bugün yer yüzünün politik haritası bambaşka olacaktı. Bu haritada sosyalist ve demokratik örgütlerin ve güçlerin yeri daha büyük, emperyalizmin politik etki alanı daha dar ve çöküntü süreci daha hızlı ve kesin olacaktı.

Dünyanın her tarafında Şili'de, Angola'da, Portekiz'de olduğu gibi Maocular Türkiye'de de emperyalizmin, büyük burjuvazinin, saldırgan faşist grupların komünistlere ve öteki yurtseverlere karşı provokasyonlarda, saldırılarda yardımcıları durumuna gelmişlerdir. Harpçiliğe, soğuk harpçiliğe, gericiliğe faşist akımlara, yöntemlere karşı memleket ve dünya ölçüsünde eylem birliği sorunlarını ele alırken bu gerçek gözönünde tutulmalıdır.

DÜNYA KOMÜNİST VE İŞÇİ HAREKETİ VE TKP

TKP, dünya komünist ve işçi hareketinin ayrılmaz bir parçasıdır, onun bir bölümüdür; proletarya enternasyonalizmine sınıksız bağlıdır; Marksizmi-

Leninizmi, Türkiye'nin özel koşullarını, tarihsel şartlarını gözönünde tutarak yaratıcı bir biçimde uygular. TKP, dünya komünist ve işçi hareketinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri üzerinde birliğinin güçlenmesi için savaşıır. Bugün yeryüzünde anti-emperyalist güçlerin öncüsü, dünya komünist ve işçi hareketidir. Komünist hareketinin gücü, birliğinin korunmasında ve geliştirilmesindedir. Bunun içindir ki, emperyalizmin kurmayları bu birliği bozmak ve parçalamak için her türlü yöntemleri kullanmaktadırlar.

Sınıf düşmanlarımızın, emperyalizmin uluslararası örgütleri vardır. Bir yandan NATO, SENTO gibi askersel, politik örgütleri olduğu gibi, uluslararası tekellerle de sosyalist ülkeler dışında kalan bütün emekçi yığınlarının sömürmekte ve baskı altında tutmaktadırlar. Büyük tekellerin bu uluslararası örgütlerine karşı proletarya enternasyonalizmini inkâr etmek, yahut ona sosyal demokratik bir içerik vermek, işçi sınıfını enternasyonalist dayanışma gibi devrimci bir silâhtan yoksun bırakmak anlamına gelir.

29 Avrupa komünist ve işçi partisinin anti-emperyalist, barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerlemeden yana bir ortak belgeyi kabul etmeleri, Avrupa ve dünya devrim süreci, işçi ve ulusal bağımsızlık hareketleri için önemli bir kazanımdır.

TKP, bu kazanımı daha da pekiştirmek, Avrupa ve dünya komünist ve işçi hareketi içinde proletarya enternasyonalizmini Marksizm-Leninizm ilkelerine göre işbirliği ve dayanışmayı daha da geliştirmek, emperyalizme, tekellere ve yerli ortaklarına karşı keskin bir silâh olan proletarya enternasyonalizmini elden bırakmamak, tersine onu daha da geliştirmek, güçlendirmek için elinden geleni yapmaya devam edecektir.

DÜNYA SOSYALIST SİSTEMİ VE TKP

Sosyalist ülkelerdeki kardeş partilerin kongreleri, dünya devrim hareketinin en büyük kazanımı olan Sovyetler Birliği'nin, dünya sosyalist topluluğunun başarılarının bilânçosunu sergilemekte ve yeni perspektiflerin plânlarını çizmekte, gelişmekte olan sosyalist toplum sisteminin güçlendirilmesi ve komünist toplumun maddi temellerinin atılmasını planlaştırmaktadır. Sosyalist ülkelerdeki kardeş partilerin kongreleri, Türkiye devrim hareketi için de büyük bir önem kazanmaktadır. TKP, sosyalist ülkelerdeki devrimci gelişme ve birikimleri yakından izlemeyi ve Türkiye devrim hareketine yansıtmayı ulusal ve enternasyonalist bir ödev bilir.

Dünya sosyalist devletler topluluğu, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin doğal bir sonucu olarak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra faşizmin yıkılmasıyla kurulmuştur. Bu kuruluş, Sovyetler Birliği'nin iki yönlü kurtarıcı

niteliğini yansıtır. Sovyetler Birliği'nin kurtardığı ülkelerde halklar faşizmin zulmünden kurtuldukları gibi, kapitalizmin sömürsünden kurtulmak ve sosyalist toplum düzenini kurmak olanaklarını da bulmuşlardır. Sosyalist ülkeler topluluğu, insanlığın kurtuluş yolunda elde ettiği en büyük kazanımdır. Sosyalist ülkeler İkinci Dünya Savaşının sonucunda çok zor koşullar altında dünya politik sahnesinde yer almalarına karşın sosyalizm ilkelerinin canlı ve yaratıcı uygulanması, Sovyetler Birliği'yle yakın dostluk ve sürekli bir barış politikası sonucunda hızlı bir gelişme gösterdiler ve dünyadaki gelişmeleri olumlu yönde etkileyen tarihsel bir varlık niteliğini kazandılar. Bugün artık komünist toplum düzenine geçmek bir hayal değil, sosyalist ülkelerin önünde planlı, bilimsel bir gerçek olarak durmaktadır. Emperyalizmin yıkılma süreci de, dünya sosyalist devletler topluluğunun varlığı sayesinde elle tutulur, gözle görülür bir gerçek haline gelmiştir. Bundan ötürü, gidiş, dünya emekçilerinin, insanlığın kapitalizmden, emperyalizmden kurtuluşu yönündedir.

Faşist yöntemlerle anti-komünizm ve anti-sovyetizm ve genellikle sosyalist ülkelere karşı yalan ve iftira kampanyası, yapışık kardeşlerdir. Sovyetler Birliği dünya devrim sürecinin temel dayanağı olduğu için anti-sovyetizmin halklara karşı yürütülen savaşımında özel bir yeri vardır.

TKP, anti-sovyetizme karşı savaşmayı, anti-sovyetizmi yürütenleri de-maske etmeyi, demokrasi ve sosyalizm savaşının, ulusal kurtuluş hareketinin ayrılmaz bir parçası sayar. Anti-komünizm için de aynı şey geçerlidir. Türkiye'nin gerek Sovyetler Birliği'yle, gerekse öteki sosyalist ülkelerle politik, ekonomik ve kültürel bağlarının artması için çaba harcamak da, TKP'nin şaşmaz amaçları arasındadır.

İnanıyoruz ki, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler güçlendikçe dünya devrim süreci daha da hızlanacak, bu arada halkımızın kurtuluş savaşını daha elverişli koşullarda yürütmenin olanakları yaratılacaktır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin XXV. Kongresi, dünya barışına, komünist ve işçi hareketlerine yeni perspektifler açtı. XXIV. Kongrede kabul edilen barış programını daha da genişletti ve geliştirdi. Barışın ve güvenliğin sağlanması yönünde yeni gelişmelere yol açtı. Anti-sovyetizme karşı savaşmak, Sovyetler Birliği'ni bütün yönleriyle halkımıza tanıtmak politikamızda XXV. Kongre kararları, özellikle Brejnev yoldaşın konuşması bize ışık tutacaktır.

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİ VE TKP

Çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır. Aynı zamanda, ulusal kurtuluş hareketlerinin amaçlarına ulaştığı, halkların, emperyalizmin bo-

yunduruğunu kırdığı ve emperyalizmin çöküş sürecinin hızlandığı çağdır. Ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesinde ve bu hareketlerin giderek Marksizm-Leninizm ilkeleri temelinde sosyalizme yönelmesinde dünya sosyalist sisteminin varlığı çözümleyici bir rol oynuyor. Bunun en somut örneğini Angola'da gördük.

Anti-emperyalist, ulusal kurtuluş hareketlerinin doğru ve sosyalizme açılan bir doğrultuda gelişmesi, ulusal bağımsızlığına kavuşmuş Asya-Afrika ülkelerinde kapitalist olmayan gelişme yolundan sosyalizme doğru ilerleyebilmesi için bazı koşulların yerine getirilmesi bir zorunluktur.

– Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle içten dostluk ilişkileri kurmak. Başlıca bu ülkelerin politik, ekonomik, teknik yardımlarını sağlamak. Bu yardımlara dayanarak gerçek bir kalkınma ve sanayileşme programı uygulamak. Dünya komünist ve işçi hareketiyle, barış hareketi ve ulusal kurtuluş için savaştan öteki halklarla yakın bağlar kurmak, dayanışmak.

– Anti-emperyalist savaşımında ve iktidarda, işçi sınıfının politik ve sınıfsal ve yığınsal sendikal örgütlerinin önemli ölçüde yer almasını ve hegemonyasını sağlamak, geniş köy emekçileriyle bağlaşıklık kurmak.

– Bütün demokratik ve anti-emperyalist güçlerin, anti-emperyalist demokratik bir platformda eylem birliğini sağlamak.

– Halkların kurtuluşuna karşı emperyalizmin müttefiki durumuna girmiş olan Pekin yöneticilerine, Mao'culara karşı ardıcıl bir savaşım yürütmek.

TKP'ne göre, kurtuluş hareketlerinin, anti-emperyalist ve sosyalizme açılan bir raya oturabilmesi için bu koşulların olması zorunluktur. Son yıllarda halkların, özellikle Viyetnam, Laos, Mozambik ve Angola halklarının tarihsel zaferi bu koşulları yerine getirmeye bağlı olarak gerçekleşmiştir. Ve bu koşullar diğer deneyimlerin yanısıra bu tarihsel zaferlerden de çıkarılmıştır. Bu koşulların tam olarak yerine getirilmediği yerlerde, halkların ulusal kurtuluş hareketlerinin başarısızlığa uğradığı, emperyalizmin bu ülkelere yeniden sızmak ve oralarda yerleşmek olanaklarını bulduğu görülmektedir. Bu gibi bir gelişmeye her şeyden önce Türkiye'de tanık olduk. Burjuvazinin ulusal kurtuluştan sonra, kapitalizm yoluna koyulması, TKP'nin yasaklanması, komünistlere ve öteki demokratik akımlara karşı faşist yasal önlemlerin yerleştirilmesi, sonuç olarak, Türkiye'de emperyalizmin ve onun ortağı durumunda olan büyük burjuvazinin egemenliğini yaratmıştır. Günümüzde bu gibi bir gelişmeyi bazı Arap ülkelerinde de görüyoruz.

TKP, anti-emperyalist, demokratik, ulusal kurtuluş hareketlerini elindeki bütün araçlarla destekliyor. Bu hareketlerin gelişme ve başarıya ulaşma yasalıklarının iyi bellemeli ve Marksçı-Leninci bu ilkelere bağlı kalmalıdır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki tekellerin hammadde kaynağı olan az-

gelişmiş ülkeleri talanı daha da pekleşiyor. 1955–1975 yılları arasında tekellerin az gelişmiş ülkelere alacakları üç mislinden fazla artmıştır. Gelişmiş kapitalist ülkelerin az gelişmiş ülkelere yaptıkları sözde yardımın % 40'ı harp masraflarına, silâhlanmaya, % 30'u polis ve baskı kuvvetlerine gitmektedir.

Gelişmiş kapitalist ülkeler son yıllar içinde az gelişmiş ülkelere karşı uyguladıkları yöntemlerde bazı değişiklikler yapmak zorunda kaldılar. Kendileri için eskimiş olan, daha doğrusu daha fazla el emeğine ihtiyaç olan sanayii, az gelişmiş ülkelere aktarmaya koyuldular. Bir yandan bu ülkelerdeki ucuz işgücünden yararlanmak, bir yandan tüketim pazarlarını elde tutmak istiyorlar. Modern teknolojiyi, modern üretim araçlarını ve üretimi kendi tekellerinde tutmaya devam ediyorlar. Böylece uluslararası tekeller, bir yandan az gelişmiş ülkeleri kapitalizm yolunda tutmak, bir yandan da o ülkelerin ekonomisinin kendilerine bağıllığını daha da arttırmak ve bu ülkelere daha geniş ölçülerde egemen olmak amaçlarını güdüyorlar.

Yaptıkları yatırımlardan giderek daha fazla kâr sağlamaktadırlar. 1965 yılında, yapılan yatırımlara kıyasla elde edilen kâr, 5,1 kat fazlayken, bu oran 1970 yılında 11,3'e yükselmiştir. Ayrıca gelişmiş kapitalist ülkeler az gelişmiş ülkelerin yetişkin uzman kadrolarını da almaktadırlar. 1960 ile 1970 yılları arasında az gelişmiş ülkelere yalnız Birleşik Amerika'ya 6 bin 500 bilgin, 13 bin hekim, 19 bin 300 mühendis göçetmiştir.

BUNALIMIN ARTMASI, SINIF ÇELİŞKİLERİNİN KESKİNLEŞMESİ, FAŞİST YÖNTEMLERİN YOĞUNLAŞMASI

Türkiye'de kapitalizmin ana çelişkileri keskinleşiyor. Emekle sermaye (işçi sınıfının ile burjuvazi) arasındaki çelişki sertleşiyor. Aynı zamanda, bir yanda yerli ortaklarıyla emperyalizm, bir yanda da işçi sınıfı, bütün emekçi halk, orta tabakaları ve çıkarları emperyalizm ile, yerli ve yabancı tekellerle objektif olarak çatışan burjuvazi, yani ulusal burjuvazi arasındaki çelişki de keskinleşiyor.

Tekelci kapitalizmin günümüzdeki bunalımının bütün niteliklerini Türkiye'de de görüyoruz. Kapitalizmin gelişmiş kapitalist ülkelerdeki nitelikleriyle Türkiye'deki nitelikleri, tarihsel koşulları birbirinden bazı ayrımlar gösterir. Türkiye'deki tekелci sermaye, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki tekелci sermayenin, yerli büyük burjuvazi ve toprak beyleriyle ittifakının ürünüdür ve Türkiye koşullarında bir uzantısıdır. Yüksek birikim hırsı, sömürünün kapsamını gittikçe genişletmek, Türkiye sermayesine de egemendir. Az gelişmiş, demokratik gelenekleri zayıf bir ülke olan Türkiye'de tekелci sermayenin görüntüleri bir yandan hazineyi, devlet fonlarını talan etmeye kadar

uzanan bir kasırga vurgunculuğu, bir yandan da faşist yöntemler ve açık bir baskı biçiminde beliriyor. Tekelci burjuvazi, emperyalizmin, uluslararası tekellerin dayanağı olmadan sınıfsal varlığını ve politik egemenliğini sürdüremeyeceğini görüyor. Egemen çevrelerin, işbirlikçi burjuvazinin emperyalizmle bütünleşme sürecinde sürekli bir tırmanma vardır.

Gerici hükümetler ve egemen çevreler yabancı tekellerle ekonomik, politik bakımdan bağlıdır. Egemen çevreler geniş ölçüde yabancı sermaye getirmek için çaba harcamaktadırlar. Demirel hükümeti, 1975 yılı son aylarıyla, 1976 yılının ilk ayında 4 milyar 100 milyon liralık yatırım için yabancı sermayeye izin vermiştir. Bu miktar, son 20 yıl içinde gelen yabancı sermayenin % 43'ünü oluşturmaktadır. Yatırım izni alan 13 yabancı ortaklık toplam 1 milyar 774 milyonluk sermaye ile 4 milyar 100 milyon liralık yatırım yapmayı planlamaktadır. Hükümet, bu planları finanse etmek için de, Federal Almanya başta olmak üzere, Ortak Pazar ülkelerinden yeni krediler istemektedir. Ortak Pazar ise, bu kredileri vermeyi Türkiye'nin yabancı sermayeye kapılarını daha geniş açmak şartına bağlamaktadır. Demirel hükümeti, Türkiye'de var olan 21 yabancı firmanın yatırımlarını genişletme önerilerini kabul ederek, ayrıca 13 yabancı firmaya yeni yatırım olanakları tanıyarak Ortak Pazar'ın bu şartlarını kabul etmiştir.

Türkiye bugün artık emperyalizmin yalnız ucuz hammadde, ucuz işgücü ve sanayi üretiminin pahalı sürüm pazarı değildir. Aynı zamanda sanayileşme programı da, makinesinden hammadmesine kadar emperyalist tekelere bağlanmış bir ülkedir. Türkiye'nin ithal ettiği hammadde yılda 2 milyar doları aşmaktadır. Sanayi ürünü ihracatı ise 1974 yılında 590 milyon dolar, 1975 yılında 760 milyon dolar civarındadır. Oysa sanayi ülkeleri kişi başına yılda 300-800 dolar tutarında ihracat yapmaktadır. Buna göre, Türkiye'nin en az 12 milyar dolarlık bir ihracat yapması gerekirdi. Rakamlar gösteriyor ki, Türkiye hammadde ithal edip sanayi ürünü satan bir ülke olmak bir yana, kendi acil ihtiyaçları için bile hammadde yönünden dışa bağlı hale gelmiş bir ülkedir.

İşbirlikçi burjuvazinin, memleketi eskisi gibi yönetmek, aynı zamanda ulusal sorunların üstesinden gelmek yeteneğini tamamen yitirdiği artık açıkça ortadadır. Bu gerçeği geniş emekçi yığınları da görmeye başlamıştır. Genel ve yerel seçimlerde bile bu gerçek belirlemektedir. Burjuvazinin sola açılan kolu, ulusal burjuvazinin politik örgütü ancak düzeni değiştirme sloganlarıyla emekçi yığınlarının oylarını toplamakta daha büyük başarı gösteriyor. Emekçi yığınları, özellikle, işçi sınıfının önemli bir kesimi AP ve öteki gerici parti yöneticilerinden yüz çeviriyorlar.

Emperyalizme, onun saldırgan, soğuk harpçi ve sömürücü örgütlerine bağlı burjuvazi İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, uluslararası emperyalist tekellerin, yerli holdinglerin, büyük toprak beylerinin yararına sür-

dürdüğü politikayla memleketi bunalımdan bunalıma sürükledi, Sürekli ekonomik, politik, sosyal depremlere sebep oldu. Ekonomik, politik, sosyal bunalımlar derinleşti. Enflasyon, pahalılık, yoksulluk, işsizlik durmadan arttı. Buna karşılık yerli, yabancı tekeller büyük birikimler sağladı.

Demirel ortaklığını oluşturan partilerin yöneticileri hem kendilerinin, yani temsil ettikleri zümrelerin, hem de emperyalizmin Türkiye halkıyla olan çelişkilerini ve bu çelişkilerden doğan derin bunalımları faşist yöntemlerle, kanlı saldırılarla, cinayetlerle çözümlenmeyi deniyorlar.

Hükümet ve onun dayanağı olan çevreler faşist terörün en örgütlü ve yığınsal ucunu işçi sınıfına çevirmişlerdir. Seydişehir-TARIŞ, Bursa-TOFAŞ, İskenderun Demir-Çelik'de olduğu gibi gerçek sendikacılara, sendikalara, işçi militanlarına karşı kanlı bir terör ve yıldırma politikası yürütmeye kalkışmaları, yani faşist yöntemleri sarı sendikacıların, Maoocuların da yardımıyla işçi sınıfına karşı yığınsal bir ölçüde uygulamaya başlamaları, büyük sermaye çevrelerinin ve onun baskı aracı olan Demirel ortaklığının faşist yöntemlerden neyi beklediklerini ve esas hedeflerinin ne olduğunu açıkça gösteriyor. Hatta perspektiflerinde faşist tırmanmayı doruğuna ulaştırmak, açık, çıplak bir faşist yönetim kurmak plânları da vardır. Bu plân gereğince, hükümeti oluşturan partilerin yöneticileri hızla devlet organlarına, bu arada silâhli kuvvetlere tümüyle egemen olmak, oralarda kilit noktalarını tutmak çabasında dırlar. Bu çabalarında bazı sonuçlar elde ediyorlar, fakat bu çabalar onların işçi sınıfı ve emekçi yığınlarıyla olan çelişkilerini daha da siviriliyor. Bu süreç içinde orta tabakalar ve tekeli olmayan burjuvazi ile, tekeli burjuvazi arasında ayrışmalar derinleşiyor. Bu ayrışmalar politik düzeyde zaman zaman kanlı bir nitelik alan çatışmalara dönüşüyor.

Yalnız şu gerçeği unutmamak gerek; bütün çelişki ve çatışmalara rağmen burjuvazinin iki kolu günün birinde karşılıklı kompromislerle (ödünlerle) anlaşabilirler, bir araya gelebilirler. Demirel ortaklığını oluşturan partilerin yöneticileri arasında da iç boğuşmalar, zümresel çelişkiler vardır. Fakat bunların işçi sınıfına ve bütün anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik güçlere karşı anti-komünizm temelinde birleşmiş oldukları da ortadadır.

FAŞİST TIRMANIŞA KARŞI ORTAK EYLEMİN GELİŞİMİ

Egemen çevrelerin faşist yöntemleri uygulamaları ve bu yönde durmadan tırmanmaya koyulmaları emperyalizmin kışkırtma ve soğuk harp politikasına yakından bağlıdır. Bu tırmanmanın amacı, bir yandan işçi hareketini ezmek, bir yandan da büyük burjuvazinin tekeller dışı burjuvaziye çelişkilerini zor yöntemleriyle çözmektir.

Bu durum, genellikle çıkarları tekellerle çatışan burjuvazinin, orta

tabakaların demokratik bir tutum takınması ile sonuçlanıyor. Kısmen ulusal burjuvaziyi ve genellikle orta tabakaları, örneğin, anti-faşist, anti-emperyalist bazı noktalarda işçi sınıfına, onun sendikal ve politik örgütlerine yaklaşıyor. İktidarın faşist tırmanmasının somut bir yönü olan Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne karşı bazı CHP yöneticilerinin çabalarını, işçi sınıfı ve onun devrimci örgütleriyle aynı paralele getirmeleri bu gelişmenin bir örneğidir. Bu yaklaşma, bugüne dek üst düzeyde eylem birliğine dönüşmedi. Ortak bir platforma orturtulmadı. Bunun nedenleri değişiktiir. Toplumsal gelişme yasallığının bu gibi bir ortaklığa zorlamasına rağmen bazı solcuların, legal sosyalistlerin bu gelişmeyi gereği gibi değerlendirememeleri, burjuvazideki ayrışmaları Marksçı-Leninci bir açıdan tahlil edememeleri CHP yöneticilerine sektir bir tutumla yaşamaları, yani CHP'nin anti-faşist tutumlarının sosyal-politik anlamını kavrayamamaları, bunun yanısıra, ulusal burjuvazinin ürkekliği, yalpalamaları, bu gibi bir ortak eyleme varılamamasında önemli bir rol oynuyor.

Günümüzde eylem birliğini engellemenin başlıca yöntemlerinden biri TKP'ni sınıf savaşından tecrit etme çabalarıdır. Demokratik, anti-emperyalist güçlerin birliğini her ne biçimde olursa olsun engellemek, ancak burjuvazinin stratejik hedeflerine hizmet etmektir.

Devrimci sendikaların DGM'ne karşı zincirleme gösteri ve mitingler tertiplemesi ve işçi sınıfının genel greve gitmesi iktidarın faşist tırmanmasına karşı savaşımı daha yüksek bir aşamaya ulaştırdı. Hemen hemen bütün sendikalar, gençlik ve aydın örgütleri bu savaşımı destekledi. Bu ortak direniş, ulusal düzeyde, ortak bir platformun ve eylem birliğinin ilk adımlarını oluşturdu.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne karşı verilen savaşta işçi sınıfının öncü, politik örgütü TKP'nde ve sınıfsal sendikal örgütünün saflarında daha geniş ölçüde birliğini sağlama olanakları yaratıldı. İşçi sınıfının politik, sendikal birliğinin sağlanması yönünde bu çok önemli bir kazanımdır. Bu kazanımı daha da geliştirmek, genişletmek, işçi sınıfının ideolojik, politik birliğini sınıf savaşında daha da güçlendirmek TKP'nin, bütün militan kadronun başta gelen ödevidir.

Cumhuriyet tarihinde ilk defa işbirlikçi burjuvazi Mecliste parmak çoğunluğunu, hükümeti ve egemenliği elde tuttuğu, devlet organlarına hükmettiği halde gerici, anti-demokratik ve faşist nitelikte bir yasayı, yani DGM yasasını çıkaramamıştır. Bu, işçi sınıfının ve onun müttefikleri durumunda olan öteki devrimci güçlerin önemli bir deneyimidir. Ve elde edilmiş demokratik bir haktır. Bu hak, genel grev, yığınsal direnme ve dayanışmalar sayesinde fiilen elde edilmiştir. İşçi sınıfı, yasağa rağmen genel grev hakkını, DGM'ne karşı direnmek gibi politik bir amaçla kullanmıştır. Bu savaşımında elde edilen önemli kazanımlardan biri de, işçi sınıfının anti-emperyalist, anti-faşist ve demokratik hakları için savaşımında öncülü-

ğünün ve geniş emekçi yığınlarını toparlıyarak demokratik hedeflere doğru yöneltme gücünün bir daha ve açıkça belirmesidir. Teknik eleman, memur, avukat, gençlik ve kadın örgütlerinin sınıf savaşı içinde, işçi sınıfı etrafında biraraya gelmeleri, anti-emperyalist, anti-faşist ve demokratik haklar için verilen savaşta elde edilen önemli başarılarından biridir.

Büyük sermayeye, emperyalizme ve bunların oluşturduğu hükümet ortaklığına karşı bütün demokratik güçlerin anti-emperyalist, anti-faşist eylem birliğinin koşulları daha da kuvvetlendi, daha yüksek bir aşamaya ulaştı. Bugünkü aşamada bu kazanımı geliştirmek, güçlendirmek, ortak bir platforma oturtmak zorunluluktur.

Ne var ki, ortak bir düşmana karşı, ortak bir hedefe ulaşmak için yapılan ortak eylemin başarısına rağmen, bunun sürekliliği uğrunda çok sabırlı ve geniş kapsamlı politik bir eylem uygulamak gerekmektedir.

ÇIKIŞ YOLU

Savaşımın başta gelen hedefi Türkiye’de yerleşmiş olan emperyalizmin, işbirlikçilerinin, yabancı ve yerli tekellerin egemenliğine son vermektir. İşçi sınıfının ve köylü yığınların, orta katmanların ileri demokratik iktidarını kurmaktır. Ancak bu yolla, NATO, SENTO, Ortak Pazar gibi emperyalist blok ve örgütlerden çıkmak, blok dışı, barışçı bir dış politika izlemek; ekonomik bağımsızlığı elde etmek, sanayileşmek, demokratik toprak reformunu gerçekleştirmek, işçi sınıfına ve halka en geniş demokratik özgürlükleri ve hakları sağlamak mümkün olacaktır.

İşçi sınıfı emperyalizme, iç gericiliğe karşı, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için savaşta başı çekiyor. Bu savaşımında, ulusal demokratik cephede ve ileri demokratik iktidarda işçi sınıfının hegemonyası ileri-demokrasinin sosyalist devrim aşamasına varışını sağlayacaktır.

Demirel ortaklığının kurulduğu günlerde, TKP bu ortaklığın en kanlı basıncı yöntemlerine başvuracağını, sömürüyü daha da pekleştirmeye çalışacağını kamuoyuna duyurmuş ve bu hükümeti devirmenin başlıca yığın eylemleri yoluyla ileri demokratik bir hükümeti işbaşına getirmenin zorunluluğunu belirtmiş ve bu amaca yönelik her türlü yöntemi demokratik saymıştır. Böylesi bir hükümet sosyalizme açılan ileri demokratik bir düzene geçme savaşımında köprü başı olacaktır. TKP bu hedefi elindeki bütün araçlarla yığınlara maledebilmek için çalıştı. Bugün, işçi sınıfı, emekçi yığınlar grev, miting ve sokak gösterileri gibi yığınsal protesto ve direnme araçlarıyla bu hükümete ve onu destekleyen egemen çevrelere karşı çıkıyor. TKP bu savaşım içinde değişik, anti-emperyalist, demokratik güçler arasında yer yer meydana gelen eylem birliğini daha yüksek ve daha ileri

bir aşamaya ulaştırmak için savaştı, savaşıyor. TKP, bunu, ileri demokratik hükûmetin temelini oluşturacak olan Ulusal Demokratik Cephenin kurulmasında önemli bir halka sayıyor.

GÜNCEL HEDEF

1977 yılı, seçim yılıdır. Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne karşı elde edilen kazanımlardan hareket ederek seçim yılındaki savaşımızı daha geniş ölçüde örgütlemek ve hedeflerimize ulaşmak olanağı vardır. Genel seçimler konusundaki hedeflerimiz nelerdir? Gerici, faşist güçleri yenilgiye uğratmak, ileri demokrasi savaşımı için elverişli koşullar yaratmaktır. Bu hedefe ulaşabilmek için başta gelen sorunlardan biri de, genel seçimlere Demirel ortaklığındaki bu hükümetle gitmemek, seçimlerden önce eli yurtsever kanına bulaşmamış kişilerden oluşan bir hükümetin kurulmasını sağlamaktır. Bu gibi bir hükümetin ise başta gelen ödevleri şunlardır: Faşist çeteleri, Ülkü Ocakları'nı dağıtmak, bunların elebaşlarını, Türkeş gibi politikacıları, katilleri yargılamak, devlet organlarını faşistlerden, aşırı gericilerden temizlemek, 141-142 gibi faşist maddeleri, TKP'ne konan yasağı kaldırmak, seçim yasasında değişiklik yaparak, bugünkü sistem yerine orantılı, ulusal artık sistemini kabul etmek, seçmen yaşını 18'e indirmek, yurt dışındaki işçilere buldukları yerlerde oy hakkı tanımak, seçimlerde sandık ve can güvenliğini sağlamak. Seçim hükümetinin seçimlerden önce işbaşına gelmesini isteyen bütün yurtsever güçler bu politik amaçların gerçekleştirilmesinde birleşiyorlar. Bu amaçlara parlamento içi savaşımı, parlamento dışı yığınsal eylemlerle bağliyerek ulaşılabilir. Yığınları mitinglerle, gösterilerle, yürüyüşlerle seferber etmek, yarının ileri demokratik hükümetinin kurulmasının olanaklarını da genişletecektir. Bütün demokratik güçlerin, bu birleştirici noktaları vurguluyarak aralarında şimdiden diyaloglar kurma yoluna girmeleri, bu demokratik amaçlara ulaşmanın kaçınılmaz bir yöntemidir.

Anti-empyralist, anti-faşist, demokrasi ve toplumsal ilerlemeden, sosyalizmden yana güçler ancak bu gibi somut ve ortak hedefler etrafında yürüttükleri ortak savaşımı daha somut olarak ortak platform ve eylem birliğini geliştireceklerdir. Bu hareketin öncülüğünü yapmak, partimiz için çok önemli bir ödevi başarmak anlamına gelir. Partimiz bu yoldan işçi sınıfı saflarına emekçi yığınlar arasında daha geniş ölçüde yerleşmek ve onları daha geniş örgütlemek, yani tek kelimeyle, daha da güçlenmek olanaklarını bulacaktır.

Fakat TKP asla-seçimcilik, parlamentoculuk taktiğini benimsemiş, kapitalizmden sosyalizme geçişin yalnız bir yoldan olacağına inanmış değildir. Zaman, zemine göre zora dayanan ve dayanmayan taktikleri uygular, fakat zamansız çıkışlar, avantürizme, burjuvazinin işine yarıyan zamansız

silâhli eylemlere, Maoçu Troçkist taktiklerine karşıdır. Bunlara karşı sürekli bir ideolojik-politik savaşım yürütür. Öte yandan kapitalizm koşullarında, en demokratik burjuva yöntemleriyle yapılan seçimler bile, halkın tümünün gerçek iradesini yansıtmazlar. Halk gerçek, sonuna kadar özgür iradesini ancak kapitalizmin dolaylı, dolaysız baskılarından kurtulduktan sonra açığa vurabilir. Ama kapitalizm koşullarında, açık faşist terör altında yapılan seçimlerle, nispeten demokratik koşullarda yapılan seçimler arasında fark vardır. Bugünkü amacımız seçimden önce faşist terörün kaldırılması yukarda belirttiğimiz gibi, nispeten demokratik bir ortamın yaratılmasıdır.

İŞÇİ SINIFININ BİRLİĞİ VE TKP

İşçi sınıfı politik ve sendikal örgütleriyle, emperyalizme, yerli ortaklarına karşı yürütülen savaşımın başını çekiyor. Bu savaşımın örgütsel, ideolojik temel dayanağı olarak beliriyor. İşçi sınıfının geniş emekçi yığınları da kapsıyan savaşımı sonucunda Türkiye'de hızlı, devrimci bir birikim geliyor. İşçi sınıfının nitel ve nicel bakımlardan hızlı bir gelişme göstermesi; emperyalizme, yerli ortaklarına ve genellikle burjuvaziye karşı güttüğü sınıf savaşımının memleket gerçeklerine ve bilimsel bir temele oturması; bir yandan, işçi sınıfının kendi güncel ekonomik ve politik, demokratik haklarını sağlamaya koyulması, sömürü düzeninin geriletilmesi, bir yandan da bütün halkın demokratik haklarına sahip çıkması, büyük burjuvazi ve onun dayandığı emperyalist çevreleri telâşa düşürmektedir. Büyük sermaye çevrelerinin örgütleri, örneğin İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Ticaret ve Sanayi Odaları, Borsalar Birliği yönetici çevreleri ve bu çevrelere bağlı gerici basın ve ideologlar sık sık grev hakkının daha da kısıtlanması, toplu sözleşme sisteminin daha da daraltılması ve sermaye çevrelerinin yararına yön verilmesi için kampanya açıyorlar.

Günümüzde işçi direnişlerinde anti-emperyalist, anti-faşist şiarların yoğunlaşması, bir yandan da enternasyonalist dayanışmanın dile getirilmesi rastgele değildir. Türkiye'deki sınıf savaşımının niteliklerinden ve sonuçlarından biridir. İşçi sınıfı, 12 Mart'ı izleyen dönemde bütün zorluklara rağmen devrimci savaşımı sürdürdü. Gerçekten de başı çeken devrimci güç olduğunu ispatladı. 1976 yılında İstanbul'da 1 Mayıs'ın 53 yıldan beri ilk defa işçi sınıfının savaş, birlik ve enternasyonalist dayanışma günü olarak yığinsal biçimde kutlanması sınıf savaşımında işçi sınıfının düşmanlarını iyi seçtiğini ve yığinsal hareketleri örgütlilecek güçte olduğunu gösterdi. Halk değişik biçimlerde işçi sınıfının 1 Mayıs gününü desteklediğini açığa vurdu. Bu da işçi sınıfının öncü ve derleyici gücünün yeni bir belirtisidir.

1 Mayıs gösterileri işçi sınıfının uzun yıllardan beri sağladığı birikimin

ortaya çıkmasıdır. 1 Mayıs gösterisi işçi sınıfının iktidarı paylaşmak, egemenliği elde etmek ve memleket yönetimine ağırlığını koymak, memleketi anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik ve sosyalist hedeflere yönelmek olanaklarına sahip olduğunu ispatlamıştır. Genellikle grevler, gösteriler biçiminde gelişen işçi sınıfının direnişi memleketteki objektif şartlara bağlıdır. Fakat bu direnişin politik bilinç düzeyinin yükseltilmesinde, özellikle son yıllarda TKP'nin işçi sınıfını daha yoğun örgütlemeye koyulmasının, savaşımı politik hedeflere yöneltmesinin rolü büyüktür.

Bugün partimizin önünde duran temel ödevlerden biri, işçi sınıfının birliğini daha geniş ölçüde sağlamak ve bu yönde örgütsel ve ideolojik çalışmaları yoğunlaştırmaktır. Bunun paralelinde, bütün anti-emperyalist, anti-faşist demokratik güçlerin eylem birliğini de gerçekçi bir tabana oturtarak sağlamaya çalışmaktır. Sendikal planda sınıf sendikacılığının hızlı gelişmesi işçi sınıfının önemli bir kısmını çatısı altında birleştirmesi, Türk-İş başını tutan sarı sendikacıların demaske edilmesi, işçi sınıfının sendikal birliğine doğru attığı adımların başında gelmektedir.

Kapitalizm düzeninde, burjuvazinin egemenliğinde işçi sınıfının mutlak sayısal birliğinin sağlanması olanaksızdır. Hiç bir kapitalist ülkede bu gibi bir birlik sağlanamamıştır. Bunun değişik tarihsel ve sosyal nedenleri vardır. Bunlardan yararlanan burjuvazi ideolojik saldırıları, şovenist ve dinsel duyguları körükleyerek, değişik propaganda araçları ile küçük burjuva ideolojisini işçi sınıfının bir kısmına aşılamaı, işçi sınıfını bölmeyi başarıyor.

İşçi sınıfının çeşitli düzeylerdeki birlik biçimlerinden başlıcaları şunlardır:

İşçi sınıfının en bilinçli, en savaşkan kolunun TKP safılarında politik, ideolojik, örgütsel birliğini sağlamak. Bu birlik çevresinde işçi sınıfının öteki kesimlerini toplamak, kendi öz çıkarları için ortak savaşa sokmak, eylem birliğini sağlamak. Politik, dinsel inançlarına bakmadan, milliyet, ırk ayrımı gözetmeden, en geniş işçi yığınlarını sömürüye, baskılara karşı bir tek sınıfsal sendikal çatı altında toplamak, sendikal birliği sağlamak. Komünistlerin görevi, işçi sınıfını, savaşın içinde sınıf bilinciyle eğitmek, burjuvazinin işçi sınıfına aşılamaı istediği ideolojileri, ekonomizmi, reformizmi, sınıfların uzlaşması, sınıf barışı görüşünü, sarı sendikacılığı demaske ederek işçi sınıfının her düzeydeki birlik sınırının kapsamını durmadan genişletmektir.

İşçi sınıfının birliği için yürütölen savaşımında başta gelen sorunlardan biri de TKP'ne konan yasağın kaldırılması ve TKP'nin legale çıkmasıdır. TKP'nin legale çıkması, işçi sınıfının Marksizm-Leninizm temelinde ve kendi ideolojisi ile sınıf savaşımı yürütmesinin ve amaçlarına ulaşabilme-

sinin önemli bir unsurudur. TKP'nin yasal haklarını elde etmesiyle sağcı ve «solcu» oportünist akımlar eliyle işçi sınıfına yabancı ideolojilerin aşılması daha etkin biçimde önlenebilecek, işçi sınıfının politik birliğinin Marksizm-Leninizm ilkeleri üzerinde sağlanmasında daha ileri adımlar atılacaktır. İşçi sınıfının politik alanda birliği ancak Marksizm-Leninizm temelinde olduğu zamandır ki, bu güçlü savaşım işçi ve emekçi yığınlarının kurtuluşuna, sosyalizme açılan ileri demokratik bir düzen kurma hedeflerine varabilir.

Burjuvazinin ilerici kolu, TKP'nin güçlenmesine, etkinliğinin artmasına karşı duyarlıdır. Bundan ötürü, TKP'nin yasal haklarının tanınması yolundaki sesler, o yönden partimiz güçlendikçe daha çok gelmektedir. TKP, işçi sınıfı ve emekçi yığınları arasında daha geniş ölçüde örgütlendikçe, yani, parti güçlendikçe yasağı kaldırmak daha kolay olacaktır. Partiyi tecrit etme çabalarının kırılması, önemli ölçüde bütün demokratik güçlerle diyaloglar kurulmasına da bağlıdır. TKP bundan böyle de ayrırcı değil, birleştirici anti-emperyalist, anti-faşist birlik politikasını yürüterek, bu güçler arasında saygınlığını daha da arttıracak, bu da partinin legale çıkmasında etkili bir eleman olacaktır.

Hiçbir burjuva akımı, ne kadar demokratik olursa olsun, kendiliğinden TKP'ne konan yasağı kaldırmayacaktır. Bu yasağın kaldırılması ancak komünist partisinin güçlenmesi sayesinde, bizzat komünistler tarafından elde edilecektir.

ANTI-EMPERYALIST DEMOKRATİK GÜÇLERİN EYLEM BİRLİĞİ VE TKP

Emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı anti-emperyalist demokratik güçlerin eylem birliği, cephe kurma sorunları, çözümü hiç de basit olmayan karmaşık konulardır. Bu konularda genellemelerin, kolaylıklara sapmaların sorunların çözümüne yardım etmediğini, hatta onları daha da zorlaştırdığını deneyler gösteriyor. Anti-emperyalist, anti-faşist cephe sorunu az gelişmiş ülkelerde başka, gelişmiş kapitalist ülkelerde başka, ülkeden ülkeye başka koşullarda belirdiğinden Marksçı-Leninci ilkelerden şaşmamak şartıyla sorunları her ülkenin özelliklerine göre çözmek yoluna gidilmelidir. Örneğin; Irak, Suriye gibi ülkelerde cephe hareketinin gelişmesi yakından izlenmelidir.

Cephe hareketinin başta gelen sorunlarından biri, genellikle hareketin alacağı yöndür. Ulusal burjuvazinin mi, dolayısı ile genel olarak burjuvazinin mi, yoksa işçi sınıfının mı egemenliğini sağlamaya yönelmesindedir. Anti-emperyalist demokratik cephe hareketinin sosyal kurtuluşa dönüşmesi için başta gelen koşul, cephe hareketlerinde işçi sınıfının öncü

politik örgütünün, sendikal örgütlerinin ağır basması, harekette egemenliğin ulusal burjuvaziye terkedilmemesidir. Ancak böylece gerçek kurtuluşun, sosyalizmin yolları açılabilir. Ulusal kurtuluş savaşında Türk ulusal burjuvazisi egemenliği elden bırakmamak, onu işçi sınıfıyla paylaşmamak için TKP'ne karşı kanlı terörden bile geri durmamıştır.

Ancak bazı elverişsiz koşullarda cephe hareketinin, işçi sınıfının, emekçi halkın egemenlik ve iktidarına yönelik olmasını koşul olarak öne sürmek maksimalist bir politika olabilir. Böylesi bir politikayla çıkmak, bu koşullarda baş düşman emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı cephe hareketini parçalar. Bundan ötürü işçi sınıfının egemenliği gibi, stratejik bir hedefi gözden uzak tutmamak koşuluyla, emperyalizme ve faşizme karşı somut amaçlar için burjuvazinin ilerici koluyla ittifaklar kurulmasına sürekli çaba harcanmalıdır. Çünkü, emperyalizme ve onun müttefiki olan büyük burjuvaziye karşı elde edilen her demokratik hak, bu güçlerin gerilemesi, emekçi halkın ve en başta işçi sınıfının sınıf savaşında güçlenmesi anlamına gelir.

Kapitalist ülkelerde anti-emperyalist, demokratik cephe hareketlerinde burjuvazinin ilerici küçük burjuva akımlarıyla cephe kurmada sınıf savaşını sürdürüyor. Biçim değiştiriyor, başka başka koşullarda sürüyor.

İşçi sınıfının öncü örgütü, TKP'nin, devrimci sendikaların elde ettikleri başarılarla karşı, Devlet Güvenlik Mahkemeleri konusunda oluşan eylem birliği, anti-faşist, anti-emperyalist savaşın öteki alanlarına aktarılmadı. Bundan ötürü de, anti-emperyalist, anti-faşist demokratik güçler arasında eylem birliği anlayışının daha yüksek bir aşamaya ulaştırılması ve yaşama geçmesi önümüzde çözüm bekleyen bir sorun olarak kalıyor. Gerçekte TKP, legal sosyalist akımlar, devrimci gençlik, aydınlar, silâhli kuvvetlerdeki yurtseverler, faşizme ve emperyalizme karşı öteki demokratik güçler eylem birliğinden yanadırlar. Yalnız bazı sosyalist parti yöneticileri, sosyalist akımlar arasındaki bölünmüşlüğü işçi sınıfına yansıtmadığını ve iktidarın faşist tırmanmasında bunun bir rolü olmadığını iddia etmektedirler. Şüphe yok ki, bu sosyalistlerin yanılması, büyük burjuvazinin, komünist, sosyalist ve tüm ilerici güçleri bölme stratejisine yardım etmektedir. Ama, legal sosyalist akımlara bağlı olanların önemli bir kısmı faşizme ve emperyalizme karşı ortak eylemlere katılarak bazı yöneticilerin bu tutumlarını paylaşmadıklarını da göstermektedirler. Sol güçler arasında bazı çatışmaların, sürtüşmelerin olduğu bir gerçektir.

Legal sosyalist yöneticilerden bazılarının bilerek-bilmeyerek düştükleri TKP karşıtlığı, emperyalist egemen çevrelere yaramaktadır. Bu gerçeği belirtmek, Türkiye Komünist Partisi'nin sol ve legal sosyalist partilerin bazı yöneticilerine karşı yürüteceği ideolojik savaşın esas noktalarından biridir. Ancak, bu konuda bizim de üzerimize düşen görevler vardır. Sekterliğe

düşmeden Leninci bir politika izlememiz, eylem birliği politikamızın başarıya ulaşmasının koşullarından biridir.

Türkiye'de emperyalizme bağlı politik güçler, hükümet, yalnız faşist saldırganlarla, terörle, gerici generallerin, gizli-açık polisin, faşist çetelerin, büyük sermaye ve toprak beylerinin desteğiyle ayakta durmuyorlar. Onları ayakta tutan en önemli politik etken, gerçekte çoğunluk olan, emekçi yığınların desteğini kazanmış olan anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik güçlerin dağınık ve iç çatışmalarla bölünmüş olmalarıdır. Ayrıca bundan ötürü, emekçi yığınlarının yararına yürütülen savaşımın meyvalarını, geçici de olsa büyük ölçüde CHP'de beliren sosyal-demokrat akım toplamaktadır. Bu durum, Türkiye'de devrimci hareket için stratejik plânda bir kayıptır.

TKP'nin Programı, Türkiye'de ilerici, demokratik, anti-emperyalist güçlerin eylem birliğini sağlamak ve bu güçlerle birlikte ileri demokratik bir aşamaya geçmek perspektifiyle hazırlanmıştır. Bu hedefe ulaşmak için, değişik ilerici, yurtsever küçük burjuva akımlar ve legal sosyalist partilerle tartışmayı, fikrîsel ve ideolojik alana aktarmak zorunludur. Anti-komünizmin sınırlarını da iyi çizmek, iyi bilmek gerekir.

Anti-komünizm, büyük burjuvazinin, emperyalizmin, geniş emekçi yığınlarının demokratik haklarını çiğnemek, sömürü düzenini komünistlere ve bütün demokratik güçlere karşı yalan ve iftira kampanyasıyla, kanlı teröre, faşist saldırılara varan zorbalık yöntemleriyle sürdürmek amacı güden barış düşmanı, harpçi, kışkırtıcı politika ve ideolojik yöntemlerin tümüdür. Anti-komünizm en sömürücü, en gerici, tekelci çevrelerin, işbirlikçilerin ve faşistlerin egemenliklerini sürdürmek için bütün halka karşı kullandıkları bir silâh, bir saldırı yöntemidir. Ama bu konuda iç ayrışmalarına paralel olarak burjuvazi içinde farklı görüşler vardır. Tekeller dışında kalan burjuvazinin ve küçük burjuvazinin politik akımları sınıfsal bakımdan, işçi sınıfı egemenliğine ve sosyalizme karşıdılar. Fakat bu akımlardan bazıları sınıf savaşını kanlı yöntemlerle, faşizm ve onun ayrılmaz bir parçası olan anti-komünizmle yürütmekten yana değildiler. Bunlar genellikle, sınıfsal bakımdan Komünist Partisinin program ve politikasına karşı oldukları halde, Komünist Partisinin serbest bırakılmasından yanadılar. Bundan ötürü, Komünist Partisinin program ve politikasına karşı olan herkesi veya her örgütü anti-komünist olarak niteliyemeyiz. Dünya komünist ve işçi hareketinin eğilimi de bu merkezdedir. Ve bu eğilim, Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nda kabul edilen ana belgeye geçmiştir.

Bağlaşıklık sorununda konuyu böylesine geniş bir açıdan almak, ayrırcı noktalar üzerine değil, anti-emperyalist, anti-faşist demokratik hedefler etrafında birleştirici noktalar üzerinde durmak gerekmektedir. Ancak böylesi bir politikayla anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik güçlerin eylem birliğini sağlamak mümkündür.

ULUSAL SANAYİ

Devlet organlarına hakim olan emperyalizm ve işbirlikçileri Türkiye'nin ekonomik sorunlarına kendi yakın ve uzak hedeflerine göre yön vermektedirler. Bu plânlarda esas olan, yabancı sermayeye, yerli ortaklarına elden geldiği kadar büyük kârlar, vurgunlar sağlanması, bunun için de Türkiye'nin emperyalizmin bütün sistemleri, saldırı ve kışkırtma politikası, emperyalizmin global stratejisi içindeki yerinin korunması, sömürü düzeninin sürüp gitmesi ve emperyalistlerin sadakalarına muhtaç, gelişme hızı yetersiz, dışa bağımlı bir sanayiîni oluşturduğu bir ülke olarak kalmasıdır. Bu politika, geniş emekçi yığınlarının yoksullaşma sürecinin hızlanması, işsizliğin, iç ve dış göçlerin artmasıyla sonuçlanıyor. Sanayi plânlarının esas özelliği ambalajcılık, montajcılık, hafif ve tüketim sanayiînin geliştirilmesidir.

Ağır sanayi, başta Sovyetler Birliği'nin yardımıyla kuruluyor. Fakat egemen çevreler Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin, doğrudan doğruya devlete yapılan yardımları sayesinde ağır sanayiînin kurulmasını frenliyor, bu yardımların daha da artmasını sınıfsal çıkarlarına aykırı buluyorlar. Yerli büyük sermayenin yabancı sermaye ile işbirliği halinde kurduğu sanayi ise, Türkiye'de modern anlamıyla üretim aracı üreten sanayiîi kurmaya yönelmediği için, makine, yedek parça, bazı ham ve ara maddeler, özellikle teknoloji bakımından emperyalist tekellere bağımlı kalmaktadır. Yabancı sermayenin, emperyalist tekellerin ve yerli ortaklarının getirdiği teknoloji, hem eksiktir, hem de Türkiye'nin hammadde ve üretim koşullarına uymamaktadır. Oysa ki ilerici, demokratik ve halkçı bir sanayileşme programı emeğin prodüktivitesini arttıracak olan en modern teknolojiyle endüstrinin kurulmasını öngörecektir. Bu endüstrinin emekçilerin iş ihtiyaçlarını karşılaması gerektiği gibi, hızlı bir kalkınmayı, memleketin hammadde kaynaklarını rasyonel bir şekilde değerlendirmesi de gerekmektedir. Yani, nitelik bakımından üretim aracı üreten ağır sanayiye dönük, hız bakımından her yıl iş alanına inen işgücünü emecek ve dağılım bakımından da, bölgesel eşitsizliği giderecek durumda olmalıdır. Bütün bunlar için de emperyalist ülkelerle olan eşitsiz ekonomik ilişkiler zincirini, yerli-yabancı tekellerin egemenliğini kırmak, AET'den ve emperyalizmin öteki örgütlerinden çıkmak, bunun yerine bütün ülkelerle karşılıklı çıkara dayanan eşit ekonomik ilişkileri kurmak zorunludur. TKP'nin savunduğu gibi Türkiye'de ekonomik kalkınma plânının esas niteliği, anti-emperyalist, anti-feodal, büyük tekel ve holdinglere karşı, halkın yaşam seviyesini yükseltmeyi, ona iş ve insan onuruna yakışır bir gelişmeyi, başta gelen demokratik hak olarak işsizliği ve yoksulluğu kaldırmayı öngörür nitelikte olmalıdır.

TKP, her zaman demokratik, ulusal nitelikte bir sanayileşme ve kalkınma

plânının hazırlanıp uygulanmasını savunageldi. Ama, bütün ulusal sorunlar için olduğu gibi, bu gibi bir sanayileşme ve kalkınma programının uygulanabilmesi için de demokratik, anti-emperyalist, ilerici bir hükümetin işbaşına gelmesi şarttır.

Tekeller dışında kalan burjuvazinin sağladığı birikim, onun sanayileşme programını uyguluyacak derecede değildir. Türkiye’de birikimin aslan payı yerli-yabancı ortaklıklarda, holdinglerde ve büyük tekellerdedir. Bu holdingler ve tekellerin önemli bir kısmı montajcılığa, yabancı tekellerle ortaklaşmaya yönelen toprak beyleriyle büyük kapkaç tüccar, aracı, komisyoncu burjuvazinin elindedir. Bunların devlet kaynaklarıyla beslenerek de sağladıkları birikime kendi politik ve ekonomik çıkarlarına göre yön verilmektedir. Tekelci burjuvazi arasındaki çatışma noktalarından biri de budur.

Ulusal burjuva çevreleri, CHP yöneticileri «halk sektörü» görüşünü ileri sürmektedirler. Nevar ki, büyük tekellerin egemen olduğu bir ortamda CHP yöneticilerinin önerdiği soyut bir halk sektörünün gelişmesi imkânsızdır. Emperyalist tekellerin, büyük burjuvazinin çıkarlarıyla emekçi yığınlarının çıkarları arasında da bağdaşmaz bir çelişki vardır. CHP yöneticileri halk sektörüyle büyük tekelleri yanyana yaşatmayı öngörüyorlar. Bu bağdaşmaz olanı bağdaştırmaya çalışmak anlamına gelir. TKP, CHP’nin bu önerilerine karşı anti-emperyalist ve büyük sermayeye karşı olan halkçı, demokratik bir kalkınma plânıyla çıkmakta ve halk yığınlarını hayallerle oyalayıcı tutumları eleştirmektedir.

DEMOKRATİK TOPRAK REFORMU VE İŞÇİ-KÖYLÜ BAĞLAŞIKLIĞI

Türkiye halkının yaklaşık % 62’si tarım alanına bağlıdır. Tarım alanına büyük toprak sahipleri, bankalar, tarım aletleri montajcılığı veya ithalâtçılığı yapan firmalar, gübre ve tarım ilâçları üreten, ithal eden ve bunun ticaretini yapanlar, büyük aracı şirketler, tefeciler egemendir. Bu egemenlik herşeyden önce büyük toprak beylerinden yana iktidarda yoğunlaşıyor.

Tarımda büyük toprak sahiplerinin yararına işleyen bir birikim vardır. Tarım kredilerinin, araç ve gereçlerin aslan payınının büyük toprak sahiplerine aktığı, devlet organlarıyla büyük toprak sahiplerinin bütünleşme sürecinin daha da genişleyip hızlandığı bir gerçektir. Hazine ve vakıf topraklarının geniş bölümleri büyük toprak sahiplerinin işgalindedir.

Köy emekçilerinin büyük toprak beyleri ve bunların çıkarlarını savunan devlet organlarına karşı savaşı süreklidir. Bu savaşım yer yer, toprakları büyük toprak beylerinin işgalinden kurtarmak, toprağı birlikte işlemek, ürünü paylaşmak ve kazanımları devlet organlarına, ağalara karşı ortaklaşa savunmak biçiminde genişliyor. Yer yer bu savaşım işçi sınıfının sa-

vaşıyla birleşiyor. İşçi-köylü bağlaşıklığının bir yandan da bu taban üzerinde geliştirileceğine şüphe yoktur.

İşçi sınıfı ile köy emekçilerinin bağlaşıklığı her yerde olduğu gibi Türkiye'de de işçi sınıfının birliğinin yanı sıra, devrim sürecinin başarıyla gelişmesinin, ulusal, demokratik cephenin kurulmasının temel koşullarından biridir. Nüfusun çoğunluğunun köylerde bulunması işçi-köylü bağlaşıklığının önemini bir kat daha artırıyor. İşçi sınıfı ve onun politik örgütü TKP, demokratik bir toprak reformu fikrinin öncülüğünü yapmaktadır. Bu sorun hâlâ gündemdedir. Burjuvazi Cumhuriyetten bu yana hiçbir zaman demokratik bir toprak reformu uygulamak, derebeyi kalıntılarını ortadan kaldırmak yoluna gitmedi. Bugün iktidarı oluşturan gerici-faşist partilerin yöneticileri demokratik bir toprak reformuna kesinlikle karşı olduklarını gizlemiyorlar. Bu konuda CHP yöneticilerinin de açık seçik bir programı yoktur. İşçi sınıfı ve TKP, demokratik bir toprak reformunun öncüleridir. Böylesi bir reform çevresinde işçi-köylü bağlaşıklığı gerçekleşeceği gibi, geniş bir cephe kurma olanağı da bulunacaktır. Çünkü toprak reformu ile, üretici güçlerin gelişimi büyük bir hız kazanacak, milyonlarca topraksız köylü toprağa kavuşacak, az topraklı köylüler, küçük üreticiler toprak ağalarının, büyük tüccarların, banka ve tefecilerin sömürü ve ezgisinden kurtulacaklardır. Demokratik toprak reformu aynı zamanda, mülksüzleşen, kentlere göçe zorlanan, ya da gizli işsizliğin pençesine yuvarlanan milyonlarca köylüye iş ve ekmek sağlayacaktır.

Demokratik toprak reformuna karşı olan egemen gerici çevreler, derebeyi kalıntısı ilişkileri, Prusya tipi bir kapitalistleşmeye, yunkerleşmeye dönüştürme yolu izlemişlerdir. Tarımda kapitalist makineleşme, köy emekçilerinin durumunu daha da zorlaştırıyor, onları daha fazla işsizliğe ve yoksulluğa mahkûm ediyor. Köy emekçileri sömürü düzeninin amansız kısıkağı içinde ağır bir şekilde ezilmektedirler. Tarımda bir yandan hızlı bir kapitalistleşme süreci giderken, bir yandan da kapalı ekonomi veya çok cılız pazar için üretim yapan küçük meta üretim sistemi süregidiyor. Türkiye'de bugün hâlâ toprakla hayvanla, araç ve gereçlerle birlikte köy emekçileri alınıp satılabilmektedir. Yarıcılık, marabacılık, ağalık, aşiret düzeni gibi orta çağı kalıntısı ilişkilere hâlâ rastlanmaktadır. Geçmişteki Prusya tipi kapitalistleşmeden ayrımlı olarak Türkiye'de yunkerleşme emperyalizme bağımlılığın sonucu ağır sanayinin gelişmesine paralel olmadığı, sanayileşme daha çok montaja ve ithale dayandığı için önemli sosyal, politik sorunlar yaratmaktadır. Topraklarında el emeği yerine makine kullanmaya başlayan toprak beyleri, köydeki işsizlik ve ayrışma sürecini daha da hızlandırmakta, topraksız, küçük ve orta köylülerin köylerden şehirlere doğru göçünü daha da kabartmaktadır.

Tarımda kapitalistleşmeyle birlikte tarım işçilerinin sayısı da artmaktadır. Tarım işçileri işçi sınıfının en az sosyal ekonomik haklara sahip olan

bölümünü teşkil etmektedir. Sendikalarda örgütlenen tarım işçileri işçi-köylü bağlaşıklığında önemli bir rol oynamaktadır.

TKP, demokratik bir toprak reformunu savunurken, tarımda özetle belirtilen bu durumu köy emekçilerinin çıkarları doğrultusunda değiştirmeyi ve genellikle memleketin demokratik yönde gelişmesini, sanayileşmesini, kalınmasını gözönünde tutmaktadır.

Bu konuda ulusal burjuvazinin politik tutumu açık değildir. CHP yöneticilerinin ileri sürdükleri köy-kent önerisi, köy kesiminin demokratik toprak reformuyla birlikte sanayileşmesini ve ülke çapında ulusal demokratik bir sanayileşme süreci içinde kentleşmesini öngörüyor, yapay bir şekilde köyleri bir araya toplamak gibi hayalci bir hedef güdüyor. CHP aynı zamanda kooperatifçiliği savunuyor. TKP de kooperatifçiliği teşvik etmeyi öngörüyor. Fakat TKP, demokratik toprak reformuyla birlikte köydeki reel üretime bağlı sanayileşmesini de öngörmekte, bunun yanı sıra, üretim-tüketim ve pazarlama alanlarında kooperatifçiliği güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

YIĞIN ÖRGÜTLERİ VE TKP

Yığın örgütleri içinde sendikalar, gençlik, öğrenci ve kadın dernekleri, aydın meslek birlikleri ve köylü kooperatifleri yer almaktadır.

Bütün bu yığın örgütlerinin program ve tüzükleri vardır. Bağımsız olarak kendi işlerini program ve tüzüklerine göre yürütürler. TKP bu yığın örgütlerinin, emekçilerin, öğrenci ve gençlerin, kadınların kendi özel sorunlarının çözümünü sağlamaları, sömürüye, sömürücülere, emperyalizme, harpçılığa, barış düşmanlığına karşı savaşa yönelmeleri için çaba harcar. Her alanda elinden gelen yardımı yapar. Yığın örgütlerinde değişik politik ve dinsel inançlarına bağlı emekçiler vardır. Leninci ilkeye göre, bu inançlarla çatışmamak gerekir. Yığınları sömürüye, baskıya karşı savaşımında eğitmek, aydınlatmak yoluna gitmek en doğru tutumdur. Grevler, gösteriler düzenlemek, ilerici basını yaymak gibi yığınsal işler, yığın örgütlerinin uyguladığı savaşım yöntemleri arasındadır. Yığın örgütlerinin bağımsızlığına dikkat edilmelidir. Onları bir tartışma kulübü, yahut partinin bir kolu haline getirmemek zorunluktur.

Yığın örgütlerinin ortak amacı şöyle belirliyor: Burjuva, küçük burjuva partilerinin, hatta gerici partilerin üyesi veya sempatizanı durumunda olanlar da dahil işçi ve emekçileri sömürüye, baskıya, demokratik hakların çiğnenmesine karşı örgütlemek.

Bir de gericilerin veya sarı sendikacıların yönetiminde olan yığınsal

örgüt veya sendikalarda çalışmak, Lenin'in «yığınlar nerdeyse komünistler oradadır» ilkesini yerine getirmek sorunu vardır.

Bütün bu durumlarda TKP militan kadrolarının daha başarılı bir çalışma göstermeleri gerekmektedir. Bu alanda yeni yeni başarılı çalışmalar yapılmaktadır. Bu başarılı gelişmeleri daha da geliştirmek zorunludur.

Gericilerin elinde bulunan yığın örgütlerindeki çalışmalarda ise daha az başarı gösterilmektedir. Çoğu zaman gericilerin elinde bulunan yığın örgütlerinde çalışmaktansa yeni bir yığın örgütü «dernek veya sendika» kurmak yönüne gidilmektedir. Eğer belirli bir yığını çekmek perspektifleri ve olanakları varsa, koşullara göre bu yönde de gidilebilir. Bu olanakların olmadığı yerlerde gericilerin elinde bulunan yığın örgütlerine girmek ve oralarda çalışmak gerekmektedir.

Köylerdeki yığın örgütlerinin başında köylü kooperatifleri geliyor. TKP, işbirlikçi burjuvazi ve ağa ikilisinin egemenliğindeki gericiler düzeninde kooperatiflerin kurtuluş olmadığını biliyor. Ama, kooperatiflerde, baştaki toprak ağalarının, tefecilerin egemenliğini kırma savaşında köylüleri destekliyor. Bu savaşım içinde köylüleri köylü komitelerinde, köy derneklerinde yığınsal olarak örgütleme olanakları artıyor. TKP, az topraklı, yoksul köylünün örgütlenmesine özel önem veriyor.

Devrim hareketinde gençlik sorunu, başlıbaşına ve çözümünü en güç olan sorunlardan birisidir. Türkiye'de bir yandan Maoçu, Troçkist, anarşist akımlar küçük burjuva ideolojileriyle, öte yandan legal, sağ oportünizmin aynı nitelikteki ideolojisi belirli bir aşamada gençlik hareketinin bir kısmını olumsuz yönde etkilemişlerdir. Daha doğrusu aralarında bugünkü TIP yöneticilerinin de bulunduğu Aybarcılık, legal, sağ oportünizm dediğimiz eğilim, gençlik hareketinin bir kısmını umutsuzluğa, ideolojik şaşkınlığa, pasifliğe iterek, Maoçu, Troçkist, anarşist akımlara yönelmesinde rol oynamıştır. Bu dönemde, partinin gençlik hareketini yörungesine, yani işçi sınıfının savaşımının paraleline bağlamak yönünde harcadığı çabalar yeteri kadar etkili olmamıştır.

12 Mart faşist dönemin gelmesinde yukarıda adı geçen sapık akımlar, CIA, MIT kurmaylarının elinde önemli bir silâh olarak kullanılmıştır. TKP, geçmişin deneyleri ışığında, gençliği gericiler-faşist saldırılara ve propaganda, sağ ve «sol» oportünist akımların tuzaklarına karşı koruyup, örgütleme, işçi sınıfının yanında savaşa yöneltme yolunda önemli adımlar atmıştır.

Gençlik hareketi, bir yandan işçi-köylü, öğrenci, gençliğin sorunlarını ele alan ve onları çözümleyen özerk dernekler, örgütler olarak gelişmelidir. Bu, gençlik örgütlerinin yükümlendiği ödevlerin ancak bir kısmıdır. İşçi-köylü, öğrenci gençlik kendisine özgü sorunların yanında ülke sorunlarının çözümüne, en başta anti-emperyalist, anti-faşist ve demokratik haklar için yürü-

tülen savaşımın her aşamasına katılacaktır. Halk çocuklarına açık, memleket sorunlarını devrimci açıdan ele alan, demokratik bir eğitim sistemi için olduğu kadar, memleketin bağımsızlığı, demokratik gelişmesi ve sosyalizm için de savaşacaktır.

Asıl sorun, gençliğin bu savaşımını devrimci güçlerin, en başta işçi sınıfının yanbaşıında ama özerk örgütlerinde yürütülmesine yardımcı olmak, bir yandan da TKP'nin gençlik dernekleri içinde çalışmalarını örgütlemektir. Gençliğe seslenen basını zenginleştirmek ve geniş ölçüde yaymaktır.

Bu amaca ulaşabilmek, gençlik hareketinden sapık akımları silebilmek için Marksçı-Leninci ilkeleri dinamik ve yaratıcı bir biçimde uygulamak, gençliğin dinamizmini, yaratıcılığını, yeniliğe ve atılıma yatkınlığını iyi ve ustaca değerlendirmek gerekir.

Gençlik arasındaki sabırsızlık, kısa yoldan büyük hedeflere ulaşma eğilimini kanalize etmek, onu sabırlı ve uzun vadeli ve devrimci savaşıma çekmek zor, fakat zor olduğu kadar da başarılması kaçınılmaz bir ödevdir.

Kadın işçi ve emekçilerinin sorunları genel olarak erkek işçi ve emekçilerin sorunlarından ayrılmaz. Ama kadın emekçilerin de kendilerine özgü sorunları olduğu açıktır. Bu düzeydeki savaşım birbiriyle bağlı olarak yürütülmektedir. Kadın işçi ve emekçilerin başta gelen sorunları: eşit işe eşit ücret uygulanmasını sağlamak, analık hakkını korumak, harbe, militarizme, faşizme karşı savaşmaktır. Kadın emekçilerin, bu gibi genel ve kendilerine öz sorunları etrafında özerk derneklerde ve sendikalarda örgütlenmelerini, onların savaşımını desteklemek partimizin amaçlarından biridir. TKP, kadın emekçileri parti saflarında örgütleme sorununu daha önemle ele alacaktır.

ULUSAL SORUN

Türkiye'de çeşitli uluslar, azınlıklar vardır. Bunlar arasında en kalabalık olan ve asıl ırkçı-şoven baskılara uğrayan azınlık Kürt ulusudur. Bundan ötürü de ulusal sorun daha fazla bir Kürt sorunu olarak belirmektedir. TKP'nin sorun karşısında, özellikle Kürt azınlığı hakkındaki tutumu her zaman açık olmuştur. TKP, bütün azınlıkların, özellikle Kürt halkının bütün Anayasal ve demokratik haklarına kavuşmasını savuna gelmiş, burjuvazinin zorla özümseme çabalarına karşı durmuştur. Kürt halkının bir yandan sömürü, bir yandan da ulusal baskı altında olduğu, yani gerçekte çifte bir baskının kurbanı olduğu açıktır. Programımız, Kürt halkının baskı ve zülümden kurtulmasını, bütün demokratik haklarına kavuşmasını savunduğu gibi, kendi yazgısını kendisinin özgürce tayin etme hakkını da kabul etmiştir. Kürt halkının kendi yazgısını tayin etme hakkı, ille de ayrılmak anlamına gelmez. Demokratik bir cumhuriyetin sınırları içinde kalmak da,

kendi yazgısını özgürce tayin etmek hakkı anlamına gelir. TKP, ayrılıkçılığa karşı, birlikten yanadır. Kürt halkını, emperyalizmin, büyük burjuvazinin, toprak ağalarının baskısından kurtarmak, demokratik bir toprak reformuna kavuşturmak, ona dilini, geleneklerini kullanmak ve geliştirmek hakkını ve bütün özgürlükleri tanımak, partimizin ardıcıl bir şekilde savunageldiği ilkeler arasındadır. TKP'nin bu konuda bağlı olduğu diğer temel ilkeler şunlardır: Türk, Kürt tüm komünistlerin Türkiye işçi sınıfının öncüsü TKP'de ideolojik, politik, örgütsel birliği. Türk, Kürt tüm işçilerin sömürüye, baskıya karşı sınıfsal, sendikal eylem birliği, Türk, Kürt tüm uluslardan, azınlıklardan Türkiye halkının, emperyalizme, işbirlikçilerine, faşizme, ırkçılığa ve her türlü ulusal baskıya karşı, birlikte kurtuluş için kardeşçe savaş birliği.

Maocu'ların Kürt halkının kurtuluş savaşını, egemen çevrelerin de yardımıyla, provokasyon niteliği taşıyan ayrılıkçı bir harekete dönüştürmeye çalıştıkları da görülmektedir. Hükümetin, aralarında Kürt toprak beylerinin de bulunduğu egemen çevrelerin, «Kürt halkına bağımsızlık!» sloganından ilerici güçleri bölmek için yararlandıkları yığınsal toplantılara, bu sloganla katılan Maocu'lara genellikle dokunmadıkları, onları kullandıkları gerçektir.

Emperyalizme bağlı Maocularla Kürt burjuva milliyetçiliğinin birçok noktalarda birleşmeleri karşısında şu gerçek önemle vurgulanmalıdır: Hem emperyalizme bağımlılık, hem de ulusal kurtuluş hareketi yanyana düşünülemez. Ulusal kurtuluş hareketinin emperyalizmden yardım ummasının, onun eninde sonunda yenilgisine ve kan içinde boğulmasına yol açtığı tarihin öğrettiği bir gerçektir. Bunun en son örneğini Irak'daki Barzani yönetimindeki Kürt hareketinin acı yenilgesinde gördük.

TKP, Kürt hareketi içindeki Maocu'ların ve şovenistlerin bozguncu ve provokasyon eylemlerini demaske etmeye, Kürt halkının kurtuluş savaşıyla birlikte başarıya ulaştırmaya bundan böyle de çaba harcıyacaktır.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ SORUNU

TKP programında «uzak hedef» bölümünde, proletarya diktatörlüğü konusu yer alır. Bazı kardeş partiler değişik gerekçelerle proletarya diktatörlüğü terimini programlarından çıkarmışlardır. Bu kardeş partilerden bazıları «işçi sınıfı ve emekçi halkın egemenliği» gibi deyimler kullanmışlardır. Yeni program hazırlanırken, TKP örgütleri «proletarya diktatörlüğü» teriminin programa alınması görüşünde birleştiler. Bu bakımdan programda bu terimin yer alması, parti kadrolarının isteğine uygundur. Fakat, aynı zamanda gerçeklere de uygundur. Proletarya diktatörlüğü, işçi sınıfının, emekçi halkın elde ettiği kazanımları burjuvazinin, emperyalizmin

saldırılarına karşı savunmak, bu kazanımları daha da ileri götürmek, işçi sınıfının, emekçi halkın demokratik haklarını daha da geliştirmek, böylece güvenlik içinde sosyalist toplum düzenine ulaşmak ve oradan da komünizme geçmeyi sağlamak için zorunlu bir egemenlik aracıdır ve demokrasinin en yüksek biçimidir. Marks, Engels ve Lenin kapitalizmden sosyalizme ulaşmak, oradan da komünizme geçmeyi sağlamak için proletaryaya diktatörlüğünün zorunlu olduğunu belirtiyorlar. İnsanlık tarihinin yakın geçmişi ve içinde yaşadığımız çağın gerçekleri Marks, Engels ve Lenin'in haklı olduklarını ispatlamıştır. İşçi sınıfı ve emekçi halkın kazanımlarının savunulmadığı her yerde bunlar elden gitmiş, elden gitmekle kalmamış, en son Şili'de olduğu gibi faşist diktatörlükler kurulmasına yol açmıştır.

Marksizm-Leninizmin belirttiği gibi proletaryaya diktatörlüğü tarihsel, geçici bir egemenlik aracıdır. Sosyalizm yoluna girdikten ve komünizme doğru ilerlemeğe başladıktan sonra giderek bütün halkın devletine dönüşür. Zamanla komünizmin son aşamasında bizzat devlet de ortadan kalkar.

TKP, proletaryaya diktatörlüğünün halktan ve emekçilerden yana niteliğini işçi sınıfına ve emekçi yığınlarına sürekli olarak anlatacaktır. Proletaryaya diktatörlüğünü faşist diktatörlüklerle kıyaslama gibi eğilimlere ilkesel bir tutumla karşı çıkmaya devam edecektir. Burjuvazinin devlet mekanizmasını yıkmadan, onun toplumdaki egemenliğine son vermeden, işçi sınıfının egemenliğini, devlet mekanizmasını kurmadan kapitalizmden sosyalizme geçebileceği düşüncesini yaymak, işçi sınıfını, emekçi yığınlarını aldatmaktan, burjuvazinin kendi isteğiyle iktidar ve egemenliği işçi sınıfına, emekçi halka teslim edebileceği yolundaki eski revizyonist görüşü kabul etmekten, dolayısı ile sosyal demokrasiye sapmaktan başka anlam taşımaz.

BARIŞÇI DIŞ POLİTİKA

Dünya barışının güçlendiği her dönemde demokratik akımların, özellikle işçi hareketinin güçlendiği, faşizan, militarist, anti-demokratik akımların ise gerilediği tarihsel bir gerçektir. Büyük sermaye ve aşırı sömürücü çevreler bunun içindir ki, barışı torpilleyci, kısırtıcı, halkları birbirine düşürücü, silâhlanma yarışını körükleyici, soğuk harpçi bir politikayı sürdürmeyi stratejik amaçlarına uygun bulmaktadırlar. Ülkemizde emperyalizmin bu politikayı Kıbrıs sorununda olduğu gibi, Ege'de karasuları ve kıta sahanlığı sorununda da uyguladı.

Barış içinde yanyana yaşamak, barışı güçlendirmek demek, mevcut statükoyu korumak, burjuvaziye karşı sınıf savaşından vargeçmek veya onu yumuşatmak, sınıfların uzlaşması, barışması demek değildir. Tersine, barışın güçlenmesi, harpçi militarist, sömürücü, tekелci güçlerin zayıflaması

anlamına geliyor. Bu durumda işçi sınıfı yeni yeni demokratik haklar kazanmak ve burjuvaziye karşı sınıf savaşımında daha güçlü olmak olanağını elde ediyor. Böylece dünya barışının güçlenmesi, sınıf savaşını körletmek şöyle dursun, işçi sınıfına bu savaşımı daha elverişli koşullarda yürütmeye olanağı yaratıyor. Bu, anti-emperyalist, demokratik bütün güçlerin savaşımı için de geçerlidir.

TKP, bu tarihsel gerçekten hareket ederek, varlığı süresince değişik toplumsal yapıya sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşama ilkesini savunmuş, barıştan, genel silâhsızlanmadan, gerginliği azaltmadan yana bir dış politika savunagelmıştır. TKP, barış ve güvenliğin bugünkü aşamasından geri dönülmemesini, aksine bu sürecin geliştirilmesini ve askersel kesimin de bu kapsam içine alınmasını ve genel bir silâhsızlanmaya dönüşmesini istemektedir. TKP, bu politikanın canlı bir şekilde uygulanması için, NATO ve SENTO gibi emperyalizmin çatıştırdığı saldırgan ve soğuk harpçi bloklarından çıkılmasını, topraklarımızdaki Amerika ve NATO üslerinin kaldırılmasını, İkili Anlaşmalar'ın bozulmasını istemektedir. *Helsinki Anlaşması'nın aynen uygulanması için savaşmaktadır. Genel silâhsızlanma, nükleer silâhların yasaklanması yoluna girilmesiyle yalnız emekçi yığınlarının omuzlarından ağır silâhlanma masrafları kalkmış olmayacak, aynı zamanda burjuvazinin en saldırgan kolunun, emperyalizmin elinden en büyük saldırı silâhı da alınmış olacaktır. Sosyalist ülkeler zorlandıkları silâhlanma masraflarından önemli ölçüde kurtulacak, sosyalizmi daha hızlı kurma işini bütünlüme, komünizme daha çabuk geçme olanağını bulacaklardır. Esasen emperyalizmin kışkırtma ve silâhlanma yarışını körüklemekteki stratejik hedeflerinden biri de sosyalist ülkelerdeki bu gelişmeyi elinden geldiği kadar frenlemektir.*

TKP, bütün komşularımızın yanısıra büyük komşumuz Sovyetler Birliği'yle yakın ve içten politik, ekonomik, kültürel ilişkilerin kurulmasını istiyor, bunu bütün sosyalist ülkeler içinde öneriyor. Bu politika, kalkınmamızın, özgürlüğe kavuşmamızın kaçınılmaz koşulları arasındadır. Dış politikaya, Arap ve öteki halkların kurtuluş hareketlerini destekleyecek, barış ve güvenliği güçlendirecek bir yön verilmesini de öneriyor.

Emperyalizm, NATO'nun egemen çevreleri, özellikle Amerikan emperyalizmi, bir yandan Türkiye'deki, bir yandan da Yunanistan'daki işbirlikçi çevreleri karşılıklı kışkırtıyor. Türkiye'de de aşırı gerici işbirlikçi çevreler toplumun demokratik gelişmesini frenlemek, sömürü düzenini dayatmak, demokratik hakları daha geniş ölçüde çiğneyebilmek için Ege sorununda Yunanistan'a karşı olduğu gibi harpçi, saldırgan bir dış politika sürdürüyor, anti-komünizmi, silâhlanma yarışını kışkırtıyor. Oysa Ege sorununu barışçıl yollarla, karşılıklı görüşmelerle çözümlenmek mümkündür.

Ama bütün sorunlarda olduğu gibi, bu sorunun da gerek Yunanistan

gerek Türkiye halklarının yararına tam olarak çözümlenebilmesi, demokratik anti-empyalist güçlerin iktidarının kurulmasıyla mümkün olur.

TKP Kıbrıs'ın bağımsızlık, toprak bütünlüğü ve egemenlik haklarına saygı gösterilmesinden, Türk ve Rum topraklarının karşılıklı çıkarlarını gözeterek demokratik bir düzen kurulmasından yanadır. TKP, ayrıca bütün yabancı askerlerin, bu arada Türk silâhlı kuvvetlerinin adadan çekilmesini, Türk işgal bölgesinde kurulmuş olan Federe devletin varlığına son verilmesini, evlerinden, baraklarından sürülen veya kaçmak zorunda bırakılan Türk ve Rum göçmenlerin, 20 Haziran ve 14 Ağustos 1974'den önceki yurtlarına dönmeleri ilkelerini de savunur.

TÜSTAV

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14

Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56

Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56

Buchhandlung Walter Herbst
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24

Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover-Linden
Limmerstraße 106

Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5

Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31

Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West

6500 Mainz

Bilhildisstraße 15

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6800 Mannheim

U 2, 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.

3550 Marburg

• Am Grün 56

Buchhandlung Libresso

8000 München 40

Türkenstraße 66

Karl-Liebnecht-Buchhandlung

4400 Münster

Steinfurter Straße 15

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8500 Nürnberg

Weinmarkt 12 a

Dein Buch Volksbuchhandlung

2900 Oldenburg

Am Damm 26

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8400 Regensburg

Glockengasse 7

Lenchen Demuth-Buchladen

6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Buchhandlung Hornung und Steinbach

7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung W. A. Bastigkeit

5500 Trier

Lindenstraße 10

Friedrich-Engels-Buchhandlung

5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55-57

**«YENİ ÇAĞ» I
OKU
VE
OKUT!**

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Haydar Aliev</i>	
SBKP'nin eyleminde demokratik santralizm	193
<i>Kaysone Phomvihane</i>	
Laos'ta yaratıcı Marksizm-Leninizmin etkisi	206
<i>Orlando Millas</i>	
Halk devriminin safhaları ve sorunları	219
<i>Asen Kojarov</i>	
İdeolojik – politik çoğulculuk üstüne	232
<i>Michael O'Riordan</i>	
İşçi sınıfının pasanmayan silâhi	242
xx: İki dünyanın kadınları	252

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Konferansında MK Politik Büro üyesi A. Saydan yoldaşın okuduğu Parti Platformu	258
--	-----